

XXI. ÉVFOLYAM

13. SZÁM.

BUDAPEST, 1931.

MÁJUS 1.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:

PINCZÉS ZOLTÁN SZAZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:

MARÁCS LAJOS SZAZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, L. BŐSZÖRMENYI-UT 21. SZ. TELEFON: 501-90.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Budapest, L, Böszörményi-út 21. TELEFON: 501-90.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Harc az iroda ellen.

Az állami adminisztráció egyszerűsítése, a közgazgatás racionalizálása, vagy ha magyarul tetszik: észszerűsítése, egyike azoknak a programpontoknak, amelyeket a kormány a közeljövőben meg szeretne valósítani. Jobban mondva, amelyeket ez a kormány is meg szeretne valósítani, mert emberemlékezet nem emlékszik sem kormányra, sem ellenzékre, amelynek programjából vagy követeléseiből hiányzott volna a bürokratizmus kiirtása.

A polgári hivatalos ügyvitel egyszerűsítésének multévi, s ha szabad őszintéknek lennünk: nem nagyon sikerült kísérlete után most kormánybiztos került a hivatali túltengés ellen indítandó hadjárat élére, akinek most már nemcsak az a feladata, hogy az előjegyzéseket vagy az iktatószámokat csökkentse, hanem az is, hogy a baj gyökeréig nyúljon s a bürokratizmusnak ne csak a megnyilvánulásait, újra meg újra kinövő vadhajtásait nyesegetse nagy meddséggel.

Az egész állami közigazgatás reformja sokkal bonyolultabb és messzebbmenő feladat, semhogy azal itt, a Csendőrségi Lapokban, foglalkoznunk lehetne vagy érdemes lenne. Aztán meg elég, ha kinek-kinek a maga gondjáért fáj a feje, ne menjünk hát a polgári hatóságokhoz fejtörésért, amikor a magunk portáján is akad bőségesen.

Egyelőre persze csak halvány reménysugár számunkra, hogy az iroda ellen indított nagy kormánytámadás talán a mi arcvonalunkat is tehermentesíteni fogja némileg. Mert lehet az is, hogy nem.

A csendőrségnél nincs közhasználatú értelemben vett bürokrácia. Nem hisszük, hogy lenne még szervezet az országban, amely nagyobb gyorsasággal intézné a közönség ügyeit, mint mi. Nálunk nincs hátralek, nincs kilincselés, aktatologatás, sem kergetés; mi valóban elmondhatjuk magunkról, hogy huszonnégyórás terminusokkal dolgozunk. Nem akadt még ügyesbajos ember, aki azon panaszkodott volna, hogy a csendőrségnek az ő érdekében tett intézkedése késedelmes volt. Azon persze még kevésbé, hogy vele szemben nem intézkedtünk elég hamarosan. A bíróságok meg a hatóságok pedig már egészen természetesnek tartják a csendőrség percnyi pontosságát s hét szerencsétlenség zúdulna az őrsre, amelyik valamilyen sürgetést kapna valahonnan.

Egyszóval kifelé, a lakosság vagy az általános állami adminisztráció szempontjából a mi bürokratizmusunk nem teherként.

Annál nagyobb befelé. Mert annak, hogy a csendőrség, a munka mennyiségére tekintet nélkül, mindig egyformán pontos, ára van: nem pengőben, hanem energiában, munkaerőben. Csak már sokszor kicsépett szalmát csépelünk a megállapítással, hogy az őrsparancsnoknak túlsokat kell íróasztal mellett ülnie, magasabb parancsnokságaink pedig túlsok csendőrt kénytelenek elvonni a szolgálattól az iroda kedvéért. Most vagy később, de jönnie kell a segítségnek. Nem egy-két beadvány vagy előjegyzés eitörlésének képében, hanem összes adminisztrációs elveink gyökeres revíziójában.

Túllőne a célon, aki az irodai munkát kevesebbre akarná csökkenteni, mint amennyi el nem kerülhető. Vannak dolgok amelyekbe beie kell törődnünk; ilyenek: széttagoltságunk, a csendőrök személyes ügyesbajos dolgainak a honvédségiekét lényegesen meghaladó nagyobb száma, a háború után nagyon megváltozott közbiztonság és közállapot és még sok hasonló, rajtunk kívül álló körülmény, mind olyan melegágy, amely bármilyen védekezés dacára bürokráciát termel. Az tehát, hogy irodai dolgaink a háború előttiekhez képest alaposan megsaporodtak, bizonyos mértékig természetes és a megváltozott viszonyoknak magától értetődő következménye.

Igazi feladatunk azonban az lenne: megtalálni a határt az elkerülhetetlen és a felesleges között. Nem lehetetlen feladat. Néhány rövid pontban össze is lehetne foglalni az ehhez szükséges legfontosabb intézkedéseket: még hiányzó utasításaink mielőbbi kiadása, az alsóbbfokú parancsnokok hatáskörének tágításában megnyilvánuló decentralizáció, az iratcsomózás eltörlése, vagy legalább alapos csökkentése, az őrsök szolgálatkezelésének s a szolgálatkezelés szárnyparancsnoki ellenőrzésének egyszerűsítése, gazdaságkezelésünk reformja, legeslegfőképpen pedig mindenféle, idejéltmult kancelláriás elvnek, nemsietős, öreguras körülményességnek, felesleges formaságnak sürgős sutbadobása. Amíg ezek az elvek át nem törnek a konzervatív bürokrácia vasfalát, gyökeres könnyebbséget nem igen várhatunk.

Néhány évvel ezelőtt kiadott ügyviteli szabályzatunk megpróbálkozott már az irodai egyszerűsítés feladatával. Nem jutott ugyan messze vele, de első lépésnek az is elég volt, hogy némileg határt szabott neki. A közeljövőben megkezdí a tanulmányi bizottság az ügyvitelre beérkezett javaslatok tárgyalását. Élénk szerencsekívánatunk és az a hő óhajunk kíséri munkáját, vajha alaposan megsínylené azt nagytekintélyű „irálytanunk” és hatalmában meggyöngyölve, régi fényéből pedig csak megtűrt, mellékes rosszá tépázva kerülne ki a küzdelemből.

Ne haragudjék a Csüsz., hogy ennyi rosszat kívánunk neki, de egyenesen a kormánytól vettük hozzá a nagy bátorságot.

Gépjárműbalesetek okai és azok nyomozása.

Írta: BALOGH BÉLA őrnagy.

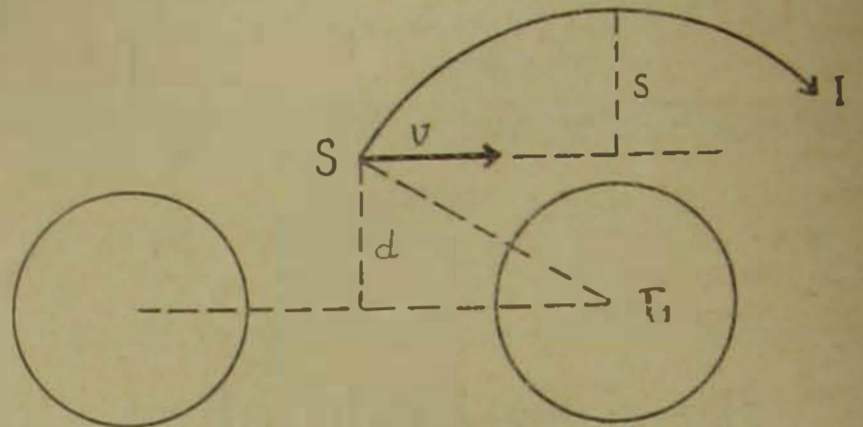
(Befejező közlemény.)

Mint hogy a benzinmotor, az utasok s az automobil fölépítménye mind fölötté van a tengelyek pontozással jelzett síkjának (2. ábra, oldalnézet), az egész mozgórendszer súlypontja is efölött foglal helyet. A tehetetlenség törvénye szerint azonban a mozgórendszer súlypontja a meglévő (az ábrában nyíllal jelzett) sebességet irány és mennyiség szerint egyaránt megtartani törekszik. Ez azonban a jelen esetben csak úgy lehetséges, ha T tengely körül forgómozgás jön létre s így a rendszer S súlypontja az ST sugarú kör SI ívén fog tovább mozogni, vagyis e haladó mozgás energiája forgási energiává alakul át. Az automobil hátsó része tehát a bentülőkkal együtt fölemelkedik s megfelelő sebesség esetén teljesen átfordul az első tengely körül. Mint hogy e közben az S súlypont a földi nehézségerővel ellenkező irányban s méternyi utat tesz meg, a teljes átfordulás csak akkor következhetik be, ha a rendszer mozgási energiája nagyobb, mint a nehézségerővel szemben végzendő (1200 s) mkg-nyi munka. Az átlagos esetekben azonban ez az s út nem éri el a 2 métert sem, s így mindössze körülbelül 2000 mkg munkáról van szó, ennek leküzdésére pedig már óránként 20 km sebességnél is elegendő mozgási energia áll rendelkezésünkre.

Ami az automobil átfordulásának következmé-

nyeit illeti, erre vonatkozóan a következőket kell megjegyeznünk:

Mint hogy a hátsó ülésen utazók legtávolabb esnek a T forgástengelytől, ennél fogva ezek az ST -nél nagyobb sugarú köríven lehetetlenségüknel fogva messze kirepülnek a kocsiból és szerencsés esetben (ha t. i. nem a fejükre esnek), gyakran kisebb zúzód-

dásokkal menekülnek meg, de semmiesetre sem kerülnek a fölboruló kocsi alá. Ennél sokkal rosszabb helyzetben van az automobil vezetője, mert ránézve a repülési kör sugara sokkal kisebb lévén ST -nél, leginkább őt fenyegeti a veszély, hogy a fölboruló kocsi alá kerül, ahol az útjában álló kormánykerék könnyen összeroncsolhatja s az esetleg fölrobbanó benzinmotor is halállal fenyegeti. Ez az oka annak, hogy veszedelem esetén a sofőr ösztönszerűen kiugrik az automobilból, hogy a biztos nagyobb veszedelmet esetleg kisebb baj árán elkerülhesse.

Megközelíti ezt még az az eset, mikor éjjel a nagy sebességgel haladó automobil ki nem világított sorom-

A bécsi gyorson.

Szalad a vonat Pestről Bécs felé,
Meg-megvonaglik kigyózó teste,
Kattogó, zúgó ritmusa ringat,
S észre se vesszük: ránkszáll az este
Komáromnál...

Torpanva megáll a gőzparipa,
Néhány rövid perc a tartózkodás,
De ez is fáj, mert riasztó csoda,
Rút szégyen van itt: határállomás
Komáromnál.

Hívják a fák, játszótársaim,
De odaát cseh zászló lengedez,
Tilos az út! Csak szellő száll felém:

Talán őseim bús sóhaja ez
Komáromnál...

Étkezőkocsi, üvegkalitka
Ragyog, pompázik a szürke csöndben,
Jól ápolt urak és puccos dámák
Ülnek bent s egy sincs, aki megdöbben
Komáromnál.

Kényes asszonyhang hull ki belülről:
— Főúr, kérem, nem friss a kaviár!
Mit bánja ő, hogy ránksodálkozik,
Kérdő váddal az új magyar határ
Komáromnál.

Az üzletkirály vastag szivarját
Elégülten szívja, míg barátja,
Hatalom ura sikamlós élcet
Hízeleg hozzá. S a vért nem látja
Komáromnál.

A tengernyi vért, mi hiába hullt,
Szegények könnyét, mi sohasem fogy el,
Mind ránkszűdítja a csonka-határ, —
S magyar urak, ti nem pirultok el
Komáromnál?

Vitéz Rózsás József.

póba, vagy bármilyen szilárd akadályba ütközik. Ekkor az első kerekek a dolog természete szerint összetörnek, s a kocsit a mozgási energiának még megmaradó része rendszerint föl tudja borítani. Hasonló az az eset is, amikor a fékrendszer mondja fel a szolgálatot s csak az első kerékpárt fékezi, a hátsót ellenben feloldva hagyja. Az automobil hátsó része ilyenkor is fölemelkedik, s ha nem fordul is át teljesen, a bennülőket mindenesetre kiröpíti.

Az eddigiekben mindig egyenes irányban haladó automobilt tartottam szem előtt, irányváltásról még nem esett szó. A következőkben látni fogjuk, hogy a tehetetlenség elvénél fogva a legtöbb szerencsétlenség hirtelen kanyarodásoknál történik s a fölborulás veszedelme is ilyenkor fenyegeti leginkább az utasokat.

Az automobil irányítása tudvalevően az első kerékpár tengelyének elforgatásával történik. Ezt az elforgatást az úgynevezett kormánykerék közvetíti. Minthogy azonban egy-egy kerék tömege a gumigyűrűvel együtt csak 40 kg körül jár, ennél fogva a kormánykerékkel az automobil tömegéből (önsúlyából) a tengellyel együtt csak mindössze 100 kg-ot lehet közvetlenül irányítani. Kis sebességeknél ezt az irányváltást az automobil tömege minden nagyobb nehézség nélkül átveszi, nagy sebességeknél azonban a tehetetlenség hatása kellemetlen módon jelentkezik.

Tegyük fe ugyanis, hogy az első kerékpár hirtelen irányváltást szenved, vagyis elfordított helyzetbe kerül. Ekkor, miként az előbb említettem, az egész mozgó tömegnek alig egytizede követi az irányváltást (a kényszerkapcsolat miatt), a többi 1100 kg súly azonban tehetetlenségénél fogva a benne föl-

halmozódott nagy mozgási energiával az eredeti irányban akar továbbrohanni. Mi lesz már most ennek a következménye? Először is: az első pillanatokban az elfordított első kerékpárt mint surlódási akadályt fogja maga előtt tolni az eredeti irányba, s ezzel a kerekeket meglehetősen igénybe veszi (gyakran össze is lapítja). Amikor pedig néhány pillanat múlva végre átveszi az irányváltást, a görbe pálya miatt fellépő s szintén a tömeg tehetetlenségéből származó úgynevezett centrifugális hatás miatt a pálya görbületi sugarának irányába kifelé, vagyis oldalra fog görbülni. A fölborulás ilyen esetekben majdnem teljes bizonyossággal bekövetkezik, mert ilyenkor a felfordulás tengelyét a két külső kerék központjain átmenő egyenes képviseli, ehhez pedig a rendszer S súlypontja sokkal közelebb van, mint a második ábrán feltüntetett esetben.

Ezek mérlegelése után könnyebben megérthetjük a szolgálatunk alatt előfordult, vagy az ujságokban olvasott autóbalesetek keletkezését, melyek ezideig rejtélyek voltak előttünk.

Az eddig tárgyalt körülmények egyike, vagy mindkettő párosulva, rendszerint minden autó s egyéb közlekedési szerencsétlenségnél előfordulhat. De ezeken kívül rendszerint egyéb körülmények — okok — is közbejátszanak, melyek alapján véve közvetett előidézői az idegélet és a fizikai törvények által okozott szerencsétlenségeknek.

Ezen külső okokat, részben az alábbiakban ismertetem, hangsúlyozva, hogy csak részben, mert annyi külső ok van, illetve jöhet létre, hogy azokat meghatározni alig lehetne. Elmondhatjuk, hogy

Hej! virágszál . . .

Írta: NÁRAI NÁRAY ANTAL vkszt. őrnagy.

— Nótás ember lesz ebből a Jani gyerekből, ha feliperedik! — mondogatta Somogyi Baka Lajos plébános úr vasárnapi sétáin, ha Juhász Kiss Ferencék portája előtt meg-megállt. — Talán kántor is!

Hanem Juhász Kiss Ferenc bizony szegény zsellér-ember volt. Nem tellett néki a gyerek neveltetésére. Nem lett hát a Janiból kántor. Pártfogóját, a fehérhajú plébános urat meg azóta rég kivitték a felvégre, az öreg mérnök úr szérüskertje mellé, a borostyános, szomorkodó temetőbe.

Azért a plébános úrnak mégis igaza lett! A „Jani gyerek” nótás emberré nőtt fel. Igaz, hogy nem a szőlősi kis templom szuszogó orgonáját nyomorgatta, hanem a csöglei vásáron vett hatlikú furulyából csalt ki sóhajos, vágyakozó, légváras magyar dallamokat. A Jani ugyanis Zichy-Ferrarisz Lajos grófék juhásza lett. Kétszáz egynéhány birkát terelgetett naponta Szöllösből Iszkáz felé, no meg vissza is.

Kántor hát nem lett, csak magyar muzsikás ember.

De hát van-e hímesebb virág a szélben hajladozó vadvirágnál? És vannak-e igazabb muzsikák egy magános, elhagyatott férfilelek dalainál?

Egy szombatestén, amikor a nyáj megtért az akolba, édes szülője, az öreg, tipegő, pápaszemes Örzse néni vasárnapra egy kis felmelegítőnivalót vitt ki néki. A fene sok szalonnára. — Hat nap alatt csak ráúnt az ides egy fiam!

Nézte azt a nagyranőtt, tagbaszakadt óriást, aztán a kendője két csücskét szorosabbra húzva, szipogott. Hűvösek még az ilyen májusi esték öregasszonyának.

— Ejnye, ne hagyjon már olyan gyorsan magamra! — évődött véle a legény. Jaj, dehogy kérette magát az anya; rátelepedett a szürre. Betakarta fázós kezét, lábát. Tudta már, mi következik. Nóta! Új nóta!

Lehelletszerűen, elmélázón szólalt meg a magyar mező hangszere. A Jani furulyázott. Panaszkodott, bizakodott, sírt, kacagott egyvégtiben.

. . . . Aztán elhallgatott. Ránézett az anyjára. A szavát várta.

— No, ides! Nincs szava hozzá? — kérdezte kritikuskát.

— Hát szép, szép, de tudod-e. Jani, idesapád igen rendes ember volt, aztán mégse muzsikált. Nem dógos embernek, cigánynak való mesterség az, fiam!

Megcsókolta a legényt, aztán nekivágott a hegyútnak. Lassan elnyelték az égbenyúló százados nyárfák.

A Somlyóhegy a szürkületben, mint a doromboló macska púposodott ki a rónából. Felborzolt szőrrel. Karóinak millióival.

A legény lelkében a kritika széjjeltépte a hangulatnak álmodozásban szövögetett aranyos pókhálóját. Fájt neki, hogy az anyja nem érzi azt a gyönyörűséget, amit ő érez küszködő lelkében fogant muzsikájában.

A furulya egy álló hétig nem került elő a tarisznnyából.

Körülötte meg csengett-bongott a kolomp, sikoltzott, ujjengott a tavasz. A mezei virágok szemérmes fessléssel bontogatták szirmaikat, mutogatták bájaikat. A Jani lelke is megtelt vágygal, tavasszal . . . Megmámorosodott s a mámor tűnése után valami ismeretlen bánat, valami kísértő panasz szántott benne. Új rögöket vetett fel a lelke. Új színeket. A furulya újra megszólalt. Újra panaszosan és mérhetetlen vágyakozás-

ahány automobil-, vagy más közlekedési baleset fordul elő, a külső okok mindig mások és mások.

Külső okok lehetnek: a közúti közlekedés szabályzatában foglaltak be nem tartása, gyalogosok, kerékpárosok, lovasok, állatcsoporthok, gép- és egyéb járművek közlekedésénél, vezetésénél, hajtásánál, világításánál, kar-, fény- és hangjelzésnél be nem tartott szabályok, úttesten áthaladás, kitérés, előzés, kanyarodás, fordulás, elindulás és megállás alkalmával.

Szegeknek, üvegdaraboknak s egyéb a közlekedési eszközökön megrongálást előidéző tárgyaknak az úttestre helyezése, dróthuzalok kifeszítése, fatörzsek elhelyezése, útjelző-készülékek megrongálása, építkezéseknél a szabályok be nem tartása, stb.

Gépjárművekre rosszindulatú lövöldözések, dobálások. Gép- és egyéb járműveknek előzetesen való szándékos megrongálása, melyek főként versenyek alkalmával szoktak előfordulni, különféle célok érdekében, például személyes bosszú, nyereségvágy, az egyes gyárak közötti versengések, stb.

Röviden összefoglalva: külső okok mindazok, melyeknek elmulasztása, vagy be nem tartása a közúti közlekedési rendszert egységes szabályzatába ütközik, vagy amelyek szándékosság, vagy mulasztás folytán egyébként is büntettet vagy vétséget képeznek.

Nem beszélek külön azokról a balesetekről, amelyeknek indítóokát — mint említettem is — az al ohol túlzott élvezetében vagy pedig az elvakult sportszenvedélyben kell keresnünk, mert ezekkel, különösen az utóbbival szemben szinte tehetetlenek vagyunk. És vannak végül balesetek, amelyeket sajnálatos véletlenek idéznek elő és amelyekért senkit sem

sal. A hangok szertefoszlottak, mint a lelkében tükröző álmok szivárványos tükörképei.

A déli harangszót elhozta hozzá a tavaszi szellő. Jó keresztény létére abbahagyta a játékot.

— Be szép volt, Jani!

Felrezzent. Bosszúsan nézegette a háta mögött álló leányt, a gazdag Kósa Gábor uram Eszti lányát. Az meglátott zavarán. Aztán a fiú elé kerülve, letette ebédhordó kosarát a mesgyére, maga meg szembetelepedett véle a gyepre.

— No, fűjjál még valamit!

— Miért?

— Mert szép volt! — Jani végigmérte a leányt. Most tetszett neki először ennyire. Örült a dicséretnek és játszott.

— Most vigabbat, Janikám!

A bizalmas hang meleg boldogságot borított a szívére. Csárdásba fogott. A leány meg ott illegette magát a gyönyörködő legény szomjas szemei előtt. Kipirult arccal kacérkodott véle. A legény utánakapott.

— Eredj má', megbolondultál! — Te koldus fattya!

A „Jani gyerek” meg, mikor a távozó riszálódó petytyes szoknyáját nézte, éppen olyasfélét érzett a szemében, mintha beleröpült volna egy ügyefogyott mezei legyecské. Azt hitte, megszakadt benne minden élet.

Aztán multak, ha nehezen is, de multak a napok. A legény már a tarlókat járta. Delelőre letelepedett a kukoricás szélére, egy kis árnyékra. A szeme belenézett a kék semmibe. Aztán tekintete egy magányos, árva búzavirágon akadt meg. A virág színpompás volt és erőteljes. Kacéran hajladozott a déli szélben. Megfogant a lelkében a csalatkozott szerelmes szelíd szemrehányása:

lehet felelősségre vonni, a tapasztalat azonban azt igazolja, hogy az ilyenek száma elenyésző az olyanoké mellett, amelyekért valaki igenis felelősséggel tartozik.

Miután a gépjármű- és egyéb közlekedési balesetek tekintélyes része a csendőrség működési területén történik, az őrsőkre hárul a feladat, hogy azok okát és a felelős személyt kinyomozzák. Ezt a nyomozást azonban csak az a csendőr tudja elvégezni, aki legalább azokkal tisztában van, amiket ebben a cikkemben leírtam. Ezek nélkül a legelemibb ismeretek nélkül a csendőr vagy laikus találgatásra lesz utalva, vagy pedig a legtöbbször érdekelt szereplők bemondásait lesz kénytelen bíráló nélkül elfogadni, ezt pedig semmiképpen sem nevezhetjük nyomozásnak.

Hogy a járőröknek az ilyen nyomozások alkalmával való eljárását megkönnyítsem, az alábbiakban útmutatást adok erre is.

Ha közlekedési baleset fordult elő, a helyszínen megjelenő járőrnek célszerűség sorrendjében, az alábbiakra kell figyelemmel lennie:

1. A baleset helyszínén rendszerint sok kíváncsi néző van. A járőr a jelenlévők közül azokat, akik a balesetnek szemtanúi voltak, vagy az esetre felvilágosítást tudnak adni, magához szólítja, míg a csak básmézkodókat a helyszínről eltávolítja, mert jelenlétük csak zavarólag hat.

2. Sebesültekről gondoskodás. (Azért vettem ezt második tevékenységnek, mert esetleg fontos szemtanúk, a sebesültek elszállításával, a helyszínről eltávoznak.)

3. Helyszínen talált állapot vizsgálata. A szeren-

„Hej! virágszál, virágszál! kinek virágoztál?

Ha tudtad, hogy nem szeretsz, miért csalogattál?

Amióta itthagytál, de szomorú lettem . . .

Csak furulyám, meg a bú maradt itt mellettem.”

. . . Odafent az égen, Kisszöllős felől a Somlyó felé fehér felhőgomolyagokat sodort a szél . . .

„Hej! ti szálló fellegek, de tudtok repülni!

Jó lenne most veletek Önéki üzeni . . .

Ha nevet is a szeme, sír majd még a lelke,

Öreg harang szavára, esős őszi este.”

A búzavirágot már csak elmosódott körvonalakban látta. Elöntötte szemét a könny.

„Hej! virágszál, virágszál! miért virágoztál?

Kökényszemű barna lány merre hajladoztál?

Juhászlegény a leányt nagyhiába várja,

A legelőt a nyájjal szomorúan járja.”

A szél meg dobszót hozott a falu felől. 1914 augusztus elseje volt.

Elment a „Jani gyerek” is, pánklikásan, jókedvűen. Árván maradt a nyáj, a furulya, a jó öreg Örzse néni a Pápai-utcában, meg a Kósa Gábor büszke leánya is a nagytiszteletű asszonyék kúriája melletti nagy házban. Lehet, hogy az apja miatt, bár sokan mondogatták, kivált a szájkodó Eszter néni, hogy egy kicsit a Juhász Kiss Jani miatt is. Mit lehet azt tudni?

Elforgott az idő kerekén négy esztendő. A négy év hej! közelebb hozta az Eszti az Örzse nénihez. A gazdagot a szegényhez.

Eszti mind gyakrabban járt el a Pápai-utcába, özvegy Juhász Kiss Ferencné asszonyhoz egy kis elemózsiával, avitt ruhával. Az öregasszony ajkán mindig feltolakodott egy szó: Janikám! Az Eszti két sze-

csétlenséget okozott vagy szenvedett járómű nyomait visszamenve 100—500 méter távolságig meg kell vizsgálni, annak megállapítása végett, hogy a járómű a baleset helyéig egyenes vagy cikk-cakkos vonalon haladt-e? A kerekek nyomai — a pneumatikok — egyforma szélesek-e? A baleset színhelyéig nem mentek-e változáson keresztül? Ezekből megállapítható az esetleges defektus (a kocsi húzása a defektusos oldal felé), a keréknyom közbeeső szélességi változásából az esetleges defektus helye, megjegyezve, hogy defektus — pneumatik kipukkadása — a baleset színhelyén, ütdés, esés, hirtelen fékezés, fordulás alkalmával is előállhat.

A keréknyomok vizsgálatait mielőbb be kell fejezni, mert azokat a forgalom hamar megsemmisíti.

4. Sértettek, balesetet szenvedett egyének kikérdezése, ha az sérülésük figyelembevételével lehetséges. Sérültekről orvosi bizonyítvány beszerzése.

5. A tanukat fel kell állítani arra a helyre, ahonnan a balesetet látták. Ha csak lehet, a helyszínen kell őket kikérdezni, természetesen bizalmi egyének jelenlétében. Azért fontos a tanuknak helyszínen való kikérdezése, mert a járőrvezető a tanuk által mondottakat — látottakat — a helyszínen azonnal ellenőrizheti, s így a baleset alkalmával erősen működő képzelőtehetség, ferde, helytelen elgondolás, rossz emlékezés okozta tévedéseket figyelembe véve, a tanuk bemondásait kellően mérlegelni és értékelni tudja.

Minden tanut a balesetet okozott vagy szenvedett járóműre, gyalogosokra vagy kárt szenvedett tárgyra, a fentebb tárgyalt külső okokra, továbbá a közúti közlekedési rendszet szabályzatának idevonat-

méből pedig mindig aláereszkedett egy-egy meleg, sós gyöngy. Az öregasszony simogatta az elhagyott szűrt, a leány becézgette az elárvult furulyát.

Egy vasárnapi misén aztán Eszti észrevette, hogy Örzse néni többet sír a kelleténél. Kérdezte: — Csak nincs valami nagy baj?

— Jaj, lelkem, egyetlenem odaveszett a Piavénál! — és a roskadó lábú öregasszonyt roskadó lélekkel vezette haza aznap Eszti.

De hát másként történt. A sebesülten hazatért Szőke Károly nem jól tudta az igazságot, mert amikor 1918-ban leesett az első hó, a bolondos Kabuka Józsi nagy lelkendezve szaladta végig a falut: — Megjött a Juhász Kiss István, egészségesen!

— Drága, egyetlenegy ides fiam — zokogott a boldogságtól az öreg Örzse —, mennyit ríttunk érted!

— Hát, hogy te ríttál, tudom anyám, de ki a „másik”?

— Hát az Eszti, a furulyád is ott van nála!

Kétszer nem kellett mondani a mi Jánosunknak; esze nélkül szaladt az, a kocsmá előtti kátyút dagasztva, Esztiékhez.

— Esztikém, meggyüttem!

A leány felfigyelt és kijózanodott. A költészetből az életbe pottyant vissza. Nem tudott örülni. — Hát nem szeretsz, Eszti? — A lány csak hallgatott. — Add vissza hát akkor a furulyámat — és kezében furulyáját szorongatva, köszöntés nélkül, fedetlen fejjel hagyta ott János, sárgászöld, ócska katonazubbonyában, Kósa Gábor hajlékát. De csak a kocsmáig jutott. A meggyötört leány sikongatva, boldogan rohant utána és bújt meg a mellén.

A falubeliek szerint: tisztára elment a Kósa Eszter esze; én meg azt mondom: csak hogy megjött végre!

kozó rendelkezéseire külön-külön és kifejezetten ki kell kérdezni. Ugyanezekre a sértettek és gyanúsítottak is kikérdezendők.

Ha a sértetteket, tanukat, gyanúsítottakat kikérdezte a járőrvezető, rendszerint meg fogja tudni állapítani, hogy mik voltak azok a *külső* okok, amelyek a tulajdonképpeni balesetet előidézték.

Tanuk bemondása útján kell megállapítani a járóművek sebességének fokát is. Például: az autó a hídnál levő kanyarulattól a baleset helyéig a távolságot mennyi idő alatt tette meg? Ha ezen utat — 500 m — az autó körülbelül fél perc alatt futotta be, úgy az autó órákint körülbelül 60 km-es sebességgel haladt; ez a sebesség a Közlekedési Kódex 5. és 81. §-a szerint lakott területeken meg nem engedett. Falusi emberhez az ő életviszonyainak megfelelő kérdést intézünk a sebesség megállapítása végett, például az autót a hídnál látta feltűnni, amíg az autó ide, a baleset színhelyére ért, mit mondott a barátjának? vagy hány lépést tett, hányat szippantott pipájából? stb. Ismerve a falusi nép tempósságát, az adott feleletekből az autó sebességét hozzávetőlegesen többnyire meg tudjuk állapítani. Figyelemmel kell lenni arra, hogy a balesetet előidéző vezetők rendszerint kisebb sebességet szoktak bemondani. Ezt nehéz ellenőrizni, mert a sebességmérő az autó megállása alkalmával 0-ra ugrik.

6. Gyanúsítottak kikérdezése, esetleges őrizetbe vétel, elfogás.

7. Minden baleset színhelyéről a Szut. 463. pont szerint helyszíni vázlatot kell készíteni. Az értelmes és világos, a Szut. 12. melléklete szerinti helyszínrajz elengedhetetlen kellék. A vázlatból az utat és annak közvetlen közelében levő műtárgyakat, terepfedezetet stb., továbbá azokat a tárgyakat, amelyek a balesettel kapcsolatban állanak vagy azzal kapcsolatba hozhatók, továbbá a tanuk álláspontját pontosan ki lehessen venni. A helyszínleírás és a helyszínrajz az esetleges későbbi bírói vagy szakértői szemle megejtésénél, a szándékosság vagy gondatlanság tényének megállapításánál, vagy a további polgári, kártérítési perek folyamán döntő fontossággal bírhat.

8. Vezető ittassága. Baleset után a balesetet okozott vezető ittassági fokát, ha arra alap van, orvossal meg kell állapítani, a vizsgálat eredményéről orvosi bizonyítványt kell beszerezni. Az orvosi bizonyítványnak az ittasság fokát kifejezetten meg kell állapítani. Ha a szerencsétlenség folytán a vezető, aki az eset okozója volt, meghalt, boncolás útján szokták megállapítani, hogy a hullában milyen minőségű és mennyiségű szeszes ital maradványai találtak.

A vezető ittassága esetében az ittasság körülményei, az elindulás helyétől a megtett útvonalon végig szintén nyomozás tárgyát kell, hogy képezzék.

Fontos annak a megállapítása is, hogy a vezető nem lett-e rosszul, vagy nem halt-e meg külső behatások nélkül? (Szív-, agyhüdések, stb.)

9. Az autó szerkezetét, főként a kormány szerkezetét szakértő által meg kell vizsgáltatni, hogy a balesetet nem szerkezeti hiba okozta-e. Általában a gépjármű felszerelése szabályszerű volt-e? A járómű helyesen volt-e terhelve?

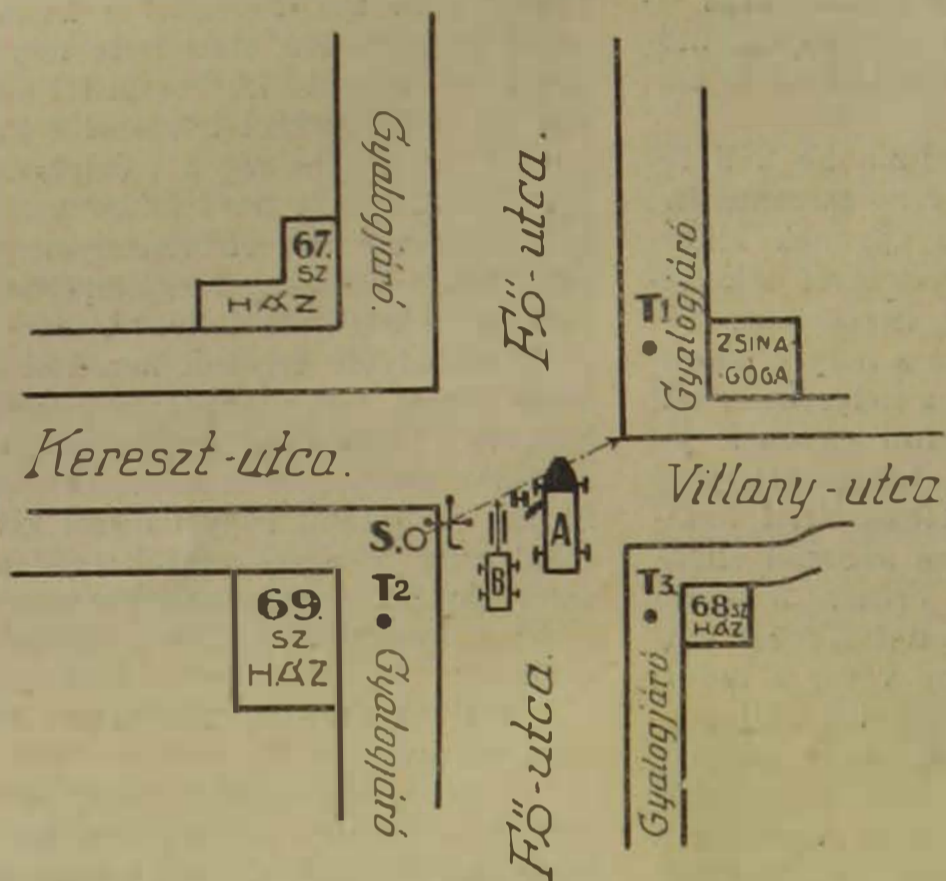
10. Főként géperejű járóművekre történő dobálás, lövöldözés alkalmával, a dobálás, lövés irányának megállapítása kell hogy a nyomozás kiindulópontját képezze. A dobáló, lövő egyén álláspontjának és az ott talált nyomoknak, tárgyaknak, bűnjeleknek fel-

M. KIR. PÉCSI IV. CSENDŐR KERÜLET.

PAKSI ŐRS.

HELYSZINRAJZ

Paks községben, 1931. április 10.-én 15-órákor történt halálos kimenetelű autó balesetről.

Jelmagyarázat

H	= hulla helye
S	= sértett helye honnan az utca másik oldalára indult. ---> S. menetiránya.
T- 1.2.3.	= tanúk helye.
A	= az elgázolást okozott autó.
B	= kettő fogatú lovas jármű, melyet sértett előzött.

Mérle : 1 cm. = 4 méter.

Paks, 1931. április 10.

X. th.
öpk.

kutatása, a tett színhelye körüli terep, házcsoportok, községrész alapos átkutatása rendszerint meghozzák a kívánt eredményt. A környéken lakó gyanúsítottaknál indokolt esetben kutatást kell tartani bűnjelek előkerítése végett.

11. A balesetet okozott vezetőtől a betétlapot el kell venni és a feljelentéshez kell csatolni. (L. 1928. évi 14. számú Csendőrségi Közlöny.)

Célszerűség szempontjából felemlítem még a Nyomozati Értesítő 1930. évi 84. számában foglalt értesítést, mely szerint: Ha az őrsparancsnokság autó vagy motorkerékpár által történt elgázolás esetén az autó vagy motorkerékpár tulajdonosának nevét és lakhelyét sürgősen meg akarja állapítani, úgy az alábbiak szerint járjon el: Reggel 8 órától este 20 óráig bármely időben telefonon kérni kell Budapest Főkapitányságot (telefon: 109—48) s ha az jelentkezik, kérni kell, hogy kapesolják a „Közigazgatási osztály“-t. A közigazgatási osztálynak be kell mondani a kérdéses autó vagy motorkerékpár rendszámát. A közigazgatási osztály nyomban megadja a választ, hogy ki a tulajdonos és hol lakik.

Ha a nyomozás során elgázolást nyert, hogy a balesetnél a gépjármű vagy bármely más jármű vezetője gondatlanság folytán másnak halálát idézte elő, vagy súlyos testisértést okozott, cselekményét a Btkv. 291. §. illetőleg 310. §-a szerint kell minősíteni és feljelenteni a királyi ügyészségnek. Baleset folytán

szenvedett könnyű testisértés esetében a gyanúsítottat közegészség és testi épség elleni kihágás miatt a Kih. Btkv. 92—125. §-a alapján kell feljelenteni.

Ha a baleset folytán sérülést senki sem szenvedett s csak a közúti közlekedési rendszet határvonalaiiba ütköző kihágás fordult elő, a felelős egyént a közigazgatási hatósághoz kell feljelenteni.

Az így eredményesen végzett nyomozásról a Szut. 392. és a 463. pontja értelmében szerkesztett jelentés a Szut. 459. pont szellemének meg fog felelni, utólagos megállapításokra nem igen kerülhet sor.

A közúti balesetekről szerkesztett feljelentéshez csatolni kell: 1. Sértettek orvosi bizonyítványait. 2. Könnyű testisértés esetében nyilatkozatot. 3. Ha a vezető ittas volt, az erről szóló orvosi bizonyítványt. 4. Erkölcsei és vagyoni bizonyítványt. 5. Ha a gyanúsított fiatalkorú, születési anyakönyvi kivonatát. 6. Helyszínrajzot. 7. Betétlapot, ha a balesetet autóvezető okozta.

A közigazgatási hatóságnak megküldendő: a „Statisztikai lap a közúti forgalomban előfordult bal-

A „vesszőfutás“-nak nevezett nagyon régóta szokásos testi fenyítéket 1855-ben szüntették be. Ezen fenyíték abból állott, hogy a hűnösnek meztelen háttal bizonyos számú (100—200), két sorban egymással szemben felállított katona között egyszer vagy többször kellett végighaladni, kiknek mindegyike — a gyalogosok puskavesszővel, a lovasok kengyelcsizjával vagy farmatringgal — egy-egy ütést mért rá.

esetekről". (1929. évi 4. sz. Csendőrségi Közlöny és Közlekedési Kódex 117. §.)

Cikkem megírására az a körülmény is készített, hogy ilyen tárgyú közleménnyel még nem találkoztam, holott az örsök közbiztonsági teendői között gyakori a közúti közlekedésből származó balesetek nyomozása, de ilyen irányú általános ismeretek szerzéséhez és bővítéséhez is támpontot öhajtottam adni.

Az idegéletre és a fizikai törvényekre vonatkozó egyes részeket a Természettudományi Közlöny 58. kötet, 4. és 11. számából, Bodócs István úr közleményéből vettem át a Kir. Magy. Természettudományi Társulat titkárságának szíves engedélyével.

Idegenforgalom és csendőrség.

Írta: MILVIUS ATTILA százados.

Azt hiszem, nem kell bővebben fejtegetnem, hogy egy ország gazdasági életére milyen nagyjelentőségű tényező az idegenforgalom. Az idegen egy újabb fogyasztót jelent. A fogyasztók számának gyarapodása előnyösen hat vissza a termelőkre. A idegen elmegy, de itt hagyja a pénzét. Ezzel gyarapítja a nemzeti vagyont. Ez a pénz belekerül az ország gazdasági vérkeringésébe. Ennek hatása előnyös a mezőgazdaságra, iparra, kereskedelemre egyaránt. Vannak olyan országok, melyek gazdasági életében az idegenforgalom képezi a legjelentősebb tényezőt. Svájc például a legrövidebb idő alatt gazdasági tönk szélére jutna, idegenforgalom nélkül. De gazdaságilag erősen megalapozott országok sem vetik meg ezt a jövedelmi forrást. Sőt. Mindent elkövetnek, hogy az országot minél nagyobb számban keressék fel a külföldiek. Kérdés, hogy mik az élénk idegenforgalom előfeltételei? Rendszerint azoknak az országoknak van jelentős idegenforgalma, melyek rendelkeznek olyasvalamivel, ami az idegeneket odavonzza. Ilyenek: természeti szépségek, történelmi helyek és emlékek, éghajlat, művészi alkotások stb. Mint második feltétel az olcsó élet biztosítása jelentkezik. Végül szükséges, hogy az idegen jól érezze magát.

Országunk nehéz gazdasági bajokkal küzd, ezért minden lehetőséget ki kell használnia, mely e téren javulást idézhet elő. Az idegenforgalom egyike ezeknek a lehetőségeknek. Nálunk az idegenforgalomnak azonban a gazdasági előnyökön kívül még más szempontokból is van jelentősége. A multban az Osztrák—Magyar Monarchia keretében elfoglalt különös közjogi helyzetünk, elsősorban az önálló külképviseletek hiánya, sok kárt okozott nekünk. A külföldön nem ismertek bennünket és nem ismernek még ma sem eléggé. Ellenségeink állandó rágalomhadjárata ezért talál meghallgatásra a külföldön. Nem utolsó helyen, ennek köszönhetjük a trianoni békeszerződés legsúlyosabb rendelkezéseit is. Az idegenforgalom kitűnő ellenszere ennek. Aki itt jár nálunk: megismer bennünket, immunizálódik az ellenséges propaganda ellen, vagy ha már előzőleg annak révén helytelen nézetet akotott felőlünk, úgy kénytelen azt az itt látottak és tapasztaltak alapján megváltoztatni. Az a külföldi, aki ezen egyszer már túlesett, a jövőben már kétkedéssel fogja ellenségeink rosszhiszemű hirteléseit fogadni és tapasztalatain alapuló bírálatot le fogja azokat a kellő értékükre szállítani.

Az idegenforgalom növelésére való törekvést tehát Csonkamagyarország gazdasági és külpolitikai helyzete egyaránt megkívánja. Milyen a helyzete Csonkamagyarországnak az idegenforgalom feltételei szempontjából? Van

egy szép, modern, gyönyörű fekvésű fővárosunk, itt van a Balaton, mint természeti szépség és a Hortobágy, mint különlegesség. Ezzel a mágnesek — melyek idegeneket idevonhatnak — többé-kevésbé ki is merültek. Az olcsó megélhetést részben nyújtani tudjuk. Azert mondtam, részben, mert a magas valutájú országok fiai (amerikaiak, angolok stb.) a mi árainkat általában igen olcsónak, a franciák, belgák, olaszok drágábbnak fogják találni. Tehát ennek a második feltételnek sem tudunk teljesen megfelelni. Tekintettel arra, hogy a francia Riviera éghajlatát, a kölni dómot, a svájci Alpokat vagy a waterlooi csatateret nem tudjuk idevarázsolni, az olcsóság vagy drágaság pedig propagandával vagy rendeletekkel nem szabályozható, nem marad más hátra, mint különös súlyt helyezni a harmadik feltételre, vagyis arra, hogy az idegen nálunk jól érezze magát és tőlünk a lehető legkellemesebb emlékekkel távozzék. Ez az elképzelhető legjobb propaganda. Ahhoz, hogy az idegen jól érezze magát, sok mindenféle kell, mindezzel nem is akarok itt foglalkozni. Én a sok közül csak egy pontot akarok kiragadni és a magam felfogása szerint megvilágítani, azt ugyanis, mivel tudnánk mi, csendőrök, az elérendő célhoz hozzájárulni?

Csendőr bajtársaimat nem kell figyelmeztetnem az idegenekkel szemben tanúsítandó, legmesszebbmenő udvariasságra, hisz utasításaink szellemében ez mindenkinek kijár a mi részünkről. Arra sem kell senkit intennem, hogy az érdeklődő külföldinek a szolgálattal össze nem függő felvilágosítást is udvariassággal meg kell adni és segítségére lenni, mert nem tudok magamnak olyan csendőrt elképzelni, aki kívánatra bárkinek, ki hozzá fordul, meg ne adná készségeit az illető tőle kér, vonatkozólag az valamely útra vagy helyiségre, vagy akár arra, hogy éppen hány óra van. Szóval az kétségtelen, hogy a csendőrben megvan a készség és a jó szándék. De csakis ez. Éppen itt jön a bökkenő, ahová ki akarok lyukadni. Az angol, német, francia, olasz: világnyelvek. Ezeknek a nemzeteknek a fiai nem igen tartják szükségesnek, hogy más nyelveken is megtanuljanak beszélni. Főleg nem tanulnak meg magyarul vagy mondjuk, bolgárul, egy autótúra vagy párheti magyarországi vagy bulgáriai tartózkodás kedvéért. Hogyan érintkezzék ezekkel a csendőr? Hány olyan csendőrünk van, aki ezeket a nyelveket beszéli? Nagyon kevés, olyan kevés, hogy számításba sem jöhet. Leginkább németül tudó csendőr akad, de ilyen is csak elenyésző csekély számban. Ezzel megérkeztünk annak a megállapításához, hogy a csendőr szívesen rendelkezésére állana a külföldinek, de nem képes erre, mert nem tudják egymást megérteni. Kérdem, hogy az az angol autóturista, aki országunkban a falvak sorozatán keresztül száguldhát, míg egy olyan emberre bukkan, aki megérti, akitől felvilágosítást, segítséget, az őt ért sérelem orvoslását kérheti, jól érezheti-e magát nálunk? Én határozott nemmel válaszolok erre, mert ismerem ezt az érzést tapasztalatból. Hogyan lehetne ezen segíteni? Megtanítsuk talán csendőreinket ezekre az idegen nyelvekre, legalább oly mértékben, hogy azokat szükségből értsék és beszéljék? Ez lehetetlenség. Legalább minden két csendőrnek (a járőr tagjai) együttvéve beszélnie kellene mind a négy nyelvet. Más megoldást kellene keresni. Azt hiszem, hogy én találtam is egyet, amely legalább szükségből megfelelné. Ez a módszer nem tenné ugyan képpessé a csendőrt arra, hogy egy idegennel órákon keresztül kellemes eszmecsere folytasson, de igenis, lehetővé tenné azt, hogy a csendőr az idegennel a lehető legszükségesebb mértékben érintkezni tudjon. Meg tudja adni a legszükségesebb felvilágosításokat és útbaigazításokat. A szolgálattól kifolyó kérdé-

seket fel tudja tenni az idegenek, az azokra kapott válaszokat meg is értheti.

Ezt a célt különböző nyelvű kis füzetek segítségével lehetne elérni. A csendőrnek csak négy szót kellene megtanulni: Deutsch (német)? English (angol)? Français (francia)? Italiano (olasz)? Ez nem nehéz. Erre minden szajkót meg lehet tanítani. A csendőr, a hozzá forduló idegenhez vagy ahhoz, akivel neki van valami dolga (fellépés), ezeket a kérdéseket intézné. Ebből megtudja, hogy az illető milyen nyelven beszél. Ezután a dolog igen egyszerű. Minden csendőr részére rendszeresíteni lehetne egy német, angol, francia és olasz nyelv-füzetecskét, mely egymás mellett magyarul és az illető idegen nyelven a legszükségesebb kérdéseket és válaszokat tartalmazza. Az angol füzet címlapja például a következőképpen nézhetne ki: (Nyomtatás vastag, feltűnő betűkkel):

PLEASE READIT.

I am a gendarme. I don't speak English but please take this booklet and show me the question, what you want to ask. I shall answer on the same way! (Magyarul: Tessék elolvasni! Csendőr vagyok. Nem beszélek angolul, de tessék a könyvecskét kézbevenni és azt a kérdést, amelyet nekem feltenni kíván, megmutatni. Én ugyanezen a módon fogok válaszolni.) Ha az idegen akar valamit kérdezni a csendőrtől, átadja neki a megfelelő füzetet. Az idegen kikeresi a maga kérdését és megmutatja a csendőrnek. A csendőr elolvassa az idegen kérdés mellett álló magyar szöveget. Ezzel egy nagy lépéssel jutott tovább, mert most már tisztában van vele, hogy az mit akar. Ezután magáhozveszi a füzetet, kikeresi a megfelelő választ és azt megmutatja az idegennek, aki a magyar kérdés mellett álló idegen szövegből megértheti a választ. Ha a csendőr a kezdeményező, úgy egyszerűen megmutatja a füzetből a megfelelő kérdést vagy felszólítást az idegennek. Minden nyelvfüzetecske két főrészből állna. Az egyik a külföldi részére, a másik a csendőr használatára szánva. A külföldi része kérdésekre és válaszokra, a csendőr része kérdésekre, válaszokra és felszólításokra tagozódhatna. Egy térkép képezné a füzetek mellékletét.

Ennek a módszernek nagy előnye az, hogy a csendőrnek egy szót sem kell beszélni. Tulajdonneveket nem lehet természetesen felvenni a füzetbe. Az angol kérdezheti pl., hogy mi ennek a falnak vagy hegynek a neve. A csendőr erre kikeresi a füzetből (csendőr része, második csoportból) a „térképen fogom megmutatni”, vagy „a nevet leírom” mondatot és erre rámutat. Ezután megmutatja az idegennek az illető helyet a térképen, vagy leírja a nevét egy darab papírra.

Azt mondhatja erre valaki, hogy ez mind szép, de milyen vastag lesz az a füzet, amelybe minden elképzelhető kérdést és választ fel lehetne venni? Az ilyen tényleg nagyon terjedelmes lenne és abból négy darab semmiképpen sem férne el az amúgy is jól felszerelt járőrtáskában. Ilyen terjedelemre azonban nincs is szükség. Szükségtelen volna ebben a kérdésben arra az álláspontra helyezkedni, hogy mindent vagy semmit. A kettő között van középút is. A füzetek csak a legszükségesebbeket tartalmazhatnák, mégpedig táviratstílusban. A megértés szempontjából teljesen mindegy, hogy azt kérdezem valakitől: „Lenne szíves kérem nekem megmondani, hogy hol található meg a legközelebbi benzinkút?”, vagy pedig röviden csak azt kérdezem: „Benzinkút hol?”

Milyen felvilágosításra lehet egy idegen turistá-

nak szüksége az országúton, községekben, vasútállomásokon? Eltévedhet, tehát útbaigazításért fordul a csendőrhöz. Érdeklődhet valamelyik út járhatósága, valamely hegy, folyó, község neve után. Kereshet benzinkutat, garázst, autójavító műhelyt, vendéglőt, gyógyszerért. Szüksége lehet orvosra, vontató gépkocsira vagy állatokra, bérautóra, előfogatra, éjjeli szállásra. Érhetne őt valami sérelem, amiért panaszt akar emelni. Vasútállomásokon vonatindulás, csatlakozás lehetnek olyanok, amire nézve kérdést akar feltenni stb.

Mi beszélőnivalója lehet a csendőrnek a külföldivel, eltekintve a kérdésre adandó válaszoktól? Figyelmeztetés, pl. közlekedési szabályok, tilalmak betartására; igazoltatás, kikérdezés. A törvény nevében való felszólítás, elővezetés stb.

Ez a fogalomkör nem olyan tág, hogy a legszükségesebbeket egy kis oktávalakú, mondjuk 20—30 oldal terjedelmű füzetbe össze ne lehetne foglalni.

Hála a propagandának, melyet az illetékes tényezők kifejtenek, idegenforgalmunk állandóan növekedő arányt mutat. Autóúthálózatunk szépen fejlődik, így kilátás van arra, hogy a nyári hónapokban a külföldiek évről-évre nagyobb számban fogják országunkat felkeresni. Érdekünk, hogy ezek jól érezzék magukat minálunk. Azt hiszem, hogy szerény gondolatom megvalósítása szintén hozzájárulna ahhoz, hogy az idegen turisták kellemes emlékeket őrizzenek meg magyarországi kirándulásukról és a magyar csendőrrel.

Küzdelmes napok.

Írta: CZEINER GYÖRGY ny. tiszthelyettes
(Szentgotthárd).

A forradalom kitörése idejében az alhói örsöt vezetem. Sajnos, nekem is azzal kell az írásomat kezdenem, amivel majdnem mindegyik öreg bajtársam kezdeni szokta: az én kedves, régi örsállomásom ma már megszállott területen van. Az osztrákoknak jutott a nagy osztokodáson.

A csendőrlétszámmal természetesen az alhói örsön is bajok voltak. Annyira, hogy egészen magamra maradtam, néhány népfelkelő társaságában. Mert csak társaságnak nevezhetem ezeket a jó embereket, akikkel nagyon jól megvoltunk: én nem követeltem tőlük azt, amihez nem érthettek, ők meg tiszteletben tartották bennem az örsparancsnoki mivoltomon felül az örs — egyetlen csendőret. Így hát szép csendben éledégtünk az örsön, a körletben pedig gombamódra szaporodtak a katonaszökevények, züllöttek a közbiztonsági viszonyok, a fejetetejére állott minden, mert bizony itthon egy csendőrtől a 8—9 csendőrig sokkal súlyosabb volt (és lesz!) a különbség, mint odakint a fronton egy századtól a 8—9 századig. Azt pedig — bizonyos vagyok benne — senki sem gondolta komolyan, hogy a népfelkelők pótolni fogják a hiányzó csendőröket. Sajátságos dolog, de én azt tapasztaltam, hogy 9 csendőr ezerfelé is szét tud szakadni, ha kell, egy csendőr azonban — kétfelé sem. Baj volt hát az alhói örsön is, mint mindenütt; súlyos, nagy hiba, de már most ezen hiába lamentálnék. De bár legalább a jövőben ne történnék ez meg soha többé a csendőrséggel!

Amikor a forradalom áradata a különben csendes Alhó községet és környékét elöntötte, a felkavart tömegszenvédéllyel szemben s a felfegyverzett katonaszökevények ellenében ott állott egyetlen egy csendőr. Mert azt talán mondanom sem kell, hogy a népfelkelőim, ille-

A Nemzeti Lovarda Egylet szokásos évi „Gróf Andrássy Géza tereplovaglását” április 19-én tartották meg a budai terepen s a célban — a Vérmezőn — felállított akadályokkal. A Vérmezőn lefolyt versenyt *Kormányzó Úr Öföméltósága Schäffer felvétele.*

delmesen ugyan, de konok elhatározással búcsút vetek tőlem s mentek haza a családjukhoz, kipihenni a nehéz csendőrségi szolgálat fáradalmait.

A katonaszökevények pedig munkábfogtak. Felke-rekedtek tizenhatan s egyenest a Schlenger Sámuel nagy-birtokos majorjába mentek. A cselédséget elhallgattat-ták és valami 57.000 korona értékű élelmiszert szedtek össze. A község jobb és bátrabb emberei közül magam-hoz vettem néhányat s a 16 fegyveres katonaszökevényt tisztán csak a fellépésem révén elfogtam, megbilincseltem és Szombathelyre kísértem s ott a helyőrségnek át-adtam. Ezzel az alhói forradalom egyelőre el volt intézve, mert híre szaladt a dolognak s az első napokban megbillent egyensúlyt ez a kis lökés szépen helyreállítot-ta. Lauringer István felsőöri főszolgabíró és dr. Szücs Zoltán járásbíró urak ezért annak idején elismerésüket fejezték ki.

Azután jöttek az osztrákok, megszállták Alhót és én Felsőörbe kerültem örsparancsnóknak.

Ott ért a kommunizmus, ami olyan helyzetekbe so-dort, hogy azokhoz képest az addigi forradalmi esemé-nyeket jelentékteleneknek mondhatom. Április 28-án ju-tott el hozzánk Budapestről a szétzúllásunknak és leron-gyolódásunknak ez a furcsasága, amit mifelénk „komén”-nek neveztek és egyáltalán nem értettek meg az embe-rek, de még azóta sem értik. Jöttek a „politikai megbi-zottak” mindenféle jelszavakkal, amikből a falusi ember egy kukkot sem értett, de ha már így esett a dolog, hát

nem is igen tettek ellene semmit. A nadrágos, jelszavas agitátorokat még a vigécnél is jobban lenézték, elkerül-ték, különben pedig nem törődtek velük. Annál inkább foglalkoztam azonban velük én.

Első dolguk volt, hogy az örsöt elnevezték vörösör-szakasznak. Elhatároztam, hogy kivárom a dolog folyta-tását, mi alakul ki ebből? Néhány nap mulva ez a kiala-kulás azzal kezdődött, hogy Ballai Péter, egy vasúti rak-tárnokból lett járási politikai megbízott szemet vetett Adorján Samu felsőöri lakosnak a kövér — nem lányá-ra, hanem — disznajára. Azt mondta, hogy most kom-munizmus van, ő hát a sertést elviszi magának. Adorján Samu pedig azt bizonygatta — nem éppen barátságos szavakkal —, hogy fütyül ő a „komén”-re, a disznót ő hizlalta, hát ő is eszi meg. Nekem is hírül adták a vitát, ami a verekedéshez közeledett már, amikor betoppantam Adorján udvarára. Megmondottam Ballainak, hogy ne-kem mindegy, hogyan keresztelték át a hivatásszerű el-nevezésemet, de ha az Adorján disznajának, vagy bárki más vagyonának bántódása esik, éppen úgy megbilincse-lem, mint a többi rablót szoktam. Ez hatott, Ballai lógó orral távozott.

Pár nap mulva másfelé akadt dolgom s amíg távol voltam, Ballai járási politikai megbízott felhasználta az alkalmat és néhányadmagával fényes nappal kifosztotta Fliegenschnee felsőöri vaskereskedő üzletét. Mihelyt ha-zaérkeztem s a dologról értesültem, Ballait azonnal őri-zetbe vettem, megbilincseltem, a lopott holmikat vissza-

adtam a kirabolt kereskedőnek. Egy napig őriztem a megbilincselte politikai megbizottat, akkor aztán eszembe jutott, hogy nincs hatóság, bíróság, ahova átadhatnám s így megfelelő lecke után szabadon engedtem. Egy ideig nem is volt a községben semmi baj. Megjegyzem, hogy igen derék, megbízható emberekből kis testőrséget szerveztem már ekkor.

Természetes, hogy a kommunista vezetőséghez is eljutottak ezeknek az eseményeknek a hírei, én tehát — megbizhatatlan lettem. Május első felében Budapestre küldtek egy keményebb vörös legényt Felsőörrre, akinek Szöcs volt a neve s az lett volna a feladata, hogy rendet csináljon körülöttem. Mikor megérkezett, néhány napig alig láttam. Szimatolt. Megtudta természetesen azt is, hogy a 15—18 főnyi kis gárdának a vezetője Posch János ny. elemiiskolai igazgató, tartalékos főhadnagy. Május 18-án érkezettnek látta Szöcs az időt a cselekvésre. Összeszedett néhány száz mindenre kíváncsi embert, ezekkel zeneszó kíséretében bevonult a Móger-venedéglőbe, megalakította a vésztörvényszéket és 16 felsőöri polgárembert halálra ítélte. A vasmezei és szombathelyi ellenforradalmak történetét megörökítő könyvben benne is vannak ezek a polgárok.

Engem nem ítéltek halálra. Még csak elcsapatásra vagy más büntetésre sem. Ellenben tudomásomraadt, hogy nekem és Posch ny. igazgató-tanítónak kell a mi kis gárdánkkal a halálos ítéleteket végrehajtanunk. Benkő József községi rendőr hozta ezt a hirt előbb nekem, azután Posch igazgató úrnak és felmutatta Vágó és Kun Réla népbiztosok rendeletét, amelyben Szöcsöt Felsőör korlátlan és felelőtlenül teljhatalmú urává tették meg élet, halál és vagyon fölött. Láttam, hogy ez most már nem tréfás dolog, első dolgom volt tehát, hogy alaposan nekifegyverkeztem a bekövetkezendő óráknak.

Posch igazgató-tanítóval, Benkő rendőrrel — aki szintén a mi emberünk volt — és két bátor nemzetőrrel (ahogy akkor neveztük ezeket a derék embereket) állig felfegyverkezve beállítottunk a vésztörvényszékhez. Csak annyit szoltunk, hogy — itt vagyunk. Szöcsnek természetesen fogalma sem volt róla, hogy fegyveres megjelenésünk a kivégzésre való hajlandóságunkat, vagy éppen ennek a megfordítottját jelenti-e. Hogy nem túlságosan bizott bennünk, azt arról a két hatalmas forgópisztolyról láttam, amit a két markában szorongatott, amíg a kivégzendő 16 ember nevét előttünk felolvasta. Azután felszólított bennünket, hogy engedelmessédjünk neki s a kivégzések után abban is járjunk a kezére, hogy a felsőöri bankokat megkaphassa. Bizony, akkoriban már nagyon kellett a „kék pénz”, ahogyan a lakosság a régi jó bankókat elnevezte és a láda fenekén őrizgette jobb időkre. Egyébként azzal fenyegetett meg bennünket Szöcs, hogy engedetlenség esetén elcsap bennünket s bizalmasan közölte, hogy már meg is vannak erre az esetre a parancsnokjelöltjei.

Ezt az elcsapatást én nagyon szívesen vállaltam volna, sőt magamtól is ezt a megoldást kerestem volna kezdetül fogva, ha nem sajnáltam volna a békeeszes, dolgozó lakosságot ezeknek a kalandoroknak a kényére-kedvére otthagyni. Szöcs elcsapási kilátásaira tehát azzal válaszoltam, hogy nekiugrottam és kivertem a két markából a forgópisztolyokat.

Néhány másodperc múlva pedig ott volt a bilincsláncom a teljhatalmú vésztörvényszéki elnök csuklóján. Néhány elszántabb cimborája nekünk akart támadni, de azokra rászóltam, hogy lövök, ha moccannak, így aztán

nem történt semmi baj. Összefogdostuk a főbket. Tanu erre egész Felsőör, hogy így történt. De hiszen nem is nagy dolog ez, inkább csak arra alkalmas, hogy lássuk: milyen könnyen lehet nagy eredményeket elérni a legkisebb kockázattal is, ha nem ijedezünk, hanem merünk és — cselekszünk.

Szöcsöt természetesen nem adhattuk hatósági kézre, nem volt hová átadni s így szelnek eresztettem. Felsőör megszabadult tőle. A megyei direktóriumból azonban egyre sürűbben jöttek az üzenetek, hogy súlyos dolog lesz abból, ha így csináljuk tovább a dolgainkat Felsőörön. De az üzeneteken kívül békeeszesben hagytak bennünket s mi a mi kis portánkon meg voltunk a helyzettel elégedve. Így telt az idő június 5-ig.

Ennek a napnak a reggelén lélekszakadva rontott be hozzám egy Buti nevű — most szentgotthárdi — vasúti tisztviselő. Hírülhozta, hogy a vasutasok sztrájkba léptek s a lakosság felkelése is folyamatban van a kommunizmus ellen.

Erre már nagyot dobbant a szívem. Elszaladtam Posch igazgató úrhoz, hogy megbeszéljük: mit kell itten gyorsan és jól cselekedni. Bevontuk a tárgyalásba Fuith Antal volt tartalékos főhadnagy urat is s elhatároztuk, hogy megszervezzük a vidéket és nekimegyünk az akkor még vörös Szombathelynek.

Első utunk a szolgabírószékre vezetett, hogy a direktóriumot lefegyverezzük. Posch-sal és Benkő községi rendőrrel együttesen, hárman vállaltuk ezt a feladatot. Amint a kapubejárat alá érkeztünk, valaki megállította a társaimat, de csak néhány szót váltottak s jöttek utánam. Közben azonban elém toppant Kovács Károly járási politikai megbizott vezetése alatt az egész direktórium, lehettek vagy heten-nyolcan. A mi törvényeink nevében tudomására adtam Kovácsnak, hogy elfogom, ő azonban előkapott egy pisztolyt a nadrágja zsebéből. De nem használhatta, mert megmarkoltam, kivertem a kezéből, őt pedig vittem egyenesen a járásbírószékre. Bezártam. Nyomban utána jöttek a társaim kísérete alatt a többiek. Azok is lakat alá kerültek. Németh Pál volt zirci járásbíró és Lauringer István főszolgabíró urak is szemtanúi voltak ennek a kis csetepaténak.

Most már a telefonhoz siettem s felhívtam a rohonci örsöt. Tudomására adtam az ottani bajtársaknak, hogy az ellenforradalmat Felsőörrel irányítjuk, ők egyelőre annyit tegyenek, hogy felszedik a Szombathely felé vezető vasúti síneket. Felsőör felé senkit ne engedjenek, hirdessék ki a lakosság körében, hogy az ellenforradalom kiűtött és fogják el az ottani direktórium tagokat. Mindezekről értesítsék egy mellékvonalon a községi örsöt s a környező községeket is igyekezzenek bevonni a moz-

A császári hadseregben 1779-ig érvényben volt hadicikkék közül a XXV. hadicikk a varázslókról és babonásokról szól. Azon varázslók és jóvendőmondók, akik istentagadó és az ördög segítségéhez folyamodó üzerkedéseikkel nem csináltak ugyan kárt, azonban a hit tanításait sutba dobva, egészen az ördög cimboráivá váltak, megégetendők voltak. Akik ugyan nem szidalmazták az Istent, nem becsmérelték a valást, azonban az ördöggel való érintkezést fenntartották és tanították, lefejeztettek. Azoknak pedig, akik nem hirdették az ördög cimboraságát, de különféle jelekkel, képekkel, tükörrel és mindenféle hókusz-pókusszal varázsolnak, két sor lándzsás katona között kellett végighaladni, ami egyértelmű volt a leszúrással. Azon babonásoknak, kik különben jámbor lelkek voltak, azonban tudatlanságból cédulára írt, sebesüléstől ózó varázsigéket hordtak ruhájukba varrt, ezt a cédulát hasonló cédulával kellett kieserélni, melyre ez volt írva: „Védd magad, pernahajder (Bärenhäuter).“

Kínai katonák.

galomba, amíg a további utasításokat Felsőörről megkapják. Ezt az értesítésemet Horváth Ferenc alhadnagy, jelenleg körmendi szakaszparancsnok, — akkor rohongi őrsparancsnok — vette át. Egy óra múlva már kaptam is tőle telefonon az értesítést, hogy mindent elintézték úgy, ahogyan megbeszéltük.

A pinkafői őrsnek is ugyanezeket telefonáltam meg, de azt már nem tudom, hogy ki vette át az értesítésemet. Annyi bizonyos, hogy ez az őrs is azonnal megtett mindent, akár csak a rohongi őrs.

És itt — nincs tovább . . . Elszigetelten állottunk, nem sikerülhetett a dolgunk. Menekülnünk kellett. Június 6-án kocsira ültem szegény Posch urral s nekihajtottunk az útnak Ausztria felé. Bizonytalan, ismeretlen jövőnek. Azt az elégtételt azonban még megszereztem magamnak, hogy a direktórium tagjai által használt kocsira ültem s azt vittem el magammal. Menekültek a többiek is, ki kocsin, ki kerékpáron, vagy csak gyalogosan. Ahogyan az, már ilyenkor lenni szokott.

Amikor az alhói határhídhöz érkeztünk, az üldöző vörösök már a nyomunkban jártak. Összevissza lövöldöztek, de azért tanácsosabb volt a kocsiról leszállani és gyalogosan menekülni tovább az úttalan erdős terepen át. Amikor Vas-Farkasfalvánál a Lapincson átkeltünk, a nyakunkon termett öt állig felfegyverzett vörösör. Nekem még sikerült meglapulnom egy bokor alján, Posch igazgató urat azonban észrevették. Hat találattal vitték nagyon súlyos állapotban Alhóra.

Engem nem vettek észre s így elértem Feldbachot (Ausztria), ahol a magyar tiszti zászlóaljnál teljesítet-

tem szolgálatot augusztus 19-ig. Később aztán a nyugat-magyarországi rendcsinálásban is résztvettem. A Vas-Farkasfalvánál ránklovöldöző öt vörösört a szombathelyi kir. törvényszéken feljelentettem, egyik közülük annak idején megszökött s így fölötte csak 1929 novemberében hozott ítéletet a törvényszék.

Azután elszolgáltam még egy ideig s több érdekes eseménynek lehettem még részese.

A szívem azonban felmondotta a szolgálatot, súlyosan beteg lett azoktól a zürzavaros dolgoktól, főként pedig a menekülés lesujtó és elkésérítő izgalmaitól s ma a nyugdíjból gondolok vissza életemnek erre a legnehezebb esztendejére. Nem panaszkodom, mert úgy érzem, hogy, ha még egyszer kellene kezdenem, ugyanígy csinálnék megint mindent. A felsőöriek különben is gondoskodtak arról, hogy a megbecsülésüknek kifejezést adjanak: rendőrbiztosi állást szerveztek a részemre, de bizony a szívem ezt sem bírja már. Legkedvesebb emlékeim sorában őrzöm aztán a „Júniusi Bajtársak Szövetségének” a tagságát igazoló díszoklevelet és a szövetség jelvényét. A csendőrségi előjáróim részéről elismerés nem érhetett, mert amidőn a testület működése a rendes kerékvágásba zökkent s erre talán sor kerülhetett volna, akkor én már a rossz szívemmel kiállottam a sorból s ezekről az eseményekről nem tettem jelentést vagy említést senkinek. Most is csak a Csendőrségi Lapoknak és azon keresztül a bajtársaim számára irtam le, mint ahogyan az öreg bajtárs szokott beszélni — hivatkozás nélkül — a maga küzdelmes multjáról fiatalabb bajtársainak okulására.

ÓVAKODJUNK A KÉMEKTŐL!

Kémjelentések továbbítása távirón.

Írta: K...r A. volt tábori csendőrszázados.

A világháborúban meglehetősen gyakran foglalkozott a napisajtó hivatalos és nemhivatalos forrásokból származott értesülései alapján a galíciai kémkedésekkel, amelyek hősiösen küzdő csapatainknak annyi kellemetlenséget és bajt okoztak. Ezekből az újságközleményekből a közvélemény csak magát a tényt ismerte meg, azt, hogy a monarchiának ezen a határmenti területén lépten-nyomon ott ólálkodott az árulás és sokan arra használták fel ezt a tényt, hogy a kormányzatot és a hadvezetőséget támadják. Persze, a vádaskodás könnyen kicsúszik az emberek száján, még akkor is, ha a dolgok okairól és a körülményekről halvány fogalmuk sincsen, mint ahogyan annak idején ebben a vádaskodásban résztvevők zöme sem ismerte az akkori különleges galíciai viszonyokat, amelyek annyira kedveztek a kémkedésnek.

A galíciai rutén lakosság a világháború kezdetén már ott tartott, hogy az északi szlávokat annyira jellemző türelme is fogytán volt s a helyzet a sorsdöntő, nyílt felkelés küszöbén állott. Ezen már azért sem lehet csodálkozni, mert hiszen a galíciai fehérorosok tulajdonképpen egészen közeli vérrokonságban vannak a nagyorosz nemzettel. A fehéroros keleti testvérétől várta a felszabadulását, ezzel a hittel vannak telítve a népdalaik, de ezt tanították a serdülő gyermekeknek a tanítók, erről prédikáltak a papok, és aztán — a rubel is gurult Galícia felé s a guruló rubelek rengeteg embert szédítettek bele a kémkedés veszedelmeibe. A háború kitörésekor a galíciai rutének azt az üzenetet kapták Oroszországból, hogy most már eljött a cselekvés ideje, de ne a nyílt felkelést válasszák, hanem felfanggal, ármánnyal, kémkedéssel ártsanak a központi hatalmak hadseregének ott, ahol ártani tudnak.

Tábori csendőrtiszti szolgálatomban bőséges alkalmam nyílt arra, hogy a galíciai kémhálózat működését megismerjem. A sok esetből elmondok egyet, amelyikből azt a tanulságot lehet leszűrni, hogy néha egészen jelentéktelennek látszó megfigyelések vezetnek a kémkedés nyomára.

Az eset a hadseregünk felvonulása szempontjából igen fontos egyik kis vasúti állomáson játszódott le, 1914 eseménydús augusztus havában, amikor támadásra indultunk a túlerőben lévő orosz hadsereg ellen. A vonatok egymás nyomában futottak be az állomásra, ontották a csapatokat. A kopott, füstös kis állomásépület tömve volt minden fegyvernembeli és minden rendfokozatú tiszttel, az épület körül pedig lovak, szekerek, teherautók és csapatok beláthatatlan tömege

táborozott. Hús tábori csendőrömmel bizony volt tennivalónk elég, hogy rendet tartsunk ebben a rop-pant táborban.

Magam állandóan jöttem-mentem, figyeltem. Fel-tűnt, hogy mindannyiszor, amikor új szállítmány érke-zik az állomásra, az állomásépület egyik elsőemeleti sarokablakában egy nő jelenik meg. Eleinte azt hittem, hogy csupa kíváncsiság az, ami az asszonyt az ablak-hoz viszi, ezt elvégre meg is lehetett érteni, hiszen ilyen óriási forgalmat az a kis állomás soha nem is álmodhatott. És hát, mit tagadjuk: az egyenruha mégis csak egyenruha a nők szemében is, így hát meg tudtam magyarázni az asszony kíváncsiságát, nem is sokat törődtem vele azután. Ösztönös kötelességtudatom azon-ban ennél a megnyugtató magyarázatnál is erősebb volt, önkéntelenül is újra és újra az ablakra tévedt a tekintetem. Mögötte minden vonatérkezéskor pontosan megjelent a nő. Az egyik szállítmány érkezésekor meg-figyeltem, hogy a 30 év körüli asszony jól szemügyre vette a vonatot s amikor elfordult az ablakból, egy darab papirosra feljegyzett valamit. Most már komo-lyabban vettem a dolgot. Tudtam, hogy ruténben kémét lehet keresni, az asszony pedig kerek, széles, tömpe-orrú, szélesajkú, egyáltalában nem intelligens arcki-fejezésű, tipikus rutén nő volt. Az egyik csendőröm hamarosan megállapította, hogy az állomás távirászá-nak a felesége. A távirász egy jókora ládányi fülkében dolgozott az állomásépület mellett. Folytonosan és szor-galmasan kopogott a készülékén. Most már ezt is gya-nusnak találtam: miféle rengeteg táviratot küldöz ez az ember? Nincs-e valami összefüggés a lázas távira-tozás és az asszony feljegyzései között?

Az asszony további szemmel tartását egyik leg-derekabb öreg csendőrömről bíztam, magam pedig be-mentem az állomáselöljáró irodájába. Az állomáselöl-járótól azt a felvilágosítást kaptam a távirászról, hogy rutén származású ember ugyan, de három évig kifogás-talanul szolgált a tüzérségnél, józan, szerény ember, a szolgálatát nagy szorgalommal látja el s közel egy évi itt-tartózkodása alatt tökéletesen megbízható em-bernek mutatkozott. Politikai kérdésekben zárkózott és szófukar. — Ugyan kérem! — nevette el magát a fel-világosítás után a kedélyes, hosszú harcsabajuszú, bor-virágos orrú állomáselöljáró és kivett a szekrényből egy pálinkásüveget, mellé természetesen két poharat is . . .

— Ugyan kérem! — ismételte, miközben megtöl-tötte a poharakat jerzsabinkával és engem is ivásra noszogatva, felhajtotta a maga kupicáját —, ugyan kérem, tudja azt bizonyosan a százados úr is, hogyan vagyunk mi a ruténekkal. Rájuk is áll az a közmondás, hogy amelyik kutya ugat, az nem harap. De hát azért nem csodálkoznám túlságosan, ha éppen úgy alakulna ez a dolog . . . — Amikor ideért a mondókájával, hirtelen elharapta a szót, ujját a szájára tette s a pálinkás üveget a háta mögé dugta.

Az emeletre vezető falépcsőn könnyed léptek nesze hallatszott.

— Az asszony ebédet visz az urának — súgta a fülembé az állomáselöljáró. — Ha gyanus a dolog a százados úr előtt, most itt a legjobb alkalom arra, hogy leleplezhesse őket.

Megvárta, amíg az asszony bement a távirász fül-kéjébe, aztán egy hirtelen rúgással kivágta az ajtót, amelyik a fülkét az irodával kötötte össze. A távirász láthatóan elsápadt, felugrott a készüléke mellől, sötét tekintete pedig rémülten meredt reánk. Az asszony ke-zéből csörömpölve hullott az edény az asztalra és gyors

mozdulattal egy asztalkendőt teregetett szét az asztalon. Szemem azonban gyorsabb volt s megláttam, hogy az asztalkendő alatt papírszeletek vannak. Ezeket a cédulákat az asszony a kezében tarthatta, amikor belépett a fülkébe. Pillanatig sem tartott, míg odaugrottam az asztalhoz és a papírszeleteket felmarkoltam.

— Átkozott! — káromkodta el magát a foga között sziszegve, a távirász. Az asszony halkán nyöszörögni kezdett, egyik kezével rátámaszkodott az asztalkára, remegett az egész teste és csak rendkívüli önuralma tartotta vissza attól, hogy elájuljon, amint ziháló, szagatott lélekzeteket vett.

A papírszeleteken szép sorjában sorakoztak a számok. Az első pillanatban megállapítottuk, hogy az első számok a vonatok számai. Ezeket kisebb számok követték: 20, 30, 25 stb., ezek a vasúti kocsik számai voltak. Azután megint nagyobb számok sorakoztak, egyik-másik mellett kérdőjel s mindegyik szám mellett betű: I. (Infanterie = gyalogság), A. (Artillerie = tüzérség), K. (Kavallerie = lovasság), M. G. A. (Maschinengewehrabteilung = géppuskás osztag).

Az is bebizonyosodott, hogy az asszony a távirász utasítására irogatta fel ezeket az adatokat, amelyeket aztán a távirász a közeli Belicz nevű határszéli község — szintén — kém-távirászához juttatott el a dróton. Szerencse, hogy ezeket a leadásokat a lehallgató járőreink legnagyobbbrészt megzavarták.

Rettenetesen sikoltzott az asszony, amikor elvezettük. A vonat alá akarta magát vetni. A férje egy szót sem szólt, hangot is a fogaival hallatott csupán, amint csikorgatta azokat.

Haditörvényszék elé kerültek, amely halálra ítélte őket, de ezt az ítéletet aztán kegyelmi úton 10 évi súlyos börtönre enyhítették.

CSENDŐR LEKSZIKON.

65. Kérdés: *Mily szabályok állanak fenn szeszesitalok árusítására vasárnap?*

Válasz: A gyógyszerárakban az orvosszertárakban az orvosszerű rendelt égetett szeszesitalok árusíthatók a nyitvatartás ideje alatt. Más üzletekben égetett szeszesitalt sem tisztán, sem más italokhoz keverve nem szabad árusítani s kiszolgáltatni; vendéglőben, kávéházban, kávémérésben és a cukrászoltban szabad a szokásos mennyiségben rumot kiszolgáltatni.

Bort, mustot, gyümölcsbort, sört a korlátlan kimérő üzletekben reggel 7 órától kezdve a megállapított záróóráig lehet árusítani és kiszolgáltatni. Ugyanezeknek az italneműeknek nagyban eladása, valamint az egyes üzleteknek ilyen irányú üzletága körében iparszerű eladása kicsinyben az üzleti helyiségen kívül történő fogyasztásra: Budapesten reggel 7 órától 9-ig, másutt 7—10 óráig van megengedve.

A korlátolt kimérő üzletek közül a kávéházakban és cukrászoltban csemegebornak kiszolgáltatása álló és ülő vendégek részére az ezekre az üzletekre megállapított záróóráig van megengedve.

Fűszer- és csemegeüzletek, vegyeskereskedések a nyitvatartás ideje alatt kiszolgáltathatják az üzlet engedélyében fogalt szeszesitalokat, az égetett szeszesitalok kivételével.

A kizárólagos pálinkaméréseket egész vasárnap zárva kell tartani.

66. Kérdés: *Mily büntető jogszabályba ütköző cselekményt követ el az, aki járóművével a gyalogjáróra felhajt s az ott gyalog közlekedő egyének testi épségét veszélyezteti?*

Válasz: A közlekedésügyi szabályzat 2. §-a szerint a közforgalom céljaira szolgáló utakat csak rendeltetésüknek megfelelőleg szabad használni.

Aki tehát a gyalogjárón, amely a gyalog haladók számára van fenntartva, gépkocsival, szánnal vagy szekérrel jelenik meg, az a közforgalomban levő utat rendeltetésének nem megfelelő módon használja, tehát járóművét szabálytalanul és mások testi épségét veszélyeztető módon vezeti s így az idézett szabályzat 118. §-ának e) pontjába ütköző kihágást követi el.

67. Kérdés: *A Szut. 437. a) pontja szerint a csendőr saját kezdeményezéséből házkutatást többek közt csak akkor tarthat, ha a házzal vagy helyiséggel rendelkező kívánja és csakis azokkal szemben, akiket a lakással rendelkező akkor és ott a lakásban elkövetett bűncselekménnyel vádol. Milyen gyakorlati esetre vonatkozik ez a rendelkezés, mert első tekintetre úgy látszik, hogy a lakással rendelkezőnek ez esetben nem házkutatás a célja, hanem személymotosás, amelyet személyi erőszak nélkül ő maga nem vihetne végbe?*

Válasz: A gyakorlatban többféle eset képzelhető el, amikor a lakással rendelkező személyi erőszak nélkül a szükséges kutatást saját lakásában sem végezhetné el maga, sőt arra sincsen esetleg hatalma, hogy az illetőt, akit bűncselekménnyel vádol, lakásából eltávolítsa. Ilyen esetben lehet szüksége csendőrségi karhatalomra a saját lakásában szükséges kutatás megejtésére. Ilyen gyakorlati eset előfordulhat például közös lakás esetén, amikor a gyanúsítottnak a közös lakásban elzárt holmija van, de akkor is, ha a gyanúsított csak ágyrajáró. Tegyük csak fel, hogy a sértett töpörödött öregasszony, a gyanúsított pedig megtermett, erős férfi. Vagy vegyük azt az esetet, amikor a sértett nem ok nélkül az hiszi, hogy a gyanúsítottal egyetértenek a lakásban tartózkodók mindannyian s az ő rendelkező joga csak névleges s épen e miatt a lakásban levő elrejtett holmi felkeresésében ezek mindannyian meggátolnák. Avagy a sértettnek éppen az a célja, hogy a csendőr a saját érdekében kutasson át mindent, mert esetleg a gyanúsított azzal védekezik, hogy a keresett holmit a sértett rejtette el.

68. Kérdés: *A gyanúsított felhasználva azt az alkalmat, hogy a községi kondás a községi tenyészkanokat egy időre felügyelet nélkül hagyta, elhajtja azokat abból a célból, hogy saját nőstény sertéseinek megtermékenyítése végett felhasználja? Követett-e el a gyanúsított büntetendő cselekményt s a tenyészkanok tenyésztő célra való jogtalan felhasználásáért van-e kártalanító felelőssége?*

Válasz: A gyanúsított tulajdonképpen lopással lenne elsősorban gyanúsítható, mert a kanok elhajtásának ténye a lopás gyanúját megállapítja. Azt neki kell valószínűsíteni, hogy az elhajtás nem jogtalan eltulajdonítás célzatával történt. Ha ezt valószínűsíteni tudja, mindenesetre fennforog a Kbt. 127. §-ának 1. bekezdésébe ütköző kihágás tulajdon ellen, mert idegen ingó dolgot tudva jogtalanul használt s ezzel kárt okozott.

E kihágás elbírálása a kir. járásbíróhatóság hatáskörébe tartozik s a szükséges magánindítványt a községi bíró vagy helyettese terjeszti elő.

Azt a kárt, amelyet a község szenvedett — és ami valószínűleg csak a fedeztetési díj lesz — a gyanúsítottnak meg kell térítenie. Ezt a büntetőperben is lehet érvényesíteni, de külön per útján is.

69. Kérdés: *A járőr igazolásra szólít fel egy ismeretlen egyént. Az illető megtagadja az igazolást. Hova kell az ilyen egyént elővezetni? Helyes-e, ha őt a járőr nem az örsre, hanem egyenesen az illetékes főszolgabíróhoz vezeti elő?*

Válasz: A Szut. 308. pontjának 5. bekezdése szerint azokat az egyéneket, akik magukat igazolni nem akarják, igazoltatásuk végett a legközelebbi községi előjárósághoz, illetőleg oda, ahol igazolásuk lehetséges, elő kell vezetni.

Itt mindenekelőtt meg kell jegyezni, hogy itt olyan hivatalos cselekményről van szó, amelyet a csendőrnek saját hatáskörében kell elvégeznie. Legcélszerűbb tehát, ha az illetőt az örsre vezetik elő, de ha az távol van, a csendőr lehetőleg hatósági helyiséget keressen a további szolgálati cselekmények megejtése végett, azért említi a Szut. elsősorban a községi előjáróságot, mint amelynél egyúttal a csendőr hatósági támogatást talál. Nagyon természetes azonban, hogy az igazoltatás céljából való elővezetés más helyre is történhetik, csak az a fontos, hogy a csendőr ezen a helyen az eljárást

célszerűen le tudja folytatni. Ha a csendőr hivatali helyiséget keres további eljárásához, lehetőleg kerülnie kell azt, hogy valamely hivatal munkájában zavarjon. Minthogy a főszolgabíró közigazgatási jogi hatáskörét tekintve általában nem az alacsonyabb fokú hatóságok közé tartozik, az igazoltatás kérdése pedig rendszerint lényegtelenebb közrendészeti tennivaló, a csendőr már tapintatból sem fogja a főszolgabíróat csak abból a célból zavarni, hogy helyiségében igazoltatást ejtsen meg.

Igaz, hogy az igazolást megtagadó egyén a Kbt. 43. szakaszába ütköző, hatóság ellen való kihágást követ el, amelynek elbírálása a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik, ámde a gyanúsítottnak a főszolgabíró, mint rendőrségi büntetőbíró elé való állítása e kihágás miatt csak akkor törvényes és megokolt, ha a csendőr őt a Szut. 312. B. 10. pontja alapján elfogta, róla tényvázlatot készített s ezt egyidejűleg átadja.

70. Kérdés: Mikor minősül a hatóság közege ellen elkövetett erőszak büntetté? Büntetté minősül-e akkor, ha az erőszak oly testisértésben nyilvánul meg, amelynek gyógyulása tovább tartott húsz napnál?

Válasz: A hatóság közege ellen való erőszak általában vétség. Büntetté akkor minősül, ha felfegyverkezve követik el, vagy ha a hatósági közeg az országgyűlés egyik házában vagy bizottságának közege vagy pedig a ház vagy a bizottság tisztviselőjének rendelkezése alatt álló őrség tagja.

Ha az erőszak testisértésben nyilvánult meg, ezért különben büntetőjogi felelősség terheli az elkövetőt, mert a bíróság állandó gyakorlata szerint a testisértés már több, mint a tetteles ellenállás vagy a hatósági közeg akadályozása. Ha tehát a testisértés gyógyulása húsz napnál tovább tartott, a tettes ezért külön felel súlyos testisértés büntette miatt, akár hatósági közeg, akár hatósági tag sérelmére követte el.

71. Kérdés: Megengedhető-e, hogy a csendőr a bűncselekmény kísérletén tettenért egyén elfogásával addig várjon, míg az befejezi a megkezdett bűncselekményt? Miként történik általában a kísérleti bűncselekmény nyomozása?

Válasz: A Szut. 349. pontjának 2. bekezdése értelmében a csendőrnek kötelessége a megkezdett bűncselekmények végrehajtását személyes közbelépéssel megakadályozni, sőt, ha tudomására jut, hogy bűncselekmény elkövetését forgatják egyesek fejükben, alkalmas módon ez ellen is fel kell lépnie. Ez a kötelesség a megelőző szolgálat elvéből, a bűncselekmények meggátlására irányuló tevékenységből folyik.

Szó sem lehet tehát arról, hogy a csendőr azért, hogy a gyanúsított ellen nagyobb súllyal vagy biztosabbnak látszó jogcímmel léphessen fel, a gyanúsított megkezdette bűncselekménynek szabad folyást engedjen. Ilyen magatartást még akkor sem szabad tanúsítania, ha az észlelt kísérlet önmagában nem bűncselekmény, vagy mint gondatlanságok esetén, a gyanúsított magatartását csak esetleg követhetné valamely büntetés alá eső eredmény.

Ha bűncselekmény kísérletéről van szó, a csendőrnek kötelessége a cselekmény folytatása ellen szolgálatilag fellépni, a nyomozást azonnal bevezetni s megállapítani, hogy büntetés alá eső kísérletről van-e szó, vagy sem; avagy csak egyszerű előkészület történt. A büntett kísérlete mindig büntetés alá esik, a vétségeké csak abban az esetben, amikor ezt a törvény kimondja. Büntetés alá esik pl. a vallásháborítás, a lopás, csalás, zsarolás stb. kísérlete.

A kísérleti bűncselekmények nyomozása általában finomabb érzéket, pontosabb és körültekintőbb munkát kíván a csendőrtől, mint a befejezett bűncselekmény nyomozása, mert itt nem áll rendelkezésre az eredmény, amelyből a tettes szándékára és célzatára tárgyilag következtetni aránylag nem nehéz. Ezért a csendőrnek a kísérlet nyomozásánál mindig szem előtt kell tartania a bevégzett bűncselekmény tényálladékát, hogy a bűncselekmény véghezvitelének megkezdését helyesen tudja értelmezni. Hogy miben áll a végrehajtás megkezdése, ezt minden egyes esetben külön kell megállapítani. Általános szabályul csak annyit lehet mondani, hogy a kísérleti cselekmény a törvényvédte jogtárgy (emberélet, okirat hitele, vagyoni tulajdon stb.) valóságos megtámadása legyen vagy olyan közvetlen veszedelembé sodorja a jogtárgyat, amelyből azt csak a kísérletet elkövető akaratán kívül levő ok menti meg (elhibázott lövés, a szobában tettenért tolvaj stb.).

72. Kérdés: A gyanúsított a sértettel együtt vállal kötőmunkát. Alkalmadtán a gyanúsított a sértett által félrerakott törött kövekből bizonyos mennyiséget elvesz és azt a saját maga végezte munkaként tüntetvén fel, több munkabért ér el. Mily bűncselekményt követett el a gyanúsított?

Válasz: A gyanúsított cselekményében fellelhető a fondorlat, más tévedésbeesése, a jogtalan vagyoni haszonra irányuló cél, a másnak okozott vagyoni kár; a cselekmény tehát csalás.

73. Kérdés: Mily bűncselekményt követ el a felvesztett, fegyvert viselő mezőőr, aki az őrizetére bízott dinnyeföldről 10 kg dinnyét ellop?

Válasz: A mezőőr cselekménye az 1894:XII. t.-c. 93. szakaszának a) pontjába ütköző mezőrendőri kihágás, mert a mezőőr, ha egyébként hatósági közeg is, közhivatalnoknak nem tekinthető, s így a Btk. 336. szakaszának 9. pontja rá nem vonatkozik. A Btk. 337. szakasza (fegyveres lopás) szintén nem alkalmazható, mert a mezőrendőri törvény 60.— P-t meg nem érő gazdasági terményeknek a mezőről ellopásával kapcsolatosan ezt a törvényhelyet, mint amely a mezei lopást büntetté minősíti, meg nem említi.

74. Kérdés: A sértett 1917-ben 850 K-t elvesztett. Ezt a gyanúsított megtalálta s jóllehet tudta, ki az elvesztő, a pénzt nem adta vissza, hanem gazdaságába befektette. 1931-ben a gyanúsított súlyos betegségbe esvén, tettét megvallotta a sértettnek s tőle bocsánatot kért. Mit tehet a sértett érdekeinek védelmében s mily bűncselekmény gyanújával illethető a gyanúsított?

Válasz: Mindenekelőtt megjegyzendő, hogy az elvesztett 850 K mai értéke mintegy 7 fillér s így a gyanúsított cselekménye akár jogtalan elsajátításnak, akár lopásnak tekintjük, elévült s így a gyanúsított büntetőjogilag felelősségre már nem vonható. A sértett tehát magánjogi igényét csak polgári per útján érvényesítheti.

75. Kérdés: Az orgazdasággal gyanúsított kereskedő gabonajegyet nem ad a lopással gyanúsított eladónak a megvásárolt búzáért. Mi a tennivalója a járőrnek ily esetben, amikor tehát jövedéki kihágás gyanúja is fennforog?

Válasz: A Szut. 491. pontja szerint a csendőr, ha valamely jövedéki kihágás elkövetéséről értesül, ezt anélkül, hogy a nyomozást megejtené, őrsparancsnokának bejelenti. Az őrsparancsnok értesíti a legközelebbi pénzügyőri szakaszt a jövedéki eljárás megindítása végett.

Ezt a szabályt kell követni a kérdésben forgó esetben is, annyival is inkább, mert ilyen esetben a jövedéki eljárásban felvetődő jogi kérdés sokszor igen bonyolult lehet. Megokolt tehát, hogy a csendőr az eljárásba bele ne avatkozzék. Nem minden esetben forog fenn ugyanis jövedéki eljárás szüksége, ha gabonát az 1930:XXII. t.-c. ellenére gabonajegy nélkül ruháznak át, hanem csak akkor, ha bebizonyítható, hogy a szabályok ellen vétő fél tudatosan, rosszhiszeműen, a törvény kijátszása végett vagy a búza és rozs értékesítése érdekében létesült állami alap megkárosítása végett sértette meg a szabályokat.

Legegyszerűbb, ha az őrs a büntetőhatósághoz intézett feljelentés hiteles másolatát küldi meg a pénzügyőri szakasznak. Ezzel megtakarítja a külön átirat fogalmazásával járó fáradságot, mert a feljelentésben az adásvétel körülményeinek, az eladó és vevő személyi viszonyainak (főleg annak, mily úton jutott az eladó a gabona birtokába) úgyis benne kell lennie.

76. Kérdés: Ha gyermekkorú (12. életévén alul levő) egyén követ el a Btk.-be ütköző cselekményt, a köteles felügyelet elmulasztása miatt sem mutatkozik alap az eljárásra, hova kell a csendőrnek jelentést tennie?

Válasz: Bár a gyermekkorú egyén semmiféle körülmények közt és semmiféle címen nem vonható felelősségre, a fennálló törvényes rendelkezések szerint a hatóságok olyan esetben is kötelesek fellépni, amikor gyermek követ el bűncselekményt. A hatósági fellépés célja a gyermek erkölcsi fejlődésének védelme. Ezért, ha a hatóság, illetve a csendőr, mint hatósági közeg, arról értesül, hogy valamely gyermek a büntetendő jogszabályokba ütköző cselekményt követett el és úgy látja, hogy a gyermek érdekében a hatósági intézkedés kívánatos, a tudomására jutott adatok közlése mellett a fiatalkorúak bíróságát értesíti, illetve neki jelentést tesz.

Ilyen esetben a törvény a fiatalkorúak bíróságát széles hatáskörrel ruházza fel, amely mélyen belenyúlhat a gyermek családi körébe és a szülői hatalomba. Joga van a szülőt kellő figyelmeztetéssel, sőt arra való utasítással is ellátni, hogy a gyermeket fenytse meg. Joga van a gyermeket külön felügyelet alá helyezni, sőt környezetétől el is távolítani. Ha a bíróság a gyermeket eltávolítja környezetéből, erről az intézkedéséről mindig értesíti a gyámhatóságot is, amely utóbbi mondja ki aztán a végső szót ebben a kérdésben.

Ismételjük, hogy a törvény célja a gyermek erkölcsi fejlődésének védelme. Ha tehát a csendőr úgy látja, hogy teljesen jelentéktelen dologról van szó, amely a gyermek erkölcsi fejlődésének kérdésével egyáltalán nincs összefüggésben, tehát, ha egy rendes, kifogástalan család gyermekéről van szó, akinek cselekménye erkölcsi hibát nem foglal magában s szó sem lehet arról, hogy a gyermek erkölcsi lejtőn lenne, a feljelentést mellőzheti s megelégedhetik azzal, hogy

a szülők figyelmét, tapintatos módon, a gyermek cselekményére felhívja s őket gondosabb felügyeletre felkéri.

77. Kérdés: *Kell-e jelentést tenni s ha igen, hova oly esetben, amikor kiderült, hogy büntetendő cselekmény nem történt, de a panaszos ragaszkodik feljelentéséhez; vagy oly esetben, amikor ezt a panaszos belátja és feljelentésétől eláll; végül abban az esetben, ha kiderül, hogy a feljelentett cselekmény indítványi, de a panaszos magánindítványt nem tesz?*

Válasz: A felsorolt esetek mindegyikében jelentést kell tenni az illetékes kir. ügyészséghez, járásbíróshoz vagy közigazgatási hatósághoz aszerint, mily bűncselekmény volt a sértett feljelentésének vagy a nyomozásnak a tárgya. Következik ez abból, hogy semmiféle feljelentés dolgában nem hivatott a csendőr az utolsó szót kimondani, mert azokat a jogi kérdéseket, hogy van-e bűncselekmény vagy nincs, indítványi-e a cselekmény vagy sem, mindig a cselekmény elbírálására a törvény szerint hivatott hatóság (bíróház, kir. ügyészség) hatáskörébe tartozik.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Keréklopás kiderítése.

Írta: MÓDOS GERGELY törzsőrmester,
nyomozta NAGY SÁNDOR VII. őrmesterrel (Szil).

1927 július 18-án a herceg Esterházy-hitbizomány eszterházi jószágfelügyelője az eszterházi őrsöt telefonon arról értesítette, hogy aznap virradóra a „Magnemesítő telep”-ről az öntöző vizeskocsi 4 drb kerekét ismeretlen tettesek ellopták.

A telefonon vett panaszt az őrsparancsnoknak azonnal bejelentettem, aki engem és Nagy Sándor VII. csendőrt vezényelt ki az eset nyomozására.

Eszterházában eléggé alapos helyi és személyi ismerettel rendelkeztem. Tudtam azt, hogy a hercegi épületek (Ipartelep, Vár, Magnemesítő stb.) körül állandóan 2—3 éjjeliőr teljesít szolgálatot, ezért először is ezeket kerestem fel, hátha adhatnak valami támpontot a nyomozás megkezdéséhez. Mindegyik éjjeliőrtől érdeklődtem, sajnos, a lopás elkövetését illetően semmiféle útbaigazítást sem tudtak adni.

A helyszín a hercegi várral szemben, északra kb. 100 m távolságra fekszik. A vár és magnemesítő telep területe között húzódik el egy törvényhatósági út, mely Süttör községbe vezet. Az úttól északra, kb. 10 m távolságra elterülő, lóherével bevetett földön volt a kerék nélküli öntözőkocsi. Mellette feküdt egy kb. 3 méter hosszú és 10 cm átmérőjű akácfadorong, melyet a tettesek a lóherefeld végén álló nagyobb rakásból hoztak ide. Valószínűnek látszott, hogy ezen dorong segítségével vették le a kocsi kerekeit. Többes számban kell beszélnem, mert lehetetlennek tartottam, hogy egy ember a tíz mázsa nehéz kocsinak mind a négy kerekét segítség nélkül le tudja emelni a kocsitengelyről. Láb- vagy kéznyomokat nem tudtunk felfedezni.

A bűncselekmény lefolyását elgondolva, a tettesek legalább is ketten voltak. Valószínűnek tartottam, hogy a kerekeket rögzítő szeget előbb kiszedték, azután a dorongot a tengely alá dugták és így a kocsi felemel-

ték. Egyikük addig a vállán tartotta a dorongot, amíg a másik levette a kerekeket. Ez elég fáradságos munka lehetett. Amíg a négy kereket ilyenformán levették, eleget vesződhettek és így joggal feltételezhettem, hogy emelés közben valamelyik tettes ruháját megrongálta, vagy arról legalább is egy gombot leszakított a dorong. Járőrtársamat ezen feltevéséről tájékoztattam. Mint-hogy a nyomozás megkezdéséhez semmiféle támpontunk nem volt, a fenti elgondolás alapján elhatároztuk, hogy a kocsi közvetlen közelében, a térdig érő lóherét alaposan átvizsgáljuk. Körülbelül 1 órai keresés után — nem kis örömeinkre — járőrtársam egy darab fekete fagombot talált. A gomblyukban rövid fehér cérnaszáldarabok voltak. Nagyon megörültünk, de örömeink nem sokáig tartott. Abban az időben járőrtársam és én magam is fiatal, csak igen kevés nyomozási gyakorlattal rendelkező csendőrök voltunk. Volt egy gomb a kezünkben, mely valószínű, hogy a tettes ruhájáról — még pedig a kabátjáról — szakadt le. Ezt a kabátot kellett volna nekünk megtalálni. Ehhez nem sok reményünk volt. A helyszín megszemlélését még tovább folytattuk, de a gombon kívül más, nyomra vezető tárgyat nem találtunk. Gombunkat egyelőre jól megőriztük, de a nyomozás kiindulópontjául valami más után kellett néznünk. Azon gondolkodtam, hogy helybeli, vagy pedig inkább idegen emberek tettessége tételezhető-e fel?

Azt tudtam, hogy úgy Eszterháza, mint Süttör községekben a legtöbb ember iparos, gazdasági cseléd vagy napszámos minőségben a hercegi uradalom szolgálatában állott. Ezek számára az uradalom biztos megélhetést jelentett, éppen ezért bűncselekményeket az uradalom kárára csak a legritkább esetben követtek el, mert jól tudták, hogy kiderülés esetén elveszítenék kenyerüket. De eltekintve ettől, helybeli tolvaj a kerekeket sem használni, sem értékesíteni nem meri s így ránézve nem lett volna semmi értelme a lopásnak. Arra a meggyőződésre jutottam, hogy a tetteseket a szomszédos községekben kell keresni. Tudjuk, hogy a helyszín az úttól kb. 10 m távolságra volt. Az úton közlekedőknek tehát kitűnő alkalom kínálkozott a lopás elkövetésére. A tettesek Süttör vagy Sarród községek irányából jöhettek kocsival. A helyszínhez érve, ott senkit nem láttak, a vizeskocsi kerekeit levették, azt kocsijukra tették s elvitték. A bűncselekmény elkövetését ilyenképpen átgondolva, elindultam Süttör községbe azzal, hogy az éjjeliőrök, valamint az országút melletti lakosoktól érdeklődöm, hogy nem láttak-e

Az 1799. évi francia háború alatt a cs. kir. haderő támogatására az orosz cár is küldött Olaszországba segítőereget Suworow cári tábornagy vezérlete alatt. Az osztrák és orosz seregek augusztus 15-én alaposan megverték a franciákat és győzelemittasan vonultak be Milánóba. A bevonulásnál a cs. kir. vezér, báró Melas lovassági tábornok, fényes kíséretével az orosz tábornagy elé lovagolt, aki az egyesült seregek főparancsnoki szerepét töltötte be. Suworow tábornagy, éles ellentétben a rizporos hajfonatú, díszes öltözetű cs. kir. generállal csak egy szegényesen nyergelt kozák gebén lovagolt; fején sisakalakú, kopott borsapkát viselt, egyszerű vászon-zubbonya végig ki volt gombolva, kezében pedig kancsukát szorongatott. A találkozón olyan hevesen ölelte meg Melast, hogy lerántotta a lóról. Azután a székesegyházhoz lovagolt, ott leugrott a gebéről, berohant a templomba, az oltár előtt földre vetette magát és kitárt karokkal imádkozott. Majd felemelkedett, a jelenlevőkre áldást osztott, kifutott a templomból, lovára ült és szállására sietett.

a hajnali órákban elhaladó kocsit. Itt eredményt nem értem el.

A keréklopást megelőzőleg Süttör községben egy tuzalopás-ügyben nyomoztam, melyet három süttőri legény követett el. A búzáért kapott pénzt egymás között elosztották és elmulatták. Ez az eset eszembe jutott és figyelmemet a falusi aranyifjúságra terelte.

A keréklopás hétfőn virradóra történt. Vasárnap éjjel Sarród községben táncmulatság volt. Abban az időben azon a vidéken igen sok táncmulatságot tartottak. A falusi legények hűséges látogatói voltak ezeknek a mulatságoknak. A sok mulatozás persze pénzbe kerül, ennek pedig a legények szűkében voltak, mert a szülőktől vagy egyáltalán nem, vagy csak igen kevés pénzt kaptak. Azért úgy segítettek a bajon, hogy megmégfűrték a búzahombárokat.

Lehetségesnek tartottam, hogy a mulatságon résztvett szomszédos községbeli legények a hajnali órákban kocsival hazafelé menet, az út mellett megláthatták a vizeskocsit és a kínálkozó alkalmat kihasználva, ellopták a kerekeit. Ezen feltevésemet tett követte. Az alig fél km távolságra lévő Sarród községbe mentünk. Ott megtudtam, hogy vasárnapról hétfőre virradóra tartott táncmulatság zártkörű volt, melyet a helybeli önk. tűzoltótestület rendezett. Felkerestem a tűzoltóparancsnokot és a mulatságon résztvettek után érdeklődtem. Nagy örömmre megtudtam tőle, hogy a beléptidő miatt a megjelentekről névjegyzéket vezettek. Elkértem a névjegyzéket és tanulmányozni kezdtem. Munkámban a tűzoltóparancsnok támogatott személyi ismereteivel. A névjegyzék egyik oldalán három idegen legény neve volt feltüntetve. A tűzoltóparancsnok közölte, hogy ezek fertőszentmiklósiak voltak. A névjegyzéket teljesen átnéztem és ezután elhatároztam, hogy embereimet, illetve a tetteseket legelőször is a fertőszentmiklósi legények személyében fogom keresni. Neveiket felírtam. A községben megtudtam még azt is, hogy a legények Egresi* János fertőszentmiklósi lakos legény kocsijával távoztak el a mulatságból kb. hajnali 3 órakor. Még aznap este átmentünk Fertőszentmiklós községbe. A községi bírót és egy esküdtet megkértem, hogy jöjjenek velem Egresi Jánoshoz, mert azt egy ügyben azonna! ki kell kérdeznem. Amikor az udvarába értünk, Egresi éppen akkor lépett ki a konyhából és felénk jött. Anélkül, hogy egy szót is szoltam volna hozzá, azt mondta, hogy: „tudom, a kerékért jönnek”. Én természetesen siettem a választ megadni, hogy igen. Erre vonakodás nélkül meg is mutatta a pajtában elrejtve volt kerekeket, melyeket a község-házához szállíttattam. Egresi Jánost és két társát kikérdeztem, kik a lopás elkövetését beismerték. A helyszínen talált gombot az Egresi kabátján lévő gombokkal összehasonlítottam s azokkal egyezett is. A hiányzó gombot már pótolta, de nem ugyanolyannal, mint a többi. A talált gombot ő is sajátjának ismerte el.

Őrizetbe vettem a kabátot is, s a tetteseket — mert a cselekmény abban az időben még büntettet képezett — a kir. ügyészséghez feljelentettem.

*

A helyszíni szemle alkalmával megkönnyíti a bizonyítékok feltalálását a cselekmény lefolyásának elképzelése és az ebből levont következtetések. Jelen esetben is ezzel a módszerrel jutott a járőr a gombhoz, mely mint olyan tárgy, melyet a tettes hagyhatott a helyszínen, fontos bűnjelet képezett. Az a kérdés, hogy egy

* A neveket megváltoztattuk. (A szerk.)

ilyen bűnjelet miként lehet értékesíteni a nyomozás szempontjából. Ha az a tárgy — jelen esetben a gomb — valami sajátossággal bír, úgy következtetést lehet vonni a tettes kilétére. Például egy egyenruha gombból. Ez a gomb azonban semmi értékkel nem bírt ebből a szempontból. A gombhoz való kabátot és annak gazdáját csupán a gomb segítségével felkutatni, lehetetlenség. Az ilyen bűnjelet egyelőre félretesszük és a tettes kilétét más úton igyekszünk kideríteni. Ha van már gyanúsított, akkor azután szerep jut a gombnak is. Ha sikerül a gyanúsítottól való származását kimutatni, úgy az ilyen bűnjel gyanúsított tettessége mellett szóló fontos bizonyítékká válik.

Két olyan, nálunk is állandóan előforduló betegséggel fogunk megismerkedni, amelyek — különösen a multban — borzasztó csapásként neheztedek és részben nehezdednek még ma is az emberre. Ezek egyike a rák, másika pedig a veszettség. A rák ellen szinte hihetetlen szorgalommal, a szellemi és anyagi erők megfeszítésével küszködik és jut egyre közelebb a gyógyítás megoldásához az orvosi tudomány. A veszettség teljes biztonsággal gyógyítható akkor, ha az erre vonatkozó rendeletek és szabályok szerint járunk el, ha a hatóságok és azok közegeinek az utasításait betartjuk.

A rák.

Nézzünk egyszer szembe ezzel az ijesztő betegséggel is, amely ellen már évezredek óta állandóan egyre jobban és jobban fokozódó kitarással küszködik az emberiség. Ha az időnkénti nagy háborúkat és az ugyan-csak időnként felépő nagy járványokat nem számítjuk, mert hiszen ezek hosszabb-rövidebb idő múlva úgyszólván biztosan elmulnak, akkor csak néhány olyan betegség marad meg, amelyek napról-napra állandóan tizedelik a még életre szánt emberiséget: ezek közé tartozik pl. a tuberkulózis, meg a rák.

A tuberkulózis tárgyalásánál (Csendőrségi Lapok 1930 július 20) hallottuk, hogy Csonkamagyarországon évente 24 ezer embert visz el a tuberkulózis, hogy a 20—24. életévekben szedi az áldozatait, hogy minden egymillió lakos közül 3500 szenved ebben a bajban. Azt is hallottuk, hogy egy német orvos (Koch) már 1882-ben felfedezte a tuberkulózis bacillusait, hogy ismerjük a terjedési módját, hogy tudunk is ellene védekezni és — ami a legfontosabb mindenképp —, hogy okvetlen ki lehet belőle gyógyulni, ha a megfelelő idő és az anyagi eszközök rendelkezésre állanak.

A rák is egyidős a tuberkulózissal, de az ellene való küzdelem egyelőre még sokkal kevesebb eredményeket tud felmutatni. Évezredek óta ma is ott tartunk, hogy még ma sem tudjuk azt, hogy mi okozza a rákot, sőt még azt sem tudjuk biztosan, hogy fertőző betegség-e

vagy nem, tehát, hogy valami bacillus hozza-e létre, vagy valami egyéb körülmény. Így volt az emberiség a XVIII. századig pl. a vérbajjal, a veszettséggel, a leprával is. Azonban azóta felfedezték ezeknek a bajoknak az okozó bacillusait és azóta gyógyíthatók is. Csak a rák dacol velünk. A rák túlnyomó részben az 50. év körül támadja meg az embert. Lappangva, észrevétlenül jó. Egyik igen nagy veszedelme abban van, hogy sokáig egyáltalában nem fáj. Amikor pedig már fájni kezd, akkor rendszerint már nagyobb területre terjedt szét. Ez az egyik fő oka annak, hogy a rákban szenvedők a legtöbb esetben későn jutnak orvosi kezelés alá. A ráktól való rettegésnek pedig az a magyarázata, hogy pl. a tuberkulózissal, a vérbajjal szemben a rák már rövid 2—3 év alatt végez az emberrel.

Mi okozza a rákot? Biztosan nem tudjuk, csak egyes körülményeket ismerünk, amelyek előidézni, illetve elősegíteni látszanak ezt a betegséget. Ma az egész világ orvosai két rákelmélet körül csoportosulnak: egyik nézet szerint a megszületés előtti időkből visszamaradt sejtszirákából keletkezik a rák; a másik elmélet pedig, a tapasztalatok óriási tömegére támaszkodva, azt vallja, hogy testünk minden olyan helyén támadhat rák, ahol állandó, vagy nagyon gyakori izgalom (dörzsölés, nyomás, szorítás stb.) hatnak arra a testrésze. Tény, hogy majdnem minden egyes ráknál megtaláljuk azokat a hosszú ideig tartó apró ingereket, amelyek következtében rák lépett fel.

Ezt a német orvos által (Virchow) felállított elméletet nagyszerűen igazolják két híres japán orvos kísérletei, akik nyulaknak, egereknek, a bőrét kis helyeken 2—3 hónapon keresztül naponta kátránnyal kenték be. Ezen állandó izgatás révén az állatoknál bőrrák lépett fel, amely csakhamar a belső szervekre is áttért és az állatokat megölte. Azóta hasonló kísérleteket az egész világon végeztek és így vált nyilvánvalóvá, hogy miért olyan gyakori a bőrrák a kátránnyal, a kátránytermékekkel foglalkozó munkásoknál; így az anilin-, paraffinmunkásoknál, a brikett-készítőknél, továbbá a kéményseprőknél, mert a füst is tele van kátránytermékekkel.

Érdekes tapasztalat a következő is: A Karakorum óriási hegláncai mellett fekvő híres Kasmir államban (ahonnan a kasmir-kendő is származik) a nagy hidegek ellen úgy védekeznek ezek az indiai bennszülöttek, hogy forró parázssal telt kis kosarakat hordanak a hasukon. A tüzes paráznak ez állandó hordásával jár, hogy hasuk bőrét igen sokszor megégetik. Ezeknek a has bőrén levő égési hegeknek állandó és újabb elégetései, izgalmai miatt a bennszülöttek tömegei szenvednek bőrrákban, amely mindig a parazsaskosarak által érintett testrészen lép fel. Az orvostudományban ez a rák „Kangri rák” néven ismeretes.

Hasonló állandó izgatás következménye a Röntgenokozta bőrrák is, amely még nem is olyan régen annyi áldozatot szedett az orvosok közül. A betegeknek azonban nem kell félni a Röntgen-ráktól azért, mert ők csak párszor, — akkor is nagy időközökben és rövid ideig — jutnak érintkezésbe a Röntgen-sugarakkal. Ellenben a Röntgen-orvos bőre napjában 20—30 esetben és hozzá évről-évre minden nap ki van téve a Röntgen-sugár izgatásának. Így jó létre párévi állandó Röntgen-izgalom után a bőrrák. Ma már az orvosok úgy védekeznek ez ellen, hogy röntgenezés közben ólomkötényeket, ólomkesztyűket hordanak, ami biztos védelmet nyújt a Röntgenokozta bőrrák ellen.

Vagy pl. az alsóajakrák mindig csak a pipázó fér-

fiaknál keletkezik. A rák pontosan és mindig ott lép fel, ahol hosszú éveken át a pipaszopóka az alsóajkat nyomta. Hogy azonban tényleg a pipaszopóka által okozott kis nyomási inger okozta-e a rákot, avagy ez a kis nyomás okozta régi izgatás csak elősegítette egy még nem ismert rákbacillus behatolását az ajakba, azt ma még nem tudjuk. Az azonban bizonyos, hogy a pipaszopóka okozta alsó- (sohasem felső!) ajakrák igen gyakori jelenség a pipáló férfiaknál. Emellett bizonyít az is, hogy nők között csakis a pipáló cigányasszonyoknál lehet alsóajakrákot látni.

A száj belsejében, a nyálkahártyán fellépő rák pedig a bagózóknál igen gyakori. Ugyanígy gyakori ez a rák Indiában az ú. n. betel-rágóknál. (A betel egy ázsiai növény, amelynek leveleiből tézstaszerű anyagot készítenek. Ize igen csípős, a nedve vörös. Ezt rágják a bennszülöttek, mert izgat, jókedvre hangol, jó étvágyat csinál stb.) Úgy a bagó, mint a betel csípős, erős, ami állandó izgalma révén hozhat létre szájnyálkahártya-rákot.

Ugyanígy okból, állandó izgalom révén, keletkezik legtöbbször a nyelv-rák is. Különösen az erős dohányosoknál, bagózóknál. Közismert az ú. n. térképszerű nyelv (lingua geographica), amikor a folytonos izgalom következtében hosszirányú, harántirányú mély repedések, barázdák keletkeznek a nyelv hátán, amelyek a dohány hatására fekete csíkokat mutatnak. Rendkívül fontos a következő tény is: esetleg egészen ismeretlen okból, avagy valamely éles, letörött szélű fog állandó izgatására, évek múlva, egyáltalában nem fájdalmas szemölcs lép fel, rendszeren a nyelv szélén, esetleg másutt is. Ezek a nyelv szemölcsök eleinte teljesen ártatlan kis képződmények, de az állandó izgalomnak kitett nyelven idővel igen könnyen rákká alakulhatnak át. Ebből következik, hogy a nyelven levő minden szemölcsöt a lehető leggyorsabban el kell onnan távolítani. Az eltávolítás szót sem érdemlő, igen kisfokú, ambulansan is elvégezhető beavatkozás. Csak sebész végezheti, aki gyökerestől kivágja a szemölcsöt. A leégetés, lápisozás stb. keveset ér, mert a szemölcs gyökere visszamarad és az állandó égetésre, lápiszra, — mint izgalomra — még gyorsabban alakulhat át rákká.

Gyakori megfigyelés eredménye a következő is: valakinek az arcán szemölcs van, ezt a testünkre nézve teljesen idegen, vendégszámba menő szemölcsöt a mindennapi borotválkozásnál esetleg mindennap megsértjük. A hosszú évek okozta mindennapi sérülés miatti izgalomra ez a kis daganat rosszindulatú formába mehet át és esetleg kifejlődhetik belőle a rák. Viszont ugyanez a szemölcs a nem borotválkozó nőknél ártatlan, esetleg még szépségszámba is menő képződmény marad az egész életen át.

Fel kell még említeni a mindennapi életben annyiszor hallott, a nőknél előforduló emlőrákot. Nem szabad itt szó nélkül hagyni azt a tényt, hogy az emlőrákban szenvedőknél a legtöbb esetben ki lehet mutatni valamilyen előzetes erőművi behatást (traumát), amely a beteg emlőt érte és amely után csak hosszabb idő múlva léptek fel a mellben a villámló fájdalmak, majd pedig a kemény göb. Ilyen traumák pl. ajtókilincsekbe való gyakori beleütkezés, elesések, megszorítások, tenniszlabdaütések stb. A mellben ilyenkor hónapokon át időnként fellépő szúró, villámló fájdalmak jelentkeznek, idővel pedig fájdalomtalan mogorónyi—diónyi, jól körülfogható és mozgatható kemény göb keletkezik. Ez a daganat még nem rák. Még soká lesz azzá. De könnyen azzá lehet, ha

elhanyagoljuk. Hiszen, ha ez a göb fájna, akkor soha egy asszonynak sem lenne mellrákja, mert idejében orvoshoz menne vele. De, mert nem fáj, hagyja a dolgot. Évek múlva azután a jóindulatú göb rosszindulatú dagadtá, rákká alakul át, hegyes kötegeket alkotva szétterjed a mellmirigyekben és zsugorodásával fájdalmasakat okoz.

Ekkor kezdik komolyan venni a bajt. Rögtön előrebocsátom, hogy még ekkor sincs baj, ha azonnal sebész kezebe kerül a beteg, mert éppen az emlőrák az, amely még idejében a legkönnyebben, a legjobb eredménnyel gyógyítható. Még felemlíték itt egy tünetet, amelyről bárki, akár sötétben is, felismerheti az emlőrákot. Minden emlődaganat — mint a neve is mutatja — kifelé dagadva, gömbölyűen előre domborodik, azért előrefelé, mert errefelé nem ütközik ellenállásba. A jóindulatú emlőgöb mind így viselkedik. Ellenben a rákos kemény göb ellenkezőleg visszahúzódik és az emlő bőrét is befelé, maga után húzza. Így az emlőn kis gödör keletkezik, amely alatt kemény hegek érezhetők. A különben síma emlő felületét végigsímító kéz látatlanban is észreveszi, megérzi ezt a szokatlan kis gödröt, amely alatt ott van a keményheges és szétterült rák. Természetes dolog, hogy nem minden emlőgöb alakul át rákká. De viszont az is igaz, hogy ezt előre senki sem tudhatja, azért ilyen bajjal azonnal sebészhez kell fordulni.

Az összes rákok közt leggyakoribb a gyomorrák, amely főleg férfiaknál fordul elő, valószínűleg azért, mert sokszorosan bővebben élnek alkohollal, erősen fűszeres ételekkel, mint a nők. Az utolsó 15 évben megháromszorozódott a gyomorfekélyes betegek száma. A gyomorfekély tárgyalásánál hallottuk, hogy az elhanyagolt fekélyeknek több mint fele rákos elfajulásba mehet át. Ezért az ez ellen való védekezés szempontjából utalok az ott mondottakra.

Érdekes megfigyelés a rákra nézve, hogy vannak bizonyos vidékek, egyes városok, sőt a városokban egyes utcák, sőt házak is, ahol gyakori a rák. Az is tapasztalati tény, hogy a rák túlnyomó részben a kultúrembereket támadja meg; e téren vezet a gyomorrák. Egész fiataloknál, valamint a nagyon öregeknél ritka a rák, inkább a 40—60 éves életkorban lép fel. Egy másik kérdés, hogy örökölhető-e a rák? Tény, hogy egyes családokban gyakori, így pl. maga Napóleon, meg három testvére, valamint az atyja is rákban haltak meg. A nagyszámú tapasztalat dacára sem mondhatjuk azonban biztosan, hogy a rák örökölhető.

A rák gyógyítása ma az orvostudomány legnagyobb problémája. Nem ismervén a kórokozóját, ezért nehéz az ellene való küzdelem is. De ugyanígy volt az emberiség évezredek óta a tuberkulózissal, a leprával, a vérbajjal, a veszettséggel, a difteritisszel is, amelyeknek azóta már mind ismerjük a bacillusát és tudunk is ellene védekezni. Így lesz majd a rákkal is. Ezt célozzák az egész világon felállított rákkutatóintézetek, különösen a németeknél. A rák gyógyítására ma két jó eszközünk van: egyik az operáció, a másik a besugárzás (Röntgen és rádium). Egyébként egyelőre csak védekezhetünk a rák ellen; ez a védekezés pedig abban áll, hogy küzdenünk, illetve körülünk kell azokat a körülményeket, amelyek a rákot meg szokták előzni, illetve azt előidézni, tehát különösen a már említett állandó, apró, izgató bántalmak ellen. Rákos egyénnel való érintkezés alkamával pedig tekintsük úgy a bajt, mintha az ragályos volna és nagy gondot fordítsunk a tisztaságra. Ne feledjük el soha, hogy egyelőre a rák egyetlen legbiztosabb gyógyszere a korai

operálás és a besugárzás, míg ezzel szemben a várakozás pár éven belül okvetlen a szervezet elpusztítására vezet.

A veszettség.

Mint a neve is mutatja — egészen a múlt századig (1882) — egyike volt a legborzalmasabb betegségnek, amely átlag egy héten keresztül gyötörte áldozatát, míg végre a biztos halál megváltotta.

A veszettség fertőző betegség, amely azonban kizárólag csakis sebzett helyen tud az emberbe behatolni, tehát olyan formán fertőz, mint pl. a rozsdás-piszkos szeg (vérmérgezés), vagy a vérbaj, amely betegségek szintén csak valami sérülés, repedés, dörzsölés stb. révén tudnak az emberi testbe hatolni. A veszettség mérge a veszett emberek, veszett állatok nyálában van benne. Ha ez a nyál akár a sebbe, akár valami hajszálvékony, esetleg szabad szemmel nem is látható kis repedésbe bejut, kész a veszettséggel való fertőzés. Viszont teljesen nyugodtan akár be is kenhetjük a bőrünket a veszett kutya habzó nyálával akkor, ha a bőrünkön nincs sérülés, mert az ép bőrön nem tud a nyál mérgezni. Innen van az, hogy pl. ha a veszett kutya öt embernek megnyalta a kezét, akkor nem lesz mind az öt ember beteg, hanem csak azok, akiknek a kutya által megnyalt bőr-részletükön valami sérülés volt. Egészen más a harapás, amikor minden megharapott egyén fertőződik. Természetes dolog, hogy a veszett embernek, állatnak nemcsak a szája, hanem a kezei, lábai, karmai, a ruhája, az evőeszközei, sétabotja is esetleg mind megfertőzheti az embert akkor, ha azokra nyál jutott. Így lesz fertőző pl. a veszett macskának a karmolása is. A veszettségnek éppen azért igen könnyű gátat vetni, mert a veszett állatokat, embereket, továbbá azok ruháit, tárgyait könnyű zár alá venni. Viszont, mint láttuk, a tuberkulózis, az influenza stb. a levegőben úsznak, azért olyan nehéz a terjedésüket megakadályozni.

Sajátság a veszettségnek az, hogy a többi fertőzések útjaival ellentétben, ezt nem a vér vagy a nyirok viszi szét a testben, hanem az idegszálakon jut el oda, ahol hatását ki tudja fejteni, az agyba. A veszettség ugyanis kizárólag az agyvelőt támadja meg. Mint már tudjuk, majdnem az összes fertőzőbetegségek lappangási ideje, vagyis azon idő, amely a fertőzéstől a baj kitöréséig eltelik, 2—14 nap között váltakozik. Csak a veszettség az, amely a harapás napjától számítva az emberen, állaton átlag 1—2 hónap múlva tör ki. Gyermekeknél ez az idő valamivel rövidebb: 20—22 nap. Legsúlyosabbak az arcon történt fertőzések, az agyvelő közelsége miatt.

A veszettséget a legtöbbször a kutyák és a macskák terjesztik, ritkábban farkasok, rókák, szarvasmarhák, baromfiak, lovak stb. A fertőzést az segíti elő, hogy a megveszett emberek, állatok valóságos kóborlási lázba esnek és útközben, bizonyos kényszernél fogva, minden tárgyat, embert, állatot megharapdálnak.

Milyen a veszett kutya viselkedése? Erről sokféle mese forog közzé. Így pl. nem igaz az, hogy a veszett kutya a farkát behúzza csakis egyenesen szalad, valamint az sem, hogy a szája tajtékzó habbal van borítva. Az is mese, hogy a kutyák a forró ételtől, vagy a hidegtől, nagy melegtől, avagy a nemi ösztönük ki nem elégíthetése miatt kapnák meg a veszettséget. A veszettséggel megfertőzött kutya a baj kitörése alkamával a következőképpen viselkedik: az első 4—5 napon nyugtalan, mindenkitől, mindentől fél, ide-oda bujkál; majd messze elkóborol, a helyét sehol sem találja. A szeme

élénkpiros, a szembogara erősen ki van tágulva. Jellemző, hogy rendes ételek helyett megemészthetetlen tárgyakat eszik, mint pl. fát, földet, mindenféle szemetet. A másik igen jellemző tünet, hogy a veszett kutya mindent és minden útjába kerülő embert, állatot megharapdál, sőt még saját magát is összeharapdálja. A rendes ugatás helyett rekedt, szomorú hangon üvölt. Ezen négy-öt napos dühöngési idő után teljesen kifáradva, csont-bőrre lesoványodva megnyugszik, rendesen valami rejtett helyre húzódva búvik meg. Ilyenkor már kezd a teste megbénulni, nem tud nyelni, a feje, a nyelve, az egész alsó állkapcsa, valamint a farka szinte élettelenül lógnak le, harapni sem tud már, lábai nem bírják, ezért oldalra dőlve fekszik. A lélekezése is igen kínos és egyre lassúbb. Hangja alig van. Szemeiben szomorúság tükröződik vissza, szinte segítségért rimánkodva néz az emberre. Ezt a súlyos bénulási szakot azután 2—3 nap múlva követi a megváltó halál. Így az egész tulajdonképpeni veszetség lezajlása úgy 7—8 napig tart.

Sokkal szánalmasabb a megveszett embernek a sorsa. Mint hallottuk, a kutyaharapástól számítva a gyermekeknél három hét múlva, felnőtteknél pedig 4—8 hét múlva tör ki a veszetség. Az első két hét alatt alig történik valami, ezalatt a harapott seb is rendesen már begyógyult. A harmadik héten azonban apró hőemelkedések lépnek fel, mialatt a már rég begyógyult seb körül néha-néha villámló fájdalmak jelentkeznek, máskor meg nagy viszketés, hangyamászásszerű bőrizgalom, égetés-szerű érzések támadnak a gyógyult harapási seb környékén. A nagy mértékben nyomott hangulat mellett is belső nyugtalanság lepi meg a beteget, aki ide-odajár, szokatlan hosszú sétákat végez úgy a szabadban, mint a szobában.

A negyedik héten vagy később azután megjelennek a veszetség tünetei: a görcsök. Ezek az örökös halálfelelmet okozó görcsök leginkább a légzőcsőben és a nyelőcsőben jelentkeznek. Minden ilyen görcs a megfulladás-hoz közel lévő állapotot hoz létre, ami egyre és egyre ismétlődik. Ezekről a megfulladás érzését keltő görcsöktől való félelem okozza már jóelőre a nagyfokú nyugtalanságot. A nyelőcső görcse is hasonló súlyos kínokkal jár. Eleinte még a szilárd dolgokat — kenyeret, zsemlyét — nagy fájdalom mellett valahogyan lenyeli a beteg, a vizet azonban már képtelen lenyelni. Különösen a víz az, aminek már a látása, sőt annak az említése is kínos, görcsös fájdalmakat vált ki. Ez az a híres víziszony, amely a kitört veszetségre annyira jellemző.

Közben a beteg természetesen nagymértékben lesoványodik, ami a fertőzés, a magas lázak és az éhség miatt érthető is. A veszett ember tudatában lévén a közelgő, görcsök okozta fájdalomnak, igen izgatott lesz. Izgatottságában ide-odaszaladgál, ugrál, a végén már csak a földön mászkál, mialatt hörögve (mert beszélni már nem tud) próbálja magát megértetni. Ez a végső állapot átlag 24 óráig tart, amely után beáll a halál. Az ember sorsa azért szörnyűbb a veszett kutya sorsánál, mert a kutyát egy puska lövés rendesen megmenti a további kínoktól, míg az embernek az utolsó percig végig kell szenvednie szörnyű sorsát, amit az esetleges injekciók csak némileg enyhítenek.

A megveszett állatok közt legveszélyesebb a kutya és a macska. Maga az ember csak ritkán támad embertársaira. Az úgynevezett csendes veszetség, amikor az említett súlyos fulladási görcsök kimaradnak, inkább az embernél szokott előfordulni.

A veszetség rosszabb és veszélyesebb a dühöngő

örültségnél is, mert a bajt mások is megkaphatják, mert egy veszett ember, állat, esetleg százakat is a saját sorsára juttathat. Szerencsére igen könnyű az ellene való védekezés. Ezért nem bosszankodni, hanem éppen nagyon is örülnünk kell, ha az „Ebzárlat” című hirdetményeket látjuk, vagy ha a csendőr a szájkosár elhanyagolásáért bennünket felelősségre von, mert hiszen ezzel az előbb leírt szörnyű betegségtől védelmez meg bennünket.

A védekezésre nézve pedig a következőket kell tudni:

1. Minden kutyaharapás veszélyesnek tekintendő. Ez alól nem lehet kivétel még az ú. n. „gyermeket” helyettesítő legdrágább szobakutya sem.

2. Legelső, legfontosabb ténykedés az, hogy a harapási sebet alaposan ki kell mosni. Legjobb a sebet erősen folyó vízvezeték alá tartani, vagy pedig a sebre magasra tartott kancsóból vizet öntözni. Ennek a mosásnak az a célja, hogy a sebbe jutott mérges nyálat onnan kifolyó vízzel kimossuk, ezért a kimosás igen alapos, igen erélyes legyen és okvetlen sok vízzel történjék. A lavórban, a sajtárban stb. való sebmossa semmit sem ér, mert csak nyálas vízben mosakodnánk.

3. A kimosás után jól ki kell nyomkodni a vért a sebből, hogy így az esetleges mélybe jutott nyálat is eltávolíthassuk. A vér kinyomogatását sokszor meg kell ismételni.

4. A legszigorúbban tilos a vért a sebből szájjal kiszívni, mert az emberi ajkak mindig tele vannak apró repedésekkel s így a vért kiszívó egyén saját magát fertőzi meg. Nemrégén egy anya így oltotta magába a veszetséget a saját gyermekétől. Szerencsére mindketten kigyógyultak.

5. A seb kitisztítása után jöhet a szublimát, a jód, stb.

6. Különösen olyan vidéken, ahol ebzárlat van (Budapest pl. majdnem állandóan az van), vagy ha egyébként is a legkisebb gyanu is forogna fent (pl. a kutya viselkedése stb.), akkor tekintet nélkül arra, hogy a sebet kitisztítottuk, kiégettük, a megmárt egyént azonnal Pestre kell hozni a Pasteur-intézetbe (Budapest, IX. ker., Rákos-utca 7—9.), ahol az orvosi kezelés, az oltások teljesen ingyenesek, szegénynek-gazdagnak egyaránt. Még a vasúti szállítás is az állam terhére, tehát ingyen történik. A Pasteur-intézetbe való szállítást egyébként a törvény kötelezően elő is írja, az ez ellen vétők pedig szigorú büntetésben is részesülnek, nem is szólva arról, hogy az esetleges eltitkolók, vagy a Budapestre való szállítást meggátolók utólag nagy anyagi veszteségekbe is sodorhatják magukat. Pasteur-intézet az egész országban csak egy van. Másutt tehát nem is tudják ezt a bajt kezelni.

Rendkívüli módon kell ügyelni a következő fontos körülményre is: Láttuk, hogy pl. a veszett ember is rendkívül nyugtalan, hogy még a bezárt szobában is ide-odajárkál, vagy mászkál, mialatt a nyála folyik, mert hiszen azt nem tudja lenyelni. Így természetesen a szoba butorait stb. mind összenyalazhatja. Ezért úgy magát az elszállításra kerülő beteget, valamint a butorokat, tárgyakat stb. csakis kesztyűs kézzel szabad megfogni. Különben pedig mindenben az okvetlen odahívott orvos utasításai szerint kell eljárni (elégetés, fertőtlenítés stb.). Ugyanígy óvatosan kell eljárni a veszett kutya elföldelésekor, valamint az általa benyálazott tárgyakkal szemben is. Aki különben a veszetséget ismertető ezen rövid leírást figyelmesen elolvassa, szükség esetén bizonyosan lekiismeretesen fog eljárni.

Dr. Kemény Gyula altan. orvos.

Lapunk mai számát a nyomda május elsejei munkaszünete miatt csak egy napi késedelemmel tudtuk postára adni.

Dicséretok. *A m. kir. Belügyminiszter Úr* folyó évi március 16-án kelt 214.579/VI-c. 1931. számú rendeletével a veszprémi osztályparancsnokság állományába tartozó *Lupán József* tiszthelyettes a m. kir. postakincstár sérelmére elkövetett kétféle okirathamisítással párosult csalás és egy lopási eset tettesének fáradságot nem ismerő, szívós kitartással és leleménnyel történt kiderítéséért, a tetteseknek az igazságszolgáltatás kezére juttatásáért, — dicséret okirattal látta el. — *A székesfehérvári II. csendőrkerület parancsnoka dicséret okirattal* látta el: *Koma József, Rácz István, Krakovics József, Soóky Antal, Horváth István II., Varga István I., Németh Péter és Kulics Zsigmond* tiszthelyetteseket, hosszú csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén nagy szorgalommal kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységükért, valamint őrsparancsnoki minőségben alárendeltjeiknek helyes irányú nevelése és befolyásolásáért; *Gerencsér István I., Hény László, Lupán József, vitéz Kiss István, Dákai Péter, Kajdi József, Zsigonits József, Gábel Béla, Greschner János, Váradi Zsigmond, Dinga János, Sipos István, Császár Gyula* tiszthelyetteseket hosszú csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén nagy szorgalommal kifejtett igen eredményes tevékenységükért, valamint alárendeltjeiknek helyes irányú befolyásolásáért; *Tóth János I., Cseh János, Kardos János I., Davoti József, Köll József, Kiss András II., Kossák Pál, Laki István és Molnár János III.* törzsőrmestereket hosszú csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén járőrvetői minőségben lankadatlan szorgalommal és nagy buzgalommal kifejtett igen eredményes tevékenységükért; *Dózsa János* törzsőrmestert hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén általában, valamint irodai alkalmazásban a gazdasági és számviteli teendők különböző ágazataiban kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért; *Horváth József XII.* törzsőrmestert hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén járőrvetői minőségben, valamint az utóbbi időben szárnysegédmunkási alkalmazásban lankadatlan szorgalommal és nagy buzgalommal kifejtett igen eredményes tevékenységéért; *Schiller Gáspár* tiszthelyettes, hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén általában, de különösen irodai segédmunkási minőségben lankadatlan szorgalommal és nagy buzgalommal kifejtett igen eredményes tevékenységéért; *Gáspár József* tiszthelyettes és *Magyarósi Imre* csendőrt, 1930. évi október 20-án Jásd községben keletkezett tűzvész alkalmával a rendfenntartás és a vagyonmentés, valamint a tűzvész továbbterjedésének meggátlása körül gyors elhatározással, nagy szorgalommal kifejtett és az átlagon messze felülemelkedő buzgó tevékenységéért; *vitéz Szabó Imre* tiszthelyettes 1929. évben Felpéc község határában előfordult gyilkosság tettesének kiderítése körül a nyomozást vezető szakasziparancsnoknak igen leleményes szaktudással, nagy szorgalommal és fáradhatatlan buzgalommal kifejtett odaadó támogatásáért; *Tóth Dénes és Cserjés János* törzsőrmestereket, hosszú csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén általában, de különösen az utóbbi időben segédoktatói minőségben fáradhatatlan szorgalommal kifejtett igen eredményes tevékenységükért, valamint alárendeltjeiknek helyes irányú befolyásolásáért és példás magaviseletükért; *Vincze János* nyugállományú alhadnagyot, Csajág és Füle községében 1928 december havában a postakincstár sérelmére 2000 P kárértékben elkövetett kétféle okirathamisítással párosult csalás, továbbá 1929 december havában Lepsény községben a postakincstár kárára 6354 P kárértékben elkövetett betöréses lopás tettesének kiderítésénél a nyomozó járőrnek fáradságot nem ismerő buzgalommal történt helyes irányításáért. — Nyilvánosan megdicsérte: *Czika István, Molnár Imre, Szabó Gyula, Almási József, Bajza Ist-*

ván, Czibók Jenő, Jankovics Pál, Vass István, Bencsik József tiszthelyetteseket; *Dora József, Gévai János, Csurgó Lajos, Szabó Lajos III., Kuti József I., Izmini István, Nagy Ferenc VI., Takács Sándor, Vida Imre, Dénes Ottó, Müller Ferenc, Valkai Lajos, Gyöngyösi József, Kovács Flórián, Varga Sándor II., Bokor István, Pintér Ernő, Zombó Hermann, Farkas Lajos, Kolláth Gábor, Szabó Ferenc II., Sánta József, Erdős Ferenc, Szombath László, Pethő Károly, Takács Jenő* törzsőrmestereket és *Lendvai Lajos, Németh Mihály, Tóth Géza I., Tóth József I., Nagy Lajos IV., Németh György I., Szabó Károly II., Molnár Lajos II., Takács Sándor II., Jugovics Pál, Tordai Pál, Pintér István* őrmestereket, hosszas csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén lankadatlan szorgalommal és nagy buzgalommal kifejtett igen eredményes tevékenységükért; *Tóth Kálmán I., Gyirkis István* törzsőrmestereket hosszú csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén általában, valamint irodai alkalmazásban a gazdasági és számviteli teendők különböző ágazataiban nagy buzgalommal és lankadatlan szorgalommal kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységükért; *Czeplédi János* törzsőrmestert 1929. évben Felpéc község határában előfordult gyilkosság tettesének kiderítése körül járőrvetőjének igen nagy szorgalommal és fáradhatatlan buzgalommal kifejtett odaadó támogatásáért; *Ullig Zoltán* csendőrt Csajág és Füle községében 1928 december havában a postakincstár sérelmére 2000 P kárértékben elkövetett kétféle okirathamisítással párosult csalás, továbbá 1929 december havában Lepsény községben a postakincstár kárára 6354 P kárértékben elkövetett betöréses lopás tettesének kiderítésénél járőrvetőjének fáradságot nem ismerő, odaadó buzgalommal történt eredményes támogatásáért.

A nemzeti zászló kötelező használata Mostanáig semmiféle hivatalos rendelkezés nem volt arról, hogy a nemzeti zászlót mikor kell kitűzni. Az volt a szokás, hogy a nagyobb nemzeti ünnepek alkalmával a közigazgatási hatóságok vezetői felszólították a háztulajdonosokat, hogy tűzessék ki a nemzeti lobogót. Most több megyei város szabályrendeletet készített, amely kötelezővé teszi bizonyos nemzeti ünnepek alkalmából a nemzeti zászló kitűzését. Ezeket a rendeleteket a belügyminiszter jóváhagyta.

Fegyverhasználatok. *Csizmadia* Sándor törzsőrmester és *Cselei János* őrmesterből állott, enyingi őrsbeli járőr *Horváth György* és *Horváth Ferenc* balatonkiliti lakosok ellen április 18-án 14 órakor Balatonkilitin, azért mert azok a házkutatásnak ellenszegültek és a járőrt megtámadták, szuronyfegyvert használt. *Horváth György* súlyos, de nem életveszélyes, míg *Horváth Ferenc* könnyű sérülést szenvedett.

A tápiógyörgyei őrs állományába tartozó *Isán György* őrmestert *Oláh Mihály* tápiógyörgyei lakos április 20-án 2 órakor Tápiógyörgye község templomterén megtámadta. *Isán* őrmester a támadó ellen kardfegyvert használt és azt megsebesítette. *Oláh* sérülése súlyos, de nem életveszélyes. *Isán* őrmester a homlokán könnyebben megsérült.

Mindkét esetben megindult a kivizsgálás.

Őrsparancsnoki kinevezés: A székesfehérvári II. csendőrkerület parancsnoka *Gerencsér István* és *Hadnagy Adám* tiszthelyetteseket, a pécsi IV. csendőrkerület parancsnoka *Gonda Ferenc, Sipőcz Győző* és *Jentetics István* tiszthelyetteseket, míg a szegedi V. csendőrkerület parancsnoka *Szabó János II.* és *Szabó (Szalkai) Imre* tiszthelyetteseket őrsparancsnokká nevezte ki.

Egy költemény bonyodalmai. A *Csendőrségi Lapok* április 20-iki 12. számának 326. oldalán „Eskükhöz!” cím alatt egy költeményt közöltünk, amelyet a m. kir. csendőrségi felszerelési anyagraktárhoz beosztott *Juhász Lajos* gazdasági tiszthelyettes küldött be hozzánk közlésre.

A költemény megjelenése után a következő levelet kaptuk:

„A *Csendőrségi Lapok* tekintetes Szerkesztőségének, Budapest. A *Csendőrségi Lapok* folyó évi április 20-án megjelent 12. számában a 326. oldalon mélyszégyenű megdöbbenéssel és megbotránkozással olvastam a „*Juhász Lajos g. tiszthelyettes, Budapest*” aláírással „Eskükhöz!” címen megjelent költeményt, amely nagyon csekély szövegbeli változtatásokkal, az általam szerzett, azonos című s a már megszűnt „*Rend*” című lap 1923. évfolyamában, valamint később, a „*Rend*” által 1923. évben kiadott „*Rendőrségi Almanach*” 467. oldalán is nyomtatásban a saját nevem alatt már kétféle is leközölt költeményemnek minősíthetetlenül vakmerő plagizálása.

Amidőn eredeti költeményemnek hiteles szövegét a tekintetes Szerkesztőségnek tisztelettel bemutatom, ké-

rem, hogy mind nagybecsű lapjokkal, mind pedig velem szemben elkövetett irodalmi orzással szemben nekem a kellő védelmet és megfelelő elégtételt nyújtani szíveskedjék.

A csendőregyénhez különben sem illő ezen eljárás miatt a költemény plagizálója ellen az 1921. év LIV. t.-c. 18. §-ába ütköző vétség címén büntetőfeljelentést fogok tenni és már előre is tisztelettel jelzem, hogy az illetőnek vagyoni és nem vagyoni kártérítésre kötelezését feltétlenül igényelni fogom.

Végtelenül sajnálom, hogy magas színvonalú, mindenkor élvezettel olvasott Lapjuk ilyen erkölcsileg is súlyos megítélés alá eső cselekmény következtében szintén példátlan megbántásnak tétetett ki a tettes részéről, a védekezéshez és elégtétszerzéshez azonban teljesen jogos magánérdekemből is ragaszkodni vagyok kénytelen. Kiváló tiszteletem nyilvánításával vagyok: Szeged, 1931 április 21. Igaz hívők: Dr. Krisztinkovich Antal m. kir. rendőrtanácsos."

A levélhez mellékelte költemény szövege a következő:

„ESKÜHÖZ!”

Bajtárs, ki most felesküszöl rendőrnek,
És felkötöd rendőri kardodat:
Isten után hazád álljon előtted,
Mikor az ajkad esküvést fogad.
Viseld a terhet és kemény hatalmat,
E hivatás amit ruház reád,
S a kard, mit im erős kezedbe adnak,
Szolgálja híven összetört hazád.
Hogy szebb idő köszöntson még e földre,
Melyért a nemzet annyit vérezett,
S boldog jövőben éljen mindörökre!
— És így emeld az eskühöz kezéd!

Pajzsod szilárd: a törvény és igazság.
E vértbe küzd a rendnek harcosa,
S ki ezzel áll, azt meg nem ingathatják,
Gyarló erő meg nem töri soha!
Mert lásd: amott az ördögarcú élet,
Minden nyomán ezernyi bűn fakad,
Ki gyöngye lélek, az hinárba téved,
És megtörik az ősi harc alatt.
Gyűlöld a bűnt, de szánd a bűnös embert,
Segítsd föl azt, ki gyenge, vétkezett,
Kétszer ne sujtsd, kit árva sorsa megvert,
— És így emeld az eskühöz kezéd!

Nevedre büszke légy — nem szürke holmi —
Szent hivatás és férfias erény:
Lemondva, küzdve a közért harcolni,
Ört állni künn az élet harcterén.
És nézz a hősök hosszú, nagy sorára,
Példát ragyogva sok tekint feléd,
Ki lenn az utca szomjazó porába
Vérével írta névtelen nevét.
Kitartva esküjökhez élve-halva
Hagyták reád is a rendőr nevet;
Légy érdemes és méltán büszke arra!
— És így emeld az eskühöz kezéd!

Krisztinkovich Antal.

A költemények összehasonlítása után mindenki megállapíthatja, hogy a kettő, a lényegtelen eltérések dacára is, teljesen azonos. Kötelességünknek tartjuk megjegyezni, hogy a Juhász g. tiszthelyettes által hozzánk beküldött költemény szövege a fenti költemény szövegével szóról-szóra megegyezett. Miután azonban az eredeti költemény helytelenül volt lemásolva, egyik helyen felesleges, oda nem tartozó szavakkal volt megtoldva, másutt meg szavak, sőt egész sorok kimaradtak, a beküldött kéziratot mi — teljes jóhiszeműséggel természetesen — kijavítottuk és kiegészítettük, mert a hiányokat nem másolási hibának, hanem a versíró gyakorlatlanságának tulajdonítottuk. Őszintén sajnáljuk a kellemetlenséget, amelyről egyébként mi is jelentést tettünk.

Bevezetés a fotogrammetriába címmel Vöröss József, a m. kir. Állami Térképészet fotogrammetriai osztályának vezetője értékes kis könyvet állított össze. Ez az első magyar munka, mely a fotogrammetriai térképezés lényegét, elveit és sajátosságait a kezdők és érdeklődők tájékoztatására szánt főmőrfeladatában, közérthető módon ismerteti. A gondosan összeállított, gazdagon illusztrált s kezdők részére is élvezhető nyelven megírt füzetet örömmel üdvözölheti és haszonnal forgathatja mindenki, aki a fotogrammetriai térké-

pezés, korunk eme egyik legszellemebb vívmánya iránt érdeklődik, s aki értékelni tudja és figyelemmel kísérni óhajtja azt az úttörő jelentőségű sikeres munkát, amit Állami Térképészetünk a fotogrammetria hasznosítása, alkalmazása és fejlesztése terén kifejt. Az 52 oldalas füzet a *Térképészeti Közlöny* 3. sz. külön füzeté gyanánt az Állami Térképészet kiadásában jelent meg. Bolti ára 2 pengő. A *Térképészeti Közlöny* előfizetői ingyen kapják.

Elesett hősök emléktáblája. A volt cs. és kir. 15. tábori vadászzászlóalj, melynek kiegészítő csapatjait előbb Kassán, később pedig Lőcsén állomásozott, a világháborúban hősi halált halt bajtársai emlékét folyó évi május hó 10-én délelőtt 10 órakor a miskolci *Rudolf-laktanyában* a m. kir. Görgey Artúr 13. honvédegyezred által rendezett „Gyalogsági nap” keretében leleplezendő emléktáblával örökíti meg. Gyülekezés az ünnepélyre délelőtt 9 órakor a Széchenyi-utcai Lefler-vendéglőben. Az ünnepélyre utazók részére a MÁV vonalain 30 százalékos utazási kedvezmény biztosítva van. A volt cs. és kir. 15. tábori vadászzászlóalj bajtársai nevében vitéz *Bárcza Pál rendőrfelügyelő*, Budapest, V., Vadász-utca 14.

A volt cs. és kir. 83. gyalogezred a világháborúban elesett hőseinek emlékére május 3-án Szombathelyen az Erzsébet-parkban leleplezi az elkészült nagyszabású emlékművet. A tábori misét *Mikes János* gróf szombathelyi püspök tartja. Az emlékbeszédet után díszehéd lesz a Sabáriában. Az ünnepélyt megelőző napon este 7 órakor a rádióban *Berkes Róbert*, az ezred volt tartalékos főhadnagya „Vasbakák a haza védelmében északon és délen” címmel előadást tart.

A szegedi 5-ös honvédek emléktáblája. Vitéz *Shvoy Kálmán* dr. tábornok, a szegedi vegyesdandár parancsnoka, méltó formában kívánja megörökíteni a háborúban vitézül harcolt 5-ös honvédegyezred emlékét. Átiratot intézett Szeged város hatóságához, amelyben hozzájárulást kér ahhoz, hogy a Fogadalmi Templom csouka tornyának egyik szabadon álló falán az 5-ös honvédek vitézségét megörökítő bronzszoborművet helyezhessenek el. Az emlékművet már el is készítették *Margó Edével*. Az emlékmű azt a dicső fegyvertényt örökíti meg, amikor a Przemyslnél harcoló szegedi ezred elfoglalta *Poportepka* magaslatát. A felavatást a közeljövőben akarják megtartani.

Az úszás és életmentés oktatása című könyvre ismételtelen felhívjuk olvasóink figyelmét. Bővebben legutóbbi számunk hirei között foglalkoztunk vele. Ára 1.50—2 P lesz s a megrendeléseket levelezőlapon *Reviczky Zsigmond* csendőrszázadoshoz (Szentendre) kell eljuttatni. Megjelenik május végén.

Május másodikán a világ összes harangjai megkondulnak. Olaszországból indult ki az a mozgalom, hogy a világháború hősi halottainak emlékezetére ugyanabban az időben a világ minden táján azonos jellegű megnyilatkozás történjék. Így határozták el, hogy május másodikán este 9 óra 40 perckor a világháború hősi halottainak emlékezetére a világ minden katolikus templomában a harangokat megkondatják. A hitfelekezetek ezzel kapcsolatban híveiket a templomokba szólítják, hogy ne csak külső demonstrációval szolgálják a kegyeletet, hanem május másodikán este kilenc órakor a harctereken elesett hősökért ünnepi istentiszteleteket is tartsanak.

Fotoélet. Új fényképezési szaklap indult meg ezen a címen *Dr. Gyulai Ferenc* szerkesztésében. Dr. Gyulai az egyedi fotomester, aki a fényképezésből külföldön főiskolai képzettséget szerzett. Az új lap célja, hogy a magyar szakfényképész és amatőrtársadalmat közös táborba gyűjtve olcsó, népszerű, de mégis tudományos szaklapot adjanak azok kezébe is, akik már régen nélkülözik a magyar szakfolyóiratok közül éppen ezt, amelyhez hasonló lap eddig nem volt. Az eddigi fényképezési szaklapoknak ugyanis az volt a hiányuk, hogy drágák voltak és vagy csak a szakfényképészek vagy csak az amatőrök igényeit tartották szem előtt. A „Fotoélet” mind a szakfényképezés, mind pedig az amatőrfényképezés összes aktuális kérdéseivel foglalkozik, végig műnyomópapíron jelenik meg, ára ennek dacára is olcsó; különböző képzőművészek rendezésével pedig alkalmat fog adni a fényképezésnek arra, hogy magukat továbbképezzék. A lapnak, amely havonként jelenik meg, előfizetési ára egész évre négy pengő, számonkiut vásárolva egyes szám ára: 40 fillér. Az első szám tartalma: *Testély*: Beköszöntő; — *lac*: fotoélet amatőriskolája; — *Körséta* az amatőrök táborában; — *Gyulai*: Kollegák; — *Dr. Gyulai*: A fotografálás művészete; — *Hoffmann*: Tanácsok a képek stilszerű keretezéséhez; — *Ne felejtse el* (apró tanácsok); — *Villanó* felvételek elektromos úton. Megrendelhető a kiadóhivatalban: *Budapest, IX., Köztelek-u. 1.*

Helyreigazítás. Legutóbbi számunkban dr. Türei Osváth Istvan rendőrfogalmazó cikkébe értelemzavaró sajtóhiba eszszott bele. A 324. oldal jobbhasábján a felülről számított 9., 10. és 11. bekezdésekben foglaltak helyett a következő szöveg helytálló: Vagy például a C betűben — itt van elhelyezve a Cz, Cs, K, G is — alkothatunk C-f csoportot. Itt kereshetjük például a Cifra, Kovács, — a V. fonetikus rokonbetűje az F-nek — Gávai, Csóva. stb. neveket.

Alkothatunk C-d csoportot. Itt kereshetjük például a Csodás, Kótai, Gattyán, Kadar stb. neveket.

Vagy az S betűnél — itt van elhelyezve az Sz, Z, Zs, St, Sch is — alkothatunk S-c csoportot. Itt kereshetjük például a Sági, Szakács, Zágonyi, Zsiga, Csiger stb. neveket.

Vagy alkothatunk S-d csoportot. Itt kereshetjük például a Zsidek, Zolnai, Zsitvai, Szita stb. neveket.

Az angol légvédelem parancsnokának repülőkatasztrófiája. Az angol légügyi minisztérium jelenti, hogy Holt légi almarsall, az angliai légi védelem parancsnoka, április 23-án délután Sussex-grófságban a tangmerői repülőtér közelében, — amelyet az almarsall éppen előzőleg szemlélt meg — repülőbaleset következtében életét vesztette. A repülőgép, amelyben Holt légügyi vicemarsall ült, 1500 láb magasságban összeütközött egy másik repülőgéppel és lezuhant. A vicemarsall és a pilótatiszt szörnyethaltak. A másik repülőgép pilótája teljesen sértetlen maradt. Szemtanuk látni vélték, hogy a lezuhant gép egyik utasa előbb ejtőernyővel próbált leereszkedni. Már ki is ugrott a gépből, de túlságosan közel volt a földhöz és az ernyő nem nyílt ki. Holt vicemarsall, aki negyvenöt éves volt, az angol légihaderőnek megalakulásától kezdve tagja volt. A világháborúban a francia hadszíntéren több ízben kitüntette magát. 1920-ban missziót vezetett Kínába, később az angol hadirepülőiskolát vezette. A légi védelem parancsnokává ez év április elsején nevezték ki. Ez volt egyébként az idén az angol légihaderő tizenhetedik halálos balesete. A halálos áldozatok száma harminchét.

Volt haditengerészek bajtársi összejövetele. A volt magyar haditengerészek, bajtársi emlékeik felújítására, május 2-án, szombaton este 8 órakor az újpesti Kör-kávéház szuterrenhelyiségében (Árpád-út 66) összejövetelt tartanak. A rangjel-

zésről mindenki maga gondoskodik, mert a régi rang az összejövetelen érvényes. Kimentések Papp József kávésnak, a haditengerész-összejövetel részére, Újpest, Árpád-út 66. címre küldendők.

Hetvenháromezer autótaxi Newyorkban. Londonból jelentik: Newyorkban a rendőrség kimutatásai szerint 73.626 autótaxi van forgalomban. A rendőrség közlekedési hivatala jó részt ennek az óriási taxiinflációnak tulajdonítja, hogy forgalmasabb órákban Newyork utcáin gyorsabban lehet gyalog előreljutni, mint autobuszon vagy taxin.

Az 1830–31-iki lengyel felkelésben elesett magyarok emléke. Az 1830–31-iki lengyel fölkelésben elesett magyarok emlékének megünneplésére alakult bizottság április 19-én Varsóban emlékünnepélyt rendezett. Az ülésen elhatározták, hogy a lengyel fölkelésben elesett magyarok emlékét emléktáblával örökítik meg és delegációt küldenek Budapestre, amely a lengyel szejm és szenátus, valamint a lengyel nemzet nevében agusz-tus 20-án a magyar nemzetnek a parlament útján átnyújtja a Polonia Restituta rendjelet és az erről szóló okmányt.

Háborús műszaki emlékmű. A műszaki társadalom tisztii és mérnöki kara az Országos Kaszinó székházában gyűlést tartott, amelyen Szederjei Elemér ny. altábornagy elnökölt. A gyűlésen elhatározták, hogy országos egyetemes háborús műszaki emlékművet létesítenek. Az emlékmű megvalósításával részint a műszaki csapatok hősi halottainak emléke iránt óhajtának kegyelettel adózni, másrészt a műszaki alakulatok emberfölötti teljesítményeit, valamint a műszaki szolgálat fontosságát akarják dokumentálni. A gyűlésen megválasztották az Országos Műszaki Emlékbizottságot, amelynek díszelnökéül Gömbös Gyula honvédelmi minisztert kéri föl.

Megjelent a Kihágások Kézikönyvének második kiadása. A tuznádi Elthes Gyula dr. által a m. kir. esendőrség számára írt Kihágások Kézikönyvének bővített és teljesen átdolgozott második kiadása megjelent. A könyvet a Csendőrségi Lapok 12. számában részletesen ismertettük. Az 592 oldalnyi terjedelmű könyv teljes vászonkötésben — kizárólag a csendőrtisztikar és az őrszemélyzet tagjai részére — megrendelhető kétpengős havi részletre is a szerzőnél (Budapest, Szentkirályi-utca 35., III., 8.). Ára 10 pengő és a postaköltség.

T. PUCH-MŰVEK RT. FIÓKTELEPE

BUDAPEST

Örömmel értesítem a tekintetes Címet, hogy az Önöktől vásárolt Puch motorke-rékpárral teljes mértékben meg vagyok elé-gedve. Rövid idő alatt kb. 12.000 km-t leszaladtam vele úgy, hogy legcsekélyebb bajom sem fordult vele elő. Ez köszönhető egyrészt a motor jó minőségének, más-részt meg annak, hogy a tekintetes Cím időnként a motorhoz jól értő alkalmazott-jukat kiküldték átvizsgálás végett, miáltal az esetleg készülöben levő hibák kiküszö-bölhetők lettek. Ezenfelül az előző köny-vükben leírt hibákat én is mindenféleké-p kerülni igyekeztem, míg az abban foglalt követelményeknek pedig siettem eleget tenni, így elkerülhető volt a legcsekélyebb baj is. Így ennél fogva hárkinek is melegen ajánlom a Puch motorke-rékpárt.

Teljes tisztelettel

VIRÁG BÉLA
csendőr, Tata.

PUCH

motorkerékpárok a legüzembiztosabbak!

Egyszerű a kezelésük és üzemanyagfogyasz-tásuk a legcsekélyebb, csendőröknek igen kedvező fizetési feltételek. — Érdeklődők-nek elküldjük csendőrvevőink listáját, hogy motorjainkról informálódhassanak Kérjen még ma árajánlatot!

Budapest, VI., Liszt Ferenc-tér 9. sz.

A csendőrség szakkönyvtárának új könyvei. A szombathelyi csendőrségi szakkönyvtár újabban a következő műveket szereztte meg: II. cs. portba: dr. Cziráky Ferenc: A magyar katonai büntető és fegyelmi jog ezeréves története. — Max Ronge: Kriegs- und Industrie-Spionage. — Conrad: Aus meiner Dienstzeit, 1906—1918. — A m. kir. hadtörténelmi levéltár iratanyagának áttekintése. — Dr. Lotar Rendulic: Militärpsychologische Studien. — Militärische Aufgaben. — Sammlung. — Leyen: Taktik in Aufgaben und Lösungen. — R. Stollberger: Kampfschule für die Infanterie. — F. Lippmann: Die Einzelgefechtsausbildung. — Neues Handbuch der Taktik.

Román tanulmányi bizottság látogatása az osztrák csendőrségnél. Március 26-án az alsóausztriai tartományi csendőrpáncsnoksághoz három magasrangú rendőrtisztviselőből álló román tanulmányi bizottság érkezett, mely megtekintette a csendőrségi intézményeket. A bizottság különösen a segédtiszt-ség szervezete, a számvevőség, a kiegészítés, gépjárművek és a próbacsendőr-képzés iránt érdeklődött. Megtekintett két Bécs környéki őrsöt is. Az utazás alkalmával 10 csendőrségi postagalambot bocsátottak fel jelentésekkel. A galambok hiánytalanul és sértetlenül érkeztek be állomásukba.

Cigányok nyilvántartása a „Burgenlandban”. Az osztrák csendőrség az átesetolt területeken (Burgenland) nyilvántartja az összes cigányokat. Minden cigányt, fiút, leányt egyaránt, amint 14. életévét betöltötte, a csendőrség lefényképez és kezéről ujjnyomatlapot vesz fel. A 14. életévüket betöltött cigányokra nézve az osztrák hatóságok igazolványkötelezettséget is léptettek életbe. Ebben a korban minden cigány részére arképpel ellátott személyazonossági igazolványt állítanak ki, melyet tulajdonosuk tartozik állandóan magával hordani. Aki ez ellen vét, kihágást követ el és megbüntetik.

Új tank. Az Északamerikai Egyesült-Államok hadserege számára új típusú hárköcsit gyártottak. A hárköcsi egyaránt tud mozogni hernyószerkezettel és kerekeken is. Óránkénti sebessége hernyószerkezettel 10 km., kereken 110 km. A világnak ezt a legtokéletesebb tankját most próbálják ki.

A lengyel hadsereg létszáma és szervezete. A lengyel hadsereg létszáma 273.200 fő, a tengerészetté 3500, a határőrtisztületé 27.500, ami összesen 304.200 embert tesz ki. Ehhez a létszámhoz járul még a nyugati határőrség 6200 embere és 32.300 fő rendőrség. Szervezet: 90 gyalogezred és 2 lövészzászlóalj, 1 iskolazászlóalj, 1 géppuskászászlóalj — 30 hadosztályba tömörítve. — 40 lovasezred (1 lovashadosztály és 11 önálló lovasdandár, utóbbiak 2—4 ezredből állanak), 30 könnyű tüzérezred, 1 hegyi tüzérezred, 13 lovagló tüzérezred, 1 tüzér iskolaezred, 10 nehéz tüzérezred, 1 legnehezebb tüzérezred, 1 század vartüzér, 1 ezred és 6 osztály léghárító tüzérség, 1 repülőzászlóalj, 1 hidoplán-osztály; 2 léghajós zászlóalj; 8 árkász-1 hídépítő-, 1 elektrotechnikai-, 1 motor-, 2 vasúti hídépítőzászlóalj, 1 szikratávíró-ezred, 1 távíróezred, 7 távíró zászlóalj, 1 önálló távírószázad; 10 csendőrosztag; 10 egészségügyi zászlóalj; 10 vonatosztag; 10 közigazgatási osztag. A határőrhadttest 6 dandárra oszlik. Ereje összesen 20 gyalogzászlóalj és 20 lovasszázad, részben ezredkötelékben. A tengeri erők: 1 torpedóhajó-osztályból (7 hajó), egy tengeralatt-

járó osztályból (3 hajó) és néhány különleges járműből állnak. További két tengeralattjáró építése tervbe van véve. Folyamőrök: 8 monitor és 5 folyamágyúnaszád. A tengeri kereskedelmi flottának 26 hajója van.

Automatikus puskák bevezetését javasolják. Reboul francia alezredes a „Temps”-ben cikket írt, melyben a hadseregnek, a gyalogságnak, a golyószórók egyidejű csökkentése mellett, automatikus fegyverekkel való ellátását javasolja. Szerinte ettől a lépéstől az egyes államokat ma már kizárólag csak a költség szempontja riasztja el. Amint egyetlen hadvezetőség keresztülviszi az átfegyverzést, a többiek azonnal követni fogják.

Sikerült az olajmotoros repülőgép első útja. Április 22-én 17 óra 15 perckor Berlin-Tempelhofból megérkezett a hamburgi légi kikötőbe a Junkers-féle első nehézolajmotoros repülőgép. Noha erős ellenszél fujt, pontosan két óra alatt tette meg az utat Berlintől Hamburgig és mindössze nyolcvan liter üzemanyagot fogyasztott.

Halálozás. A nyírmeggyesi őrs állományába tartozó Gáll István csendőr a budapesti 2. számú honvéd és közrendészeti kórházban április hó 19-én tüdőgümőkór betegségben meghalt.

A mátyásfüldi repülőteri csendőrkülönítmény állományába tartozó Glaser Gyula törzsörnmester április hó 23-án az 1. sz. honvéd és közrendészeti kórházban tüdőgümőkór betegségben meghalt. Glaser törzsörnmester hosszabb ideig teljesített szolgálatot Budapesten, mely idő alatt szorgalma és jó magaviselete által előjárói megelégedését és bajtársai szeretetét vívta ki. Az elhalt törzsörnmestert folyó hó 25-én a kórház halottasházából temették. Temetésén számos volt tiszti előjárója és bajtársa vett részt.

Elöléptek: A budapesti I. kerületben törzsörnmesterré: Rátkai József, Jónás Károly, Joó Miklós, Sándor Dezső, Dede Mihály, Rátkai Lajos, Dányi József, Dányi Sándor, Tóth Lajos, Szilágyi Sándor és Bujáky Antal örnmesterek; örnmesterek: Buesi Gábor, Balogh János, Deák János, Csécs Gábor és Adám István csendőrök; a pécsi IV. kerületben gazdasági tiszthelyettesé: Nyers László gazdasági tiszthelyettesjelölt, törzsörnmester; törzsörnmesterré: Szabó Ferenc II., Takler István, Varga József IV., Reskó Mihály, Varga József VI., Sándor János II., Piros József, Nagy Lajos és Kerekes Antal örnmesterek; örnmesterré: Varga János VIII. és Tóbiás Imre csendőrök; a szegedi V. kerületben törzsörnmesterré: Dudás Sándor örnmester; örnmesterré: Szél Miklós csendőr.

Házasságot kötöttek: a székesfehérvári II. kerületben János Rudolf alhadnagy Linka Máriával Győrben; a szegedi V. kerületben Józsa István tiszthelyettes Józsa Annával Budapesten.

Papp Mihályt keresik, aki udvarhelymegyei születésű és 1921-ben mint csendőrörnmester Sopronban szolgált. János nevű elhalt testvére után való örökösödési ügyben jelenlegi tartózkodási helyének megállapítása szükséges. Aki tudja a címét, közölje dr. Schreiber Miklós kir. közjegyzővel Szécsokra.

Őrsfőzőnőnek ajánlkozik özvegy Kériné, 38 éves, kecskeméti (Erzsébet-körül. 12. szám alatti) lakos, ki már őrsőkön alkalmazva volt.

Hegedű-Harmonika-Trombiták,

Citera, Tambora, mindenféle zenekari fa- és fémfúvós hangszer. Harmonikákat csakis megbízható, jó gyártmányokat hozunk forgalomba. Rakóczy-tárogató saját találmány. Óvakodjunk az itteni álgyárosok által felajánlott külföldön készült utánzatoktól. Hibás hangszereket szakszerűen javítunk. Arjegyzéket ingyen küld az

ELSŐ MAGYAR HANGSZERGYÁR
STOWASSER kir. udvari szállító

Budapest, II., Lánchíd u. 5. (Budán).
Az egyedüli hangszergyár az országban. Több gyár nincs!

A SZENT IMRE JUBILEUMI ÉVRŐL

visszamaradt lepedőkből 2—2.50 P-ért, úgyszintén a takarókból 5.20 P-ért még nagyobb mennyiség kapható a szállítónál

Azonkívül ágynemű creton 1.20 P

Kanavász 1.— P

Törülköző 1.— P

Továbbá a legjobb gyártmányú vásznak, damasztok, zsebkendők, zefírek, paplanok és törülőruhák részletfizetésre is vásárolhatók!

KISS ENDRE
Gróf Tisza István-u. 16

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnyomatni. — Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és válaszbélyeggel ellátott borítékot mellékel. — A közleményeket kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel vagy jól olvasható kézírással írni; olvashatatlan kézírással nem foglalkozunk. — A cikkeket mi korrigáljuk, korrektúralevonatot csak kivételes esetekben adunk. — Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt a velünk kötött szerződésének árszabása szerint köteles elkészíteni. — Szerkesztői üzenetben mindenkinek válaszolunk, de a kérdező teljes nevét, rendfokozatát és állomáshelyét tüntesse fel. Névtelen levélre nem válaszolunk. — Kéziratok sorsáról csak szerkesztői üzenetben adunk választ. — Aki levelet ír, vagy közleményt küld be nekünk, kísérje figyelemmel a szerkesztői üzeneteket. — Levelet nem írunk, bélyeget tehát felesleges bekiildeni. — Jellegül legcélszerűbb kisebb helység nevét, vagy ötjegyű számot választani. Annak, aki jeligét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. — Közérdekű kérdésekre a „Csendőrségi lekszikon” rovatban adunk választ. — Előfizetni csak legalább félévre lehet. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei az előfizetési ár felét fizetik. — Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges vagy nyugállományú tagjaitól fogadunk el, másról nem. — Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Nemzeti Hitelintézet Budapest—krisztinavárosi fiókjának (Budapest, I., Krisztina-körút 141.) 1672. számú csekk számlájára befizetni, a csekkre pedig feljegyezni, hogy a befizetés a mi javunkra történt. — A szerkesztők a szerkesztőségben ünnepnapok kivételével 15—18 óráig találhatók. Szolgálati beosztási helyeiken a lap ügyeivel nem fog-

lalkoznak. — A lap részére szánt közleményeket, leveleket stb. nem a szerkesztők nevére, hanem a szerkesztőségnek kell címezni, így: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Böszörményi-út 21. szám.”

Saida. Hiányos szövegű pályázatát várjuk. Túlhosszú ne legyen. Vigyázzon arra is, hogy az örsökön a megfejtéshez meglegyen a kellő segédeszköz. Keresztretjévényt nem használhatjuk, mert sok benne a fölös ékezetű szó. Ha újat küld be, az elválasztó kockákat szabályosan helyezze el s a szöveget lehetőleg a csendőrségi életből vegye.

Vág. Révai Nagy Lekszikonának 10. kötete külön mellékletben felsorolja a magyar családi hitbizományokat az 1913. évi állapot szerint. Ebben a jegyzékben az említett hitbizomány nem található. Nem is valószínű, hogy ilyen hitbizomány valaha is létezett, mert aligha volt arra eset, hogy 120 holdnyi ingatlanból hitbizományt létesítettek volna. A hitbizomány célja ugyanis az, hogy a család tekintélyét és fényét fenntartsa a családi vagyon ily módon való biztosításával. Ezzel a céllal pedig ilyen, aránylag kis vagyon, nincs összhangban. Az is teljesen valószínűtlen, hogy hitbizományt olyan vagyonból létesítsenek, amelyet valaki ily célra egy szegény családnak ajándékoz. Ha Ön ebben a kérdésben tisztán akar látni, először is azt kellene megállapítani a telekkönyvből, mily természetűek a kérdéses ingatlanok s azoknak, akik jelenleg birtokában vannak, mily jogcímük van erre, illetőleg mit mond erre vonatkozólag a telekkönyv. Ha a telekkönyvből sem lehetne netán eligazodni, akkor lehetne szó arról, hogy bizonyos, a telekkönyvadta nyomokon elinduljon s az ingatlanra illetékes törvényszék irattárában, az Országos Levéltárban, valamint az említett egyházi hatóság irattárában kutasson. Mi erre a munkára nem vállalkozhatunk, a legjobb akaratunk mellett sem, ezt bizonyára természetesnek fogja találni. Úgy látjuk, hogy igényének érvényesítése nagyon nehéz lenne, ama feltétel mellett is, hogy az egész nem délibáb, hanem valami alapja van. Attól mindenesetre őrizkedjék, hogy költségekbe verje magát, hanem inkább kísérelje meg az érdeklődést a helyi viszonyokban jártas ismerősei révén s ha már bizonyos adatai vannak, forduljon lelkiismeretes és komoly jogtudó emberhez.

Határszéli űrs. Külföldi szervekre nem vonatkozik.

Balaton. Igaz, hogy az 1929. évi XIV. t.-c. nem mondja ki, hogy a törvénynek visszaható ereje van, amiből az következik, hogy a törvénynek nincs is visszaható ereje. Ez azonban nem azt jelenti, amit Ön gondol, hanem azt, hogy a törvény életbelépte előtt esedékes illetményekre nem lehet a letiltást kiterjeszteni. Nem jelenti tehát azt, hogy a törvény hatálybalépte előtt keletkezett és lejárt követeléseket, ha olyan természetűek, mint aminőket a törvény felsorol, nem lehet érvényesíteni. A törvénynek éppen az az egyik főcélja, hogy a multban keletkezett s felhalmozódott jogos követelések behajthatatlansága folytán fennállt méltánytalan helyzetet orvosolja.

CSENDŐRSÉGI SZÁLLÍTÓ!

40 év óta fennálló cég, a csendőrség régi elismert bevásárló helye!

MÁRER

egyenruházati intézete
BUDAPEST, VIII.,
BAROSS-TÉR 9. SZÁM.
(A keleti pályaudvar órkezesi
oldalán) TELEFON: J. 321-78.

Khaki posztó, Loden, szintartó gypju, a legerősebb strapára, méterje	— — — — —	15.20 P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben	— — — — —	17.—
Khaki kamgarn, szintartó, tiszta gypju	— — — — —	18.50
Ugyanaz extra finomban	— — — — —	22.50—25.—
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelen van raktáron, tollforgókkal együtt		7.60

Egyenruhák külön mérték után 3-6 havi hitellel.

Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

Három a magyar igazság

Három dolog szükséges ahhoz, hogy a tea maradéktalan élvezetet nyújtson:

1. A keverék helyes megválasztása.
2. Az ital helyes elkészítése.
3. A hozzávaló helyes megválasztása.

Válassza ki közismert teakeverékeink közül az ízlésének legjobban megfelelőt és ne tévessze szem elől

teaszaküzletünk

évtizedes tapasztalatokon nyugvó útmutatásait.

MEINL GYULA R.-T.

Ez természetesen sokakra váratlan és nyomasztó terhet jelent, de a törvényhozónak a másik fél érdekét is figyelembe kellett vennie, az osztó igazság szerint. Nem is történt itt igazságtalanság, ezt őszintén bevalhatjuk magunknak, hiszen az a tény, hogy a követelés nem volt behajtható, nem jelentette azt, hogy az adós azzal nem tartozik s a hitelezőnek az a kívánsága, hogy azt behajtsa, jogosulatlan. Hogy illetményeit nem bíróilag tiltották le, hanem közvetlenül a felperes kérelmére történt a levonás, ezt, ha valóban így történt, nem tartjuk szabályszerűnek. Ha sérelmesnek találja, szolgálati úton panasszal élhet az intézkedés ellen. Ezzel természetesen nem ér el semmiféle előnyt, mert a levont összegeket nem kapja vissza s ha visszakapná is, újabb intézkedésre ismét meg kellene fizetnie. Az említett igazságügyminiszteri rendelet alapján Ön semmiféle sérelem orvoslására igényt nem tarthat, mert az olyan esetre szól, amikor a rendelet életbelépte előtt tévesen foglalták le valakinek az illetményét. Hogy a megítélt tartásdíjat vagy annak egy részét a m. kir. népjóléti és munkaügyi miniszter úr esetleg elengedje, ezt kérelmezni mindenestre lehet; célszerű, ha a kérvényt szolgálati úton nyújtja be s mindent okirattal igazol, amiről gondolja, hogy kérelmének támogatására alkalmas. Így elsősorban azt kell igazolnia, hogy szolgálati illetményein kívül más jövedelme nincs s vagyontalan; hogy illetményeit esetleg más kötelezettségek (pl. szülő tartása) is terhelik stb. Ily kérelem kedvező elintézése esetén a főszempont minden valószínűség szerint az lehet, hogy az illető kérvényező rendkívül nyomasztó helyzetbe került s egyéni viszonyait tekintve, a kedvezőbb kivételes elbánás méltányosnak látszik. A kérvényt a szokásos kérvény-bélyeggel lássa el.

H. B. Magánügyeknek részint elvből, részint pedig idő hiányában nem járhatunk utána. Felvétel különben is legjobb esetben júliusban lesz, addig pedig biztosan eljut a kérelme illetékes helyre.

Baku. Középiskolai tanulmányok céljaira külön szabadság nem engedélyezhető, mert olyan rendelkezés, amelyik ezt megengedné, nincsen. Az a csendőr tehát, aki polgári iskolai vizsgára készül, tanulmányait a szolgálatmentes idejében, illetve a rendes évi szabadságán kell hogy végezze. Magára a vizsga letételére azonban az előjárók rendszerint megadják az egy-kétnapi rendkívüli szabadságot. Legokosabb az évi rendes szabadságot úgy kérni, hogy a vizsga ideje beleessék, mert így a vizsga előtti erősebb tanuláshoz is ut szabadidő és a vizsga napjára is biztosítva van a szabadság.

Szekszárdi gy. tanalosztály. Valószínű, hogy a levélbe tévedésből került 386. helyett 368. pont. Az előbbire fogunk válaszolni a lekszikon-rovatban, az utóbbinak különben nincs is 4. bekezdése.

F. J. A Cs. 20. utasítás II. fejezet 3. pontjának a 3. bekezdése értelmében az ideiglenesen vezényelték a napibetétek 20 százalékkal felemelten fizetik, ha vezényeltetési pótdíjat kapnak. Ön — mint írja — vezényeltetési pótdíjat nem kap

s így az utasítás hivatkozott pontja szó szerinti értelmében tulajdonképpen nem volna köteles a felemelt napibetéteket fizetni. Amint azonban a leveléből következtetjük, a vezényeltetési pótdíjat azért nem kapja, mert a vezénylés a saját érdekében történt, hogy kezeltethesse magát, de a közzgazdálkodás szempontjából különben is egyremegy: kap-e Ön vezényeltetési pótdíjat, vagy sem. A közzgazdálkodás alapelve ugyanis az, hogy a rendes napibetéteket csak azok fizetik, akik a közzgazdálkodásnak részes tagjai, akik tehát viselik a közös gazdálkodás kockázatait és elvégzik azokat a munkálatokat, amelyek a részes tagokra hárulnak. Az ideiglenesen vezényeltéknek azonban nincs más közük a közzgazdálkodáshoz, mint az, hogy ott étkeznek. Vonatkozik ez önre is, a felemelt napibetéteket meg kell fizetnie. A napibetétek visszatérítésére vonatkozólag az idézett utasítás III. fejezet 13. pontja az irányadó. Nem értjük, hogy a gazdasági hivatal miért nem téríti meg önnek most azokat a vasúti költségeket, amelyeket a másik országról tett utazások után megtérített. Egészen jelentéktelen összegről van ugyan szó, de szolgálati úton ezt is kérheti. Azt sem lehet a leveléből megérteni, hogy ha az anyaörsére visszakérül, miért akarja ezen túl a sajátjából fedezni a vasúti költségeket, ha azelőtt a kincstár fedezte. Valószínűnek látjuk, hogy a vasúti költségek megtakarítása kedvéért vezényelték közelebbi örsre, de ez sem megoldás, ha onnan is vonattal kell bejárni a városba. Zavaros az egész ügy, legokosabban teszi, ha bejelenti örskihallgatáson, hogy a kezeltetésének erre a módjára nagyon ráfizet s kéri, hogy vezényeljék vissza az anyaörsére. Azt sem értjük, hogyan vezényelték Önt vezényeltetési pótdíj nélkül. Aki vezényelve van, annak vagy áthelyezési költség, vagy vezényeltetési pótdíj jár aszerint, hogy tartósan vagy ideiglenesen van-e vezényelve. Ezt semmiféle címen nem lehet megtagadni.

Duna. 1. A rendeletben írt összeg illeti meg, a zsebkönyv az alapilletményt tárgyalja. 2. Igen. 3. Megtéríti.

Örkény. Csak a nőtleneket és a gyermektelen elváltakat, illetve özvegyeket veszik vissza. Ezen nem lehet segíteni, másfelé kell kenyér után néznie.

Túrkeve. Ön a levelében hivatkozott rendelet kiadása előtt szerelt le, amikor még hatévi csendőrségi szolgálat kellett ahhoz, hogy a csendőr őrmesterré legyen előléptetve. A leszerelése után kiadott rendeletre nem alapíthat olyan kérelmet, hogy azért, mert önnek is megvan az ötévi csendőrségi szolgálata, utólag őrmesterré léptessék elő. Ilyen kérelemnek különben sincsen helye, akármikor szerelt is le valaki, mert az előléptetést nem lehet úgy felfogni, mint a havizsoldot. Az előléptetésnek sok egyéb feltétel mellett az a főfeltétele, hogy az érdekelt egyénisége erre alkalmas és érdemes legyen. Előfordulhat tehát, hogy a megszabott határidőnél jóval tovább kell szolgálnia a csendőrnek, amíg őrmester lehet. Rendfokozatokra való „igényjogosultság” tehát nincsen, de különben is: nyugállományban nem lehet előlépni.

K. P. tiszthelyettes, Győr. Használja egészséggel.

Csendőrtisztek, altisztek és azok családtagjai 10 havi részletfizetésre!

Az Urak részére:

Kész öltönyök, felöltők
Hubertus-kabátok és trench-coatok
Télikabátok, bundák
Öltöny- és felöltőszövetek
A H. M. új előírásának megfelelő katonai szövetek
Öltönyöket, felöltőket és egyenruhákat mérték szerint készítünk saját műhelyünkben

Egyéb egyenruhászövetek nagy választékban
Férfi fehérneműek
Pullóverek, kötött mellények
Fehérneműanyagok méterszámba
Úszóruhák, fürdőköpenyek

A Hölgyek részére:

Kész női felöltők és kosztímök
Kész női szövet és selyem, délutáni és estélyi ruhák
Pongyolák, blúzok, aljak
Pullóverek, kötött mellények és kötött kosztímök
Köpeny- és ruhaszövetek
Selymek és műselymek méterszámba
Vászonárak, sifón stb.
Felöltőket, kosztümöket és ruhákat mérték szerint készítünk saját műhelyünkben

Úszóruhák, fürdőköpenyek
Menyasszonyi kelengyék
Ágygarnitúrák
Kész női fehérneműek
Damasztáru
Asztali készlet
Sezlöntakarók, díszpárnák, szoba- és futószőnyegek

WEISS GYULA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG ÁRUHÁZA, BUDAPEST
IV. KERÜLET, KOSSUTH LAJOS-UTCA 18. SZÁM — TELEFON: 895-41. — FENNÁLL 62 ÉVE!

Zala. A keltezésből ítélve, álnévvel aláírott levél, éppen ezért nem adunk rá választ.

Csanádpalotai örs. A kép nagyon homályos amatőr-munka, nyomás alatt semmi sem jönne ki belőle. Különb: csak hadd csinálják. Nekünk marad.

Kenderes, 1931. 1. Kísérje figyelemmei a lekszikon rovatot. 2. Az 1931. évi III. t.-c.-ben tárgyalt állásokat kimutatásban fogják felsorolni s a kimutatásban feltüntetik azt is, hogy az egyes állásokra milyen igazolvánnyal lehet igényt tartani. Amíg ez a kimutatás meg nem jelenik, addig mi sem tudunk a kérdésre felvilágosítást adni. A nyáron vagy az ősz elején kiadják.

Mátra 1901. Csak neveletlen emberek nem törődnek azzal, hogy az otthonukban is hogyan öltözködnék és viselkednek, mert a környezetére mindenkinek tekintettel kell lennie, olyankor is, amikor a legszűkebb körben, az otthonában pihen, étkezik vagy szórakozik. Fokozottan kell erre ügyelnie a nőtlen csendőrnek, akinek a laktanya az otthona, amelyet nem szűk családi körrel, hanem a bajtársakkal kell megosztania, akik pedig az illendőség betartását egymás között is megkövetelhetik. A nyitott nyakkal, kigombolt zubbonyal asztalhoz ülő csendőr bizony nem javít a többiek étvágyán. Eltekintve azonban attól, hogy a kigombolt zubbony nem valami gusztusos és épületes látvány, így a meleg ellen sem lehet eredményesen védekezni, mert a törzset mégis csak melegíti a zubbony s az a kis szabadon hagyott rész inkább csak a lehülés illúziója, mintsem komoly ellenszer a hőséggel szemben. Így aztán az illendőség is, meg a gyakorlatiasság is azt kívánja, hogy amikor a nőtlen csendőr a bajtársaival együtt az étkezőasztalhoz ül, öltse fel, gombolja be a zubbonyát, úgy, mint máskor szokta, adja meg a kellő tiszteletet ezzel a bajtársainak, a rendfokozatának és — önmagának is. Ha nagyon nagy a hőség, akkor étkezés után segíthet magán, úgy, hogy ingujjra vetkőzik s úgy pihen, az ingnek azonban kifogástalanul tisztának és frissnek kell lennie, máskülönben nem irigyeljük a környezetét. Ha aztán a hőség rendkívül nagy, közös megegyezéssel az étkezőasztalhoz is ingujjban ülhetnek, de ez is csak a külvilág előtt teljesen elzártan történjék meg. Az legyen az elv, hogy a szűk családi körön kívül tartozó polgári egyének a csendőrt soha másként, mint szabályszerűen felöltözve, ne lássák, egymás között pedig inkább túlozzák egy kicsit az illendőség betartását, semhogy megsértsék azt. Az asztalnál étkező legidősebb bajtársnak kötelessége erre vigyázni.

Jóska. Gyalogtiszti kardot őrmesterek és törzsőrmesterek irodában és szolgálaton kívül viselhetnek (19.043/eln. 5. 1921. sz. H. M. rendelet, 13. oldal). Renden- és soronkivüli díszbe a csendőr szolgálaton kívül, illetve nem szolgálati jellegű alkalmakkor is öltözködhetik, pl. amikor az öltözeti táblázat „Díszöltözet” viselési alkalom rovatának a d) pontjában felsorolt esetekben az örs tagjai templomba mennek. Külön rendelet — amelyet fentebb idéztünk — csak arra vonatkozólag van, hogy őrmesterek és törzsőrmesterek irodában és szolgálaton kívül gyalogtiszti kardot viselhetnek, ezek a szolgálatonkivüli alkalmak azonban semmiféle rendeletben felsorolva nincsenek. Az öltözeti táblázatból tűnik ki azután az, hogy a renden- és soronkivüli díszöltözet mikor áll szolgálati jellegű ténykedéssel vagy megjelennéssel kapcsolatban s mikor nem. Az öltözeti táblázat a díszöltözet viselési alkalmainak csak a legkiemelkedőbb eseteit sorolja fel s ha ebben a felsorolásban pl. az ünnepélyes formák között megtartott esküvő nem szerepel is, nem fogják a csendőrt felelősségre vonni, ha ilyen alkalmakkor renden és soron kívül díszben

jelenik meg. Azért van a csendőr számára díszruha rendszeresítve, hogy azt ünnepélyes alkalmakkor viselje s így az ünnepélyes formákhoz az öltözetével alkalmazkodni tudjon. De ennek aztán valóban ünnepélyes alkalomnak kell lennie. A mondottakból meg lehet érteni, hogy mit lehet olyan ünnepélyes alkalomnak tekinteni, amikor a csendőr díszbe öltözhetik és mit nem, de valószínű, hogy a legközelebbi újabb öltözeti táblázatban — amely munka alatt van — ezt a kérdést is részletesebben fogják szabályozni. Annyi bizonyos, hogy az a felfogás, hogy az őrmester és a törzsőrmester renden- és soronkivüli díszben soha gyalogtiszti kardot nem köthetne, téves. 2. Őrmesterek és törzsőrmesterek a fentebb hivatkozott H. M. rendelet értelmében táborig barna kardpaszományt viselnek, mert csak a kardbojt viselését szabályozták azóta úgy, hogy az ezüst az említett rendfokozatúak számára is, a paszományra azonban ez az új szabályozás nem terjed ki. Valószínű, hogy kiterjesztik.

Zöld ág. 1. Az 1912. évi LXV. t.-c. 42. §. 1. bekezdése és az 1930. évi XXVI. t.-c. 7. §-a értelmében az a csendőr egyén, aki a szolgálatából kifolyóan vált teljesen munka- és keresetképtelenné és a nyugdíjhoz kellő szolgálati ideje még nincs meg, ennek ellenére is olyan nyugdíjban részesül, mintha az ehhez egyébként szükséges legkisebb szolgálati ideje (9 év, 6 hónap, 1 nap) megvolna. 2. Budapest területe 194.4 km².

Betegségiink. A Szut. 262. pontja a portyázás közben való menetelésnek az általános elveit adja meg, az utasítás 6. melléklete pedig ezt a kérdést részletes számadatokkal szabályozza. A futárszolgálatra vagy az összpontosítás esetére kerékpárosnak ez a melléklet 10 percet ír elő kilométerenkint, de azt is kimondja, hogy szükség esetén ennél gyorsabb menetet is elő lehet írni. Látszólag ez a rendelkezés ellentétben áll az utasítás hivatkozott pontjával, amely szerint 7 percet lehet számítani kerékpáron kilométerenkint. A kerékpáros részére előírt portyázási időközszakatokban ez az alap, a futárszolgálatnál és az összpontosítással megállapított idő pedig azért magasabb, mert ilyen alkalmakkor rendszerint nagyobb távolságot kell megtenni egyhuzamban s rendszerint sokkal kevesebb pihenővel, a kilométerenkint megkívánható átlagos teljesítmény éppen ezért kisebb annál, amit a kerékpáros portyázás közben teljesít, amikor tereptárgyról tereptárgyra megy, a tereptárgyaknál tartózkodik bizonyos ideig s közben kisebb pihenőket is tarthat. A folytonos megszakításokkal a kerékpározás sokkal kevésbé veszi igénybe az erőt, mint az egyhuzamban megtett út. A levélben említett járort egy 28 km távolságra fekvő községbe vezényelték vásárügyeleti szolgálatba. Ha idegen örskörletben van ez a község, akkor az összpontosításra megállapított kilométerenkénti 10 percet kell számítani, de ezt kell szerintünk alapul venni abban az esetben is, ha a vásár a saját örskörletben van, mert akkor is csak egyhuzamban kell megtenni az utat, a portyázásra megállapított időközszakatot tehát erre az esetre sem lehet alkalmazni, mert ez nem portyázás. A 7 percet egyébként a Szut. 262. pontja is csak rendes időjárású és terepviszonyokra írja elő, nagy sárban, esőben s amikor útközben több olyan községen kell áthaladni, amelyekben a kerékpárt sár miatt csak vezetni lehet, akkor természetesen megfelelően több időt kell adni.

Rábaköz. A folyó évi 11. számunkban a megfejtők sorában Tóth Imre tiszthelyettes állomáshelye sajtóhiba folytán tévesen Budapest, a helyes: Baltavár.

M. E. ny. alhadnagy, Eger. Előfizetése rendben van, az elmaradt példányokat pótoltuk.

A csendőrség legrégebb, legmegbízhatóbb és legolcsóbb bevásárlási helye

8 havi részlet!

TRIBON

ruházati R.-I.

Budapest, VIII., Üllői-út 14.

Női-, férfi-, valamint egyenruha szövetek, bélésárúk, vászon, sifon, zefirek és egyéb vászonárúk, női s férfifehérnemdek készen és rendelésre, törülközők, aboroszok, kötött gyermekgarnitúrák, keztyűk, harisnyák kész kötött kabátok, függöny és függönykelmék új, gyárilag sterilizált ágylak és pelyhek, paplanok, mindennemű mosó kelmék kaphatók.

Igazoltatás. Olvassa el lapunk f. évi 10. számában „Brassó 11.” jellegre küldött üzenetünk 5. pontját. Hogy még jobban megértse a „harmadik személy” kitélt: első személy a csendőr, második az igazoltatandó, harmadik pedig ezeken kívül akárki más. A hivatkozott üzenetünkben példákat is mondottunk.

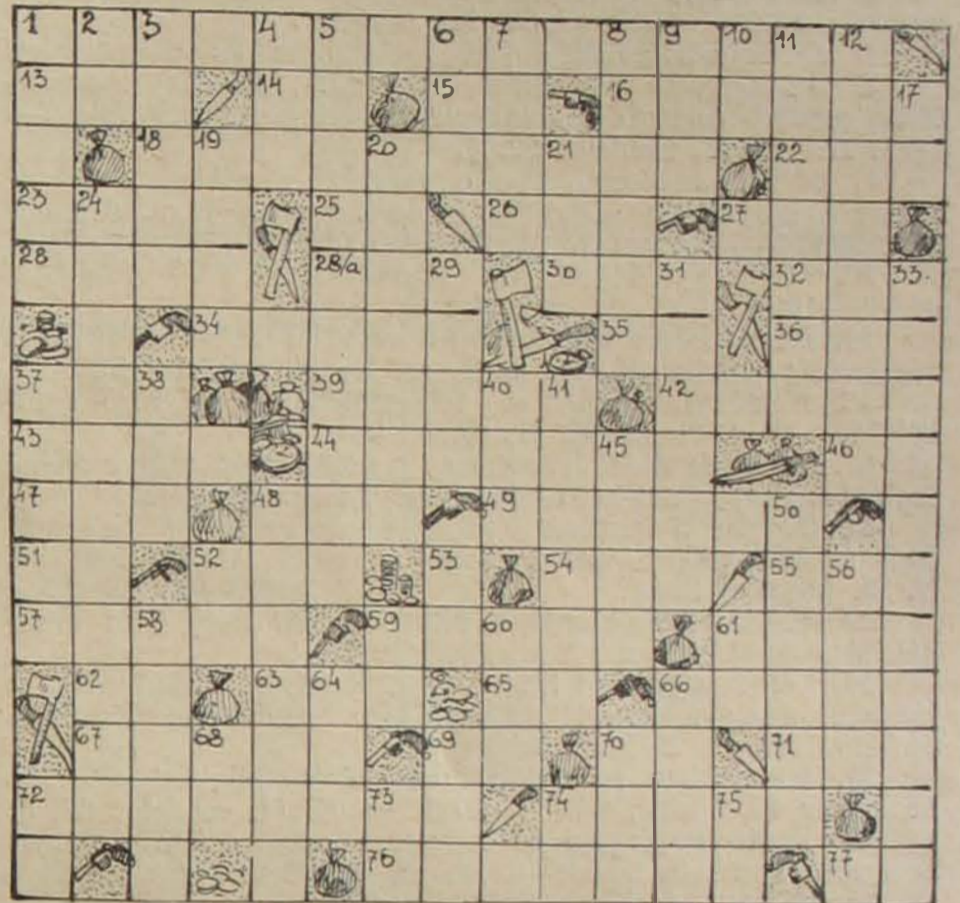
L. H., Dad. Kell mind a kettő. Egyik a lelkésztől, a másik pedig a községi előljáróságtól. A Nősülési Szabályzat 9. és 32. §-ai írják elő ezeket az okmányokat, az viszont sehol sincs lefektetve, hogy csak az egyik vagy csak a másik szükséges. Hogy milyen értékű okmánybélyeg szükséges ezekre a bizonyítványokra, azt megmondják önnek akkor, amikor kiállítják. A többi okmány általában 80 f okmánybélyeget kell ragasztani, különben majd meglátja ezt is a kiváltásnál. Az iparigazolványt egyáltalában nem kell felterjeszteni, elég, ha azt a kivizsgáló előljárónak felmutatják. Az egyházi esketésre vonatkozó nyilatkozatok bélyegmentesek, mert ezeket csak a csendőrség belső ügykezelésében követelik meg és kezelik, az ilyen kérvények, nyilatkozatok, bizonyítványok pedig illetékmentesek.

Keresztrejtvény.

Vízszintes sorok: 1. Büntett. 13. Fordítva ékezettel költemény. 14. Fordítva nem valódi. 15. Tagadó szócska. 16. Régi vár fontos része. 18. Ok az elfogásra. 22. Lovasságnál van ilyen osztág. 23. Hegy része. 25. Ékezettel állati férőhely. 26. Pókhendi embert jellemzi. 27. Ferdére hajlik. 28. Papagály név. 28/a. Ilyen háritó is van, 30. Ilyen tyúk is van. 32. Épület omladéka. 34. A 12. függőleges ellentéte. 35. Személyes névmás. 36. Járom. 37. Visszafelé táncolóra mondják. 39. A csendőrnek nincs vele dolga. 42. Bűnhődik. 43. Kis részecske. 44. Több mint gyanúsított. 46. A samarium kémiai jele. 47. Azonos mássalhangzók. 48. A méh lakása. 49. Ilyen előnyt nem fogadhat el a csendőr. 51. Közismert rövidítés. 52. Hal. 54. Amely csendőr tanul az... 55. Napszak rövidítése. 57. Visszafelé állat névelővel. 59. Inkább a lovascsendőrnek van vele dolga. 61. Kegyetlen római császár volt. 62. A litium vegyjele és kínai hossz mérték, mely 442 m-rel egyenlő. 63. Azonos mássalhangzók. 65. Idegen kötőszó. 66. Aratáskor rakják. 67. Füstölve jó. 69. Vidéki megszólítás. 70. = 69. vízszintes. 71. Ez a hajszoló az élvezetek után szalad. 72. A betörő a szekrényeket. 74. Csendőrségnél is van ilyen. 76. Ezzel, ha tisztességtelen, megsértjük a nőt. 77. Nem régi.

Függőleges sorok: 1. Aki ezt teszi, a Btk-ba ütközik. 2. Jótékony ige, de latin prepozíció is. 3. Másképen dőre. 4. Erdélyi folyó. 5. Akadályozva van. 6. Folyó neve, mely Passaunál ömlik a Dunába. 7. Pl. a szalmakazal. 8. Ha valakit megvernek. 9. Vízinövény. 10. Azonos mássalhangzók. 11. A frontot... 12. A 34. vízszintes ellentéte. 17. Az ezüst vegyjele. 19. ... te csalsz. 20. Iskolában tartja a csendőrtiszt. 21. Régi hossz mérték = 78 cm-rel. 24. A csendőrnek sok gondot okoz. 29. A régi Kassa-Oderberg-i vasút rövidítése. 31. Jelez. 33. Ezzel a bűnözővel is sok baja van a csendőrségnak. 37. Lovascsendőr könnyen, gyalogos nehezebben halad át rajta, ha nincsen híd. 38. Fordítva áldomás. 40. Fordítva török név. 41. Húz maga után valamit. 45. Háziszárnyas. 48. A bűnözőt a másik államnak... 50. A tanuval kapcsolatos. 52. A 45. füg-

gőleges első két betűje. 53. Egyik kutya, másik... 56. Hegység neve. 58. Pápai főveg. 59. Jótékony ige. 60. Löverseny műszó. 61. Biztató szócska. 64. Ének. 66. A nyereg része. 68. Vallás rövidítése. 69. Nem szerez örömet. 70. Az egyik ol-

dal. 72. Ilyen szó is van. 73. Német helyeslés. 74. Ismeretlen neve helyett írjuk. 75. Fordítva állóvíz.

Megfejtést csak a csendőrség legénységi egyéneitől fogadunk el. Határidő: május 20. A helyes megfejtők között Petőfi Sándor költeményeinek díszkiadását soroljuk ki. Az eredményt a június 1-i számunkban közöljük.

Megfejtés.

A folyó évi 10. számunkban közölt „Ki tud többet?” című pályázatunk helyes megfejtése a következő:

1. Szodavízgyártás és elárúsítás. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet II. rész p) alpontja. Május 1-től szeptember 30-ig.
2. Fürdőintézeteknél a pedikűrmunkák, valamint a szükséges egyéb munkák. 60.243—1922. sz. K. M. rendelet 4. §. és 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 19. §.
3. Jégnek a gyártása, árusítása, szállítása, szállítás céljából feladása, rendeltetési helyén kiadása, s az állomásról elfuvarozása. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 19. §.
4. A nyomdaiparban halasztást nem tűrő állami és ha-

CSENDŐRSÉGI SZÁLLÍTÓ!

REFORM Ruházati Rt. Budapest, VI, Vilmos császár út 5. (TELEFON: Automata 130-96, 132-96)

ÁLLANDÓ DÚS VÁLASZTÉK:

Kész női, férfi és gyermek tavaszi és átmeneti kabátokban, öltönyökben, női ruhákban, fehérneműekben, szövet-, selyem-, bélés- és divatáruban, ágy- és asztalneműekben, paplanokban, takarókban, szőnyogokban, kötött- és szövöttáruban, stb., stb.

VIDÉKI RENDELÉSEKET AZNAP ELINTÉZÜNK!

KÉRJEN ÁRJEGYZÉKET!

SÁRGA JÁNOS
ÉKSZERÉSZ, ÓRÁS, MŰÖTVÖS

KIRÁLYI UDVAR SZÁLLÍTÓ

ALAPITVA 1895
KOLOZSVÁR

BUDAPEST, IV. KIGYÓ-UTCA 5.

KÉPES ÁRJEGYZÉK INGYEN - KLOTILD PALOTA

BUTOR tartós, modern kivitelben, kényelmes részletfizetésre kapható:

KISIPARI TERMÉKEK BUTORCSARNOKA RT.
Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.

tósági nyomtatványok, színlapok, műsorok, gyászjelentések és koszorúszalagok előállítása és széthordása. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 19. §.

5. Baromfi hizlaldák üzembentartásával járó összes munkálatok. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 19. §.

6. Az utcákon és tereken a cipőtisztítással kapcsolatos munkák. 88.625—1922. sz. K. M. rendelet.

7. Kerékpárkölcsonzés. 73.631—1925. sz. K. M. rendelet.

8. Az agyag-, porcellán-, majolika-, köedény-, mész-, fész-, cement- és téglavetőiparban az égetési munkák. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 22. §.

9. Borkereskedőknél, illetve borraktáraknál és pincészeteknél a helyszínen végzendő halaszthatatlan javítási munkák. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 22. §.

10. Cukorgyártással és finomítással járó munkák. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 22. §.

11. Ecetiparban feltöltési és erjedési műveletek körül végzendő munkák. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 22. §.

12. Keményítőiparban a félbeszakítást nem tűrő munkák. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 22. §.

13. Kenderáztatási iparban az a munkarész, amely félbeszakítást nem tűr. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 22. §.

14. Kertészeti iparban a termeléssel és a műveléssel kapcsolatos félbeszakíthatatlan sürgős munkák. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 22. §.

15. Kőolajfinomításnál a félbeszakítást nem tűrő munkák. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 22. §.

16. Légszziparban kizárólag a légszsz előállítására, a lámpák meggyújtására és eloltására szükséges munkák. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 22. §.

17. Malmokban az őrlési műveletek augusztus 1. és november 15. között. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 22. §.

18. Papír-, papírpép- és cellulózeiparban a félbeszakítást nem tűrő munkák. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 22. §.

19. Pótkávé- és katángszárítóiparban az az ipari munka, mely ősszel a répa vagy gyökér feldolgozására és szárítására okvetlenül szükséges. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 22. §.

20. Sajtkezdőiparban és vajgyártásnál a tejszín meg-savanyodása miatt károk nélkül félbe nem szakítható munka. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 22. §.

21. Selyemgubók átvétele és továbbítása, fojtása és gondozása, valamint a selyempetekészítés által igényelt munkák. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 22. §.

22. Serfőző-, maláta- és a szeszipari munka, valamint a szeszfinomítás és élesztőgyártás, az élesztőnek elfuvarozása, nemkülönben a szeszipar és a szeszfinomítás akadálytalan folyamatának biztosítása céljából el nem halasztható javítási munkálatok. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 22. §.

23. Színnyomásnál és kékfestésnél végzendő, a folytonos üzem fenntartása végett szükséges munkák. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 22. §.

24. Üveggyártásnál, amennyiben azt fűtőkészülékkel üzik, a fűtési, olvasztási és üvegfúvási félbeszakítást nem tűrő munkák. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 22. §.

25. Vas- és acélgyárak üzemágainál mindazok a munkák, amelyek félbeszakítást nem szenvedhetnek. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 22. §.

26. Vegyészeti iparban az üzemnek azok az egyes műveletei, amelyek félbe nem szakíthatók. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 22. §.

27. Villamoserőt, illetőleg áramot előállító telepeknél előforduló ipari munkák. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 22. §.

28. Zománczott vasedényiparban az olvasztási égetési és ónégetési munkák. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 22. §.

29. Árvíz és más elemi csapás elleni védelmi munkák. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 23. §.

30. Honvédelmi szempontból sürgős építkezési, felszerelési vagy szállítási ipari munkák. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 23. §.

31. Olyan ipari munka, mely a nyilvános közlekedés és biztonság érdekében halasztást nem szenvedhet. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 23. §.

32. Társaskocsi- és bérkocsiipar, valamint a hordár- és targoncaipar körébe vágó munkák. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 23. §.

33. Temetkezési vállalatok munkája, valamint a hullaszállítás. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 23. §.

34. Ünnepeleknél bármily diszítési munka. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 23. §.

35. Vasúti és hajózási üzemek, valamint a posta, táv-irida és távbeszélő üzemeknél előforduló ipari munka. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 23. §.

36. Élő állatok felhajtása, szállítása, valamint robbanékony áruknak a szállítási eszközökből való kirakása és hazaszállítása. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 26. §.

37. Gyorsfényképészet, midőn a felvétel után a megrendelt gyorsfényképet azonnal át kell adni. 60.243—1922. sz. K. M. rendelet.

38. Színházakban, orfeumokban és kabarékban az előadásokhoz szükséges fodrászmunka. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 16. §.

39. Országos kirakóvásár alkalmával az ipari és kereskedelmi árusítás az illető község vagy város területén is, valamint az árunak a vevő által kívánt átalakítása. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 9. §.

40. Napilapoknak és folyóiratoknak a vasúti állomásokon való árusítása. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet 7. §.

41. Élelmiszerek és cukorkáknak vasúti és hajóállomásokon való árusítása. 1804—1927. sz. M. E. és 73.243—1927. sz. K. M. rendeletek.

42. Gesztenye, alma, burgonya és télitöknek az őszi és téli hónapokban való sütése és árusítása az utcákon és tereken. 91.655—1925. sz. K. M. rendelet.

43. Fagylalt utcai árusítása. 63.013—1926. sz. K. M. rendelet.

44. Dohány és dohánygyártmányok, gyufa, szivarkapapír és papírzipka, továbbá postai értékjegyek és okmánybélyegeknak a vasúti és hajóállomásokon való árusítása. 89.101—1927. sz. K. M. rendelet.

45. Friss gyümölcsnek és főzelékféléknek a vasúthoz való szállítása, berakása, kirakása és elszállítása június 1-től szeptember 30-ig. 94.537—1921. sz. K. M. rendelet.

46. Azok az 1898. évi XXIII. t.-c. alapján létesített ipari és gazdasági hitelszövetkezetek, amelyeknél az üzleti tevékenység kizárólag vásár- és ünnepnapokra szorítkozik és amelyek nem rendelkeznek állandó személyzettel. 94.537—1927. sz. K. M. rendelet 12. §.

47. Kirándulóhelyeken, játék- és sporttelepeken péksütemény, kolbászka, cukorka, mézeskalács, száraz cukorsütemény és egyéb cukrászati készítmények, szeszt nem tartalmazó üdítőitalok, valamint gyümölcs és élővirág az említett helyek látogatásának tartama alatt árusíthatók. 91.655—1925. sz. K. M. rendelet.

48. Sajtolt parafalemez gyártásával kapcsolatos fűtési munkák. 120.499—1930. sz. K. M. rendelet.

49. Bányászati és kohászati iparban a halasztást nem tűrő munkák. 1740—1891. sz. P. M. rendelet I. rész a), b) és c) alpontok.

Itt megjegyezzük, hogy a 28.559—1903. sz. P. M. rendelet az 1921. évi 94.537. sz. rendelet hatályon kívül helyezte.

A beérkezett 126 pályázatból azokat, amelyek a rendeletekre nem hivatkoztak, nem vettük figyelembe. Elfogadható és egyenértékű pályázatot küldtek be s így a sorsolásban résztvettek a következők:

Bányai Imre őrm. (Kecskemét), Körhegyi Ferenc őrm. (Tura), Kéri András tőrm. (Hajdúsámson), Bugyi István cs. (Karancsbeszteri), Füleki József alhdgy. (Toponár), Juhász József cs. (Debrecen), Császár Antal őrm. (Veszprém), Pályi Lajos cs. (Szirák), Nyers László g. th. (Kaposvár), Csap Mihály őrm. (Szeghalom), Kertész Mihály őrm. (Berzence), Oláh Elek őrm. (Kerepes), Menyhárt István tőrm. (Szombat-hely), Makra tőrm. (Gacsály), Szerdahelyi Elek őrm. (Szirák), Deák Kálmán cs. (Veszprém), Csap Mihály őrm. (Somoskőújfalu).

A sorsolás során az ébresztőórát Pályi Lajos csendőr (Szirák) nyerte. Címére elküldöttük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, VI., Rózsa-utca 111. sz.
Felelős üzemvezető: György Aladár.

HALÁSZ GYULA úri szabósága és m. kir. egyenruházati és felszerelési intézete
BUDAPEST, IV., APPONYI-TÉR 1. FÉLEMELET.
(Kir. bérpalota)

CSENDŐRSÉGI DOLMANYOK SPECIÁLIS KÉSZÍTŐJE. — Tel.: Aut. 833-39. Alapítási év: 1915. Ezüstkoszorús mester